

Príručka rozhodcu

www.archery.org

2015

Úvod

Komisia rozhodcov World Archery je poctená a hrdá na to, že dokončila siedme vydanie oficiálnej príručky pre rozhodcov – aktualizované 1. apríla 2015.

Radi by sme poďakovali všetkým našim rozhodcom, ktorí rozličným spôsobom prispeli k príprave tohto nového vydania a dúfame, že sa ukáže ako užitočná pri vašich rozhodcovských povinnostiach. Táto kniha obsahuje mnoho nových prvkov, ktoré vyplývajú zo zmien v pravidlách a metodike v posledných rokoch. Takže, aby bolo rozhodovanie rovnaké na celom svete, budete si ju musieť pozorne preštudovať.

Namiesto úvodu by sme radi citovali niekoľko slov nášho bývalého čestného predsedu, pána Don Lovoa, z jeho článku vo FITA Judges Newsletter č. 41/1994.

Rozhodca? Čo to znamená?

Môj slovník ukazuje zoznam mnohých interpretácií slova ROZHODCA: napr. Overuje, osvedčuje, stanovuje, skúša, odôvodňuje, učí, zisťuje, posudzuje, atď., atď. Dve, ktoré sa mi naozaj páčia sú „koná spravodlivo“ a „rozhoduje“. Viete čo? Myslím, že určitým spôsobom všetky poukazujú na to, čo považujem za zložky dobrého FITA* rozhodcu.

Nikde sa nehovorí „Rozhodca iba stanovuje a aplikuje pravidlá“.

Medzinárodným rozhodcom som sa stal v roku 1967 a mojimi učiteľmi boli horliví ľudia s pevnou vôľou, ale boli možno príliš prísni vo svojich rozhodnutiach a ja sa obávam, že moje prvé dojmy o mojich povinnostiach boli: byť tvrdý a vždy za porušenie pravidiel penalizovať športovca, z akéhokoľvek dôvodu, bez ohľadu na okolnosti. Myslím, že to naozaj bolo takto jednoduché.

Moje prvé články a semináre odrážali túto, trochu ťažkopádnu, filozofiu a väčšina mojich učebných materiálov vychádzala z tréningových informácií mojich predchodcov. Neobviňujem ich, to vôbec nemám v úmysle. Oni stanovili pravidlá a zachovávali ich tvrdé dodržiavanie. To je dôležité hľadisko, ktoré zabezpečí rovnakú (ale tvrdú) súťaž skrz celý lukostrelecký svet.

Problém bol ten, že som dobre nespával kvôli niektorým mojim rozhodnutiam a kvôli tomu ako sme aplikovali pravidlá.

Naznačujem, že „Moderný rozhodca“ musí byť pripravený ignorovať pravidlá? Nie, určite to netvrdím a ani len nenaznačujem. Bez základných pravidiel by sme mali totálny chaos. Iba by som chcel pri používaní pravidiel vidieť „zdravý rozum“.

Dovoľte mi uviesť jednoduchý príklad o rozdieli medzi slepým uplatňovaním pravidiel a použitím zdravého rozumu pri ich aplikácii.

Predstavme si, že policajt zastaví vodiča idúceho 100 km rýchlosťou. Vodič má vypité a policajt splní svoju povinnosť, mužovi nasadí putá a zoberie ho do väzenia. O desať minút neskôr ten istý policajt zastaví na rovnakom mieste ďalšieho vodiča idúceho 100 km rýchlosťou. Vodič vysvetlí, že na zadnom sedadle vezie vážne zranené dieťa v bezvedomí, ktoré zrazil kamión a ponáhl sa do nemocnice. V rovnakom čase bol porušený ten istý predpis. Mal by byť použitý rovnaký trest? Som si istý, že každý z vás odpovedal „samozrejme nie!“ – lenže rozhodcovia tak občas jednajú.

Ak športovec porušil pravidlo, ktoré mu mohlo dať výhodu nad ostatnými súťažiacimi (vzdialenosť, čas, počet šípov, skóre), tak musíte využiť prísny a okamžitý trest. Musíte to urobiť na ochranu práv ostatných súťažiacich, ktorý pravidlo neporušili.

Môžem sa zmieniť o situácii, keď hlásateľ vo finálovom kole po spustení časomiere nesprávne ohlásil lukostrelca, ktorý má strieľať prvý. Táto akcia pomýlila oboch strelcov a obaja vystrelili naraz, dostatočne včas pred vypršaním meraného času. Väčšina rozhodcov odpovedala, že strelec, ktorý nemal v tej chvíli strieľať musí stratiť body za tento šíp a tým pádom aj celý zápas! Bože ako nenávidím takéto slepé dodržiavanie pravidiel! To je zrejmé a jednoduché zneužitie pravidiel. Jediným dôvodom prečo lukostrelci strieľajú striedavo, je navodenie vzrušenia u divákov v médiách. Keď o to nejde, tak zvyčajne strieľajú strelci naraz, tak ako v minulosti, aby sa ušetril čas. Zmyslom „časového pravidla“ je zabrániť športovcovi využívať viac času ako je dovolené!

Získal v tomto prípade niektorý športovec neférovú výhodu? Využil niektorý športovec viac času? Mal by byť športovec potrestaný za chybu organizátorov pretekov? Musím na to odpovedať? Pevne dúfam, že nie...

Táto príručka vznikla s úmyslom pomôcť rozhodcom a organizátorom vykonávať svoju prácu a športovcom tešiť sa zo športu. Nenahrádza knihy pravidiel (World Archery Rule Book) a netvrdí, že je kompletná. V prípade pochybností sa obráťte na knihu pravidiel a aktuálne interpretácie.

Morten B. Wilmann, predseda výboru rozhodcov
Sergio Font
Dion Buhagiar

Podakovanie

Komisia rozhodcov by rada podakovala každému, kto si našiel čas na revíziu tohto dokumentu počas jeho vzniku. Všetky príspevky, odporúčenia a kontrola boli užitočné a prispeli k tomu, že tento dokument je taký kompletný a bezchybný ako to len bolo možné.

OBSAH

Úvod	2
1 Rozhodcovia a etika World Archery	10
1.1 Rozhodcovia World Archery	10
1.2 Filozofia rozhodovania	10
1.3 Národnosť rozhodcov	11
1.4 Čo robiť a čo nerobiť ako rozhodca World Archery	11
1.5 Vymenovanie a úlohy rozhodcu WA	12
1.5.1 Prihláška, výber a vymenovanie	12
1.5.2 Výbor rozhodcov	13
1.5.3 Predseda výboru rozhodcov	13
1.5.4 Rozhodca pozorovateľ	15
1.5.5 Riadiaci streľby	15
1.5.6 Odvolacia komisia	16
1.5.7 Oblečenie	17
2 Súťaže World Archery	18
2.1 Rozdelenie súťažiacich	18
2.2 Súťažné divízie	18
2.3 Súťažné kategórie	19
2.4 Súťažné disciplíny – základný súťažný formát	19
2.4.1 Vonkajšia terčová lukostreľba	19
2.4.2 Halová terčová lukostreľba	22
3 Postupy pred turnajom	24
3.1 Úvod	24
3.2 Organizačný výbor	24
3.3 Komunikácia	24
3.4 Mítingy tímových manažérov	25
3.5 Šírenie informácií	26
3.6 Médiá	26
3.7 Kontrola náradia	27
3.7.1 Postup kontroly náradia	27
3.8 Reklama	31
3.8.1 Reklama na strelnici	31
3.8.2 Reklama na oblečení športovcov	31
3.9 Ďalšie turnajové požiadavky	31

3.10	Časomiera a zvukové zariadenie.....	32
3.11	Bezpečnosť.....	32
3.12	Kontrola strelnice.....	32
3.12.1	Terčová lukostreľba.....	32
3.12.2	Halová lukostreľba	34
4	Súťažné postupy – časť I, Terčová lukostreľba	36
4.1	Usporiadanie terčov	36
4.2	Tréning.....	36
4.3	Opakovaná kontrola zariadenia strelnice.....	36
4.4	Opakovaná kontrola náradia	37
4.5	Na streleckej čiare	37
4.5.1	Strelecké pozície	37
4.5.2	Vysoký náťah	37
4.6	Hranica troch metrov – vystrelené šípy	39
4.7	Trénerské rady a strelci na čiare	40
4.8	Použitie ďalekohľadu	40
4.9	Odchod strelca zo streleckej čiary	41
4.10	Elektronická komunikácia.....	41
4.11	Anomálie na terčoch	41
4.11.1	Odrazené šípy	41
4.11.2	Priestrel cez terčovnicu	42
4.11.3	Visiace šípy	42
4.11.4	Halové skórovanie.....	43
4.12	Zlyhanie výstroja	43
4.13	Zdravotné problémy.....	44
4.14	Viacnásobné dostrieľávanie šípov	44
4.15	Výstrel pred a po signále.....	45
4.16	Nezrovnalosti medzi zvukovým a časovým signálom.....	45
4.16.1	Časové signály.....	46
4.17	Pozícia rozhodcov počas skórovania	46
4.18	Hodnoty šípov – žiadne druhé volanie.....	47
4.19	Počet šípov vystrelených v/po čase.....	50
4.19.1	Priveľa vystrelených šípov	50
4.19.2	Viacnásobné porušenie.....	50
4.20	Bodovačky a ich opravy.....	50

4.21	Označovanie dier.....	50
4.22	Šípy ponechané v terči	51
4.23	Problémy na terči	52
4.24	Spadnutá terčovnica	52
4.25	Kvalifikácia– postupy rozstrelov	52
4.26	Nešportové správanie.....	53
5	Súťažné postupy časť II, eliminácie a finálové kolá	54
5.1	Úvod – eliminácia a finálové kolá.....	54
5.2	Eliminačné kolá	54
5.3	Finálové kolá	54
5.4	Postupy rozhodovania na čiare	55
5.5	Terčový rozhodca	56
5.6	Skórovači.....	57
5.7	Agenti športovcov.....	59
5.8	Bežci	59
5.9	Postupy bez boja (BYE)	59
5.10	Odstúpené zápasy.....	59
5.11	Striedavé strieľanie	60
5.12	Remíza a rozstrel.....	60
6	Súťaže družstiev	61
6.1	Súťaž družstiev a zmiešaných družstiev – terčový a halový šampionát.....	61
6.2	Kvalifikačné kolo súťaže družstiev	61
6.3	Eliminačné a finálové kolá súťaže družstiev	62
6.4	Porušenia pri súťažiach družstiev	62
6.4.1	Drobné porušenia	62
6.4.2	Veľké porušenia	63
6.5	Rozstrely v súťaži družstiev a zmiešaných družstiev – kvalifikačné kolo	63
6.6	Rozstrely v súťaži družstiev a zmiešaných družstiev – eliminačné kolo	64
7	Postupy po skončení súťaže	64
7.1	Úvod	64
7.2	Záverečná správa rozhodcovskej komisie	64
7.3	Hodnotiaca správa rozhodcov	65
	PRÍLOHY.....	66
	A.1 Terénna lukostreľba.....	66
	A1.1 Bezpečnosť	66

A1.2 Rozloženie terčov	66
A.1.3 Strel'ba a skórovanie	67
A1.4 Rozmiestnenie rozhodcov	67
A1.5 Postupy kontroly náradia	68
A1.6 Využívanie časového limitu	68
A1.7 Zisťovanie vzdialenosti	68
A1.8 Finálová oblasť pre súťaže terénnej lukostrel'by	69
A1.9 Riadenie strel'by	69
A1.10 Pridelenie rozhodcov do skupín	69
A1.11 Priebeh eliminácie a finále pri terénnej lukostrel'be.....	70
A1.12 Priebeh strel'by vo finálových kolách.....	70
A1.13 Finále družstiev	71
A1.14 Čo je a čo nie je povolené v zostavách WA terénnej lukostrel'by s neznámymi vzdialenosťami	71
A.2 3D lukostrel'ba – stručný úvod	75
A2.1 Súťaž.....	75
A2.2 Okruh.....	76
A2.3 Bezpečnosť	78
7.4 Luky.....	78
A2.5 Rozstrely.....	78
A.3 Odvolacia komisia	79
A.4 Kontrolný zoznam – Terče	80
A.5 Kontrolný zoznam – Terénna a 3D lukostrel'ba	82
A.6 Zdravotne znevýhodnení lukostrelci	83
A6.1 Kto sa podľa pravidiel považuje za zdravotne znevýhodneného?	83
A6.2 Koľko miesta bude podľa pravidiel pridelené ľuďom na invalidných vozíkoch?	83
A6.3 Môžu zdravotne znevýhodnení strelci zostať na streleckej čiare po dokončení sady?	84
A6.4 Môže mať lukostrelec asistenta (stojaceho tesne za ním) na nasadenie končika šípu do tetivy?	84
A6.5 Skórovanie a vyťahovanie šípov	84
A6.6 Naťahovanie tetivy za pomoci vozíka	84
A6.7 Invalidní lukostrelci na súťažiach družstiev	84
A6.8 Amputácie	85
A6.9 Ďalekohľady	85
A6.10 Podopieranie o vozík	85
A.7 Zoznam terčov licencovaných WA	86

A.8 Riadiaci streľby	87
A8.1 Požiadavky na riadiaceho streľby.....	87
A8.2 Predturnajová príprava	87
A8.3 Po príchode na miesto	88
A8.4 V priebehu súťaže.....	89
A8.5 Hlavné podujatia (Svetové šampionáty, Svetový pohár, Olympijské/Paraolympijské hry, ostatné Hry).....	92
A8.6 Zhrnutie	93
A.9 Agenda na mítingu tímových manažérov	94
A.10 Odvolací formulár	97
A.11 Hodnotenie rozhodcu	98
A.12 Denné turnajové hlásenie	99
A.13 Kontrolný zoznam pre predsedu.....	100
A.14 Postupy rádiovkej komunikácie	102

1 Rozhodcovia a etika World Archery

1.1 Rozhodcovia World Archery

Byť rozhodcom World Archery je privilégium. Úspech závisí na komplexnosti, charakte, vedomostiach a vytrvalosti každého z nás. Preto sme služobníkmi súťaže, nie jej pánmi. Preto je našou povinnosťou, aby sme si boli absolútne istý pravidlami, ktoré používame, ale aby sme zároveň neboli arogantní alebo príliš autoritatívni. Túto líniu je niekedy veľmi ťažké dodržať.

Zachovajte si po celý čas otvorenú myseľ.

Buďte pripravení pozorne počúvať vysvetlenie dotknutých lukostrelcov i funkcionárov a zachovajte si úplný a vyvážený názor. V posledných rokoch sa rozhodcom a priebehu rozhodovania venovala väčšia pozornosť. Je našou povinnosťou implementovať nové postupy (vyplývajúce aj z tejto príručky), aby sa zachovala konzistencia v rozhodovaní na celom svete, aby boli strelecké postupy rovnaké po celom svete, a tým sa rozšírilo u športovcov povedomie o férovosti súťaží.

1.2 Filozofia rozhodovania

Na každej súťaži je úlohou funkcionárov dohliadať na hladký priebeh turnaja, aby každý súťažiaci mohol dosiahnuť svoj najlepší výkon.

Základná filozofia našich rozhodcov je zakotvená v slovách olympijskej prísahy rozhodcov:

„V mene všetkých rozhodcov a funkcionárov sľubujem, že svoje úlohy na týchto Olympijských hrách budeme vykonávať nestranne, a budeme rešpektovať a dodržiavať ich pravidlá v duchu ozajstného športového správania a konania.“

(Tento sľub prvý krát predniesol Heinz Pollay počas XX. Olympijských hier v Mníchove 1972)

Niektorí súťažiaci sa bohužiaľ snažia zlepšovať svoju výkonnosť získaním akejkoľvek výhody, vrátane slabosti rozhodcu. Nemôžeme s tým súhlasiť a bolo by hlúpe ignorovať to.

Z času na čas je nevyhnutné zaujať pevné stanovisko, aby bolo garantované, že úsilie každého športovca vychádza z férovej a čestnej aplikácie pravidiel a regulácií stanovených World Archery.

Aby to bolo možné dosiahnuť musí si byť rozhodca vedomý toho, že niektorí jednotlivci sa môžu pokúsiť vylepšiť si skóre. Musíme stanoviť príklad kontroly a férovosti a nikdy nesmieme dovoliť súťažiacemu, aby spôsobil stratu nášho pokoja a nadhľadu. Musíme dokonale ovládať pravidlá, vrátane najnovších interpretácií (interpretations) a doplnkov pravidiel (bylaws). Je nevyhnutné, aby sme všetci sledovali zmeny a neaplikovali staré predpisy. Musíme chrániť práva všetkých a s týmto zámerom pevne uplatňovať pravidlá.

Najskôr si ale musíme byť istí, že máme správne a aktuálne informácie. Konzultácia s ostatnými rozhodcami pred konečným rozhodnutím nepoukazuje na našu slabosť, iba na túžbu urobiť absolútne správne rozhodnutie. Schôdze rozhodcovského výboru pred a počas turnaja sú dôležitým miestom na prednesenie pochybností.

Niekedy sa otázka nedá vyriešiť tak, aby boli všetci spokojní. V takom prípade bude rozhodnutie prechodné, až kým nebude zvolané stretnutie kompletného rozhodcovského výboru a nedá k nemu súhlasné stanovisko.

Rozhodcovia by mali byť dobre informovaní, aby mohli diskutovať a vzdelávať sa ak je to potrebné, mali by byť slušní a istí vo svojom rozhodnutí. Iba v takom prípade profesionálne plnia svoje povinnosti.

Pamätajte, že súťažiaci je presne taký – súťaživý. Ale aj napriek tomu sa snaží robiť veci dobre.

Etický kódex World Archery je prostriedkom pomocou ktorého rozhodcovia, ako súčasť svetovej lukostreleckej rodiny, potvrdzujú svoju vernosť olympijským ideálom. Etický kódex World Archery vychádza z etického kódexu medzinárodného olympijského výboru a jeho zmyslom je chrániť najvyššie etické hodnoty World Archery, jej predstaviteľov a celej lukostreleckej rodiny.

1.3 Národnosť rozhodcov

Kým pracujeme World Archery ako rozhodcovia, tak nereprezentujeme žiadnu členskú organizáciu. Preto sa odporúča, aby sme nenesli žiadny odznak, či iný symbol našej národnosti. Takisto by sme na uniforme nemali nosiť množstvo rôznorodých odznakov. Akceptované sú odznaky World Archery a rôzne odznaky poskytnuté organizátormi. Hoci na našich rozhodcov pozeráme ako na nezávislých medzinárodných rozhodcov, snažíme sa predchádzať situáciám, ktoré by mohli vytvárať dojem, že národnosť rozhodcu ovplyvnila výsledky.

Preto medzinárodní rozhodcovia nemôžu rozhodovať v súbojoch, kde súťažia ich krajiny. V takých prípadoch má predseda rozhodcovského výboru a konkrétny rozhodca právo požadovať zmenu. Tento princíp platí aj v prípade ak sú obaja súťažiaci z rovnakej členskej organizácie.

1.4 Čo robiť a čo nerobiť ako rozhodca World Archery

Nie je možné napísať presný zoznam toho čo rozhodca smie a čo nesmie. **Smerodajná je filozofia, že vaše správanie by malo byť prospešné pre lukostreľbu, pre World Archery, pre vás samotných a pre iných rozhodcov.** Majte na zreteli imidž, ktorý vytvárate u súťažiacich, divákov, funkcionárov, médií a konajte podľa toho. **Vždy musí byť vašim vodcom zdravý rozum.**

SMIETE

- a) Noste rozhodcovskú uniformu; buďte hrdí na to, že ju máte právo nosiť a noste ju s účelom pozitívne prispievať k turnaju.
- b) Vnímajte sa ako hostiteľ vítajúci hostí.
- c) Buďte nadšení, zdvorilí a priateľskí.

- d) Uplatňujte predpisy férovo, dôsledne a neústupne.
- e) Slušne poskytnite pomoc všetkým: športovcom, funkcionárom jednotlivých tímov, hosťom, divákom, zamestnancom médií a iným účastníkom.
- f) Počas národných hymien a fanfár WA stojte s úctou a ak ste muž, tak zložte klobúk.

NESMIETE

- a) Nedovoľte, aby sa vaša pozornosť zatúlala mimo vašej primárnej povinnosti, ktorou je súťaž.
- b) Nefajčite a nepite, keď ste na strelnici alebo iných vyznačených zónach (vyplývajúcich z textu etického kódexu WA). Imidž rozhodcu WA musí ukazovať sebaovládanie, rýchle rozhodovanie a profesionalitu. Pitie alebo fajčenie počas vykonávania rozhodcovských povinností by narušilo tento imidž.
- c) Počas rozhodovania nevedzte dlhé rozhovory so súťažiacimi alebo inými funkcionármi. Takéto správanie by mohlo vyvolať dojem, že nevenujete patričnú pozornosť vašim povinnostiam, alebo že nadŕžate niektorým športovcom.
- d) Nespôsobujte žiadne vyrušenia, ktoré nesúvisia s problémom bezpečnosti. Každý oficiálny kontakt so súťažiacim musí byť (prednostne) cez manažéra tímu (ak existuje). Výnimkou sú iba problémy súvisiace s bezpečným priebehom pretekov.
- e) Počas rozhodovania nenoste fotoaparát alebo hudobný prehrávač (fotoaparát vo vašom ruksaku, aby ste si mohli urobiť fotky v dobe, keď nie ste v pozícii rozhodcu je určite povolený).
- f) Počas rozhodovania nenoste svoj mobilný telefón.

1.5 Vymenovanie a úlohy rozhodcu WA

1.5.1 Prihláška, výber a vymenovanie

Hneď ako Výkonný výbor World Archery (WA) potvrdí dátumy a miesta konania WA šampionátov a iných udalostí na nasledujúci rok, zverejní komisia rozhodcov formulár prihlášky (application for duty form), ktorý by mali vyplniť všetci rozhodcovia WA a všetci kandidáti na rozhodcov WA a doručiť ho WA pred stanoveným dátumom.

Rozhodcov pre jednotlivé turnaje vyberá komisia rozhodcov na základe mnohých kritérií:

- a) Pravidelné správne odpovede na otázky z Newslettera.
- b) Súčasné skúsenosti.
- c) Potreba ďalších skúseností.
- d) Pohlavie.
- e) Geografický aspekt.
- f) Vyvážený výber rozhodcov a kandidátov na rozhodcov.

Po stanovenom dátume rozhodne komisia rozhodcov o zložení výboru rozhodcov¹ rozličných turnajov. World Archery bude informovať všetkých rozhodcov a všetky členské organizácie.

1.5.2 Výbor rozhodcov

Komisia rozhodcov World Archery nominuje výbor rozhodcov pre všetky WA šampionáty ako aj pre turnaje (úplne alebo čiastočne) riadené inými medzinárodnými inštitúciami (napr. Paralympiáda, Svetové hry, Univerzitné majstrovstvá). Následne sú nominovaní ďalší rozhodcovia pre Svetové poháre.

Výbory sú zložené z medzinárodných rozhodcov WA a kandidátov na medzinárodných rozhodcov (okrem olympiády, kde môžu pôsobiť iba rozhodcovia, nie kandidáti). Pre väčšinu WA podujatí sa zvyčajne nominuje 13 rozhodcov. Obvykle sa nominujú aj dvaja náhradníci, ktorí zastúpia nominovaných rozhodcov ak sa nemôžu zúčastniť.

Po vymenovaní výboru rozhodcov kontaktuje jeho určený predseda jednotlivých rozhodcov a dohodne sa s nimi. Vy, ako nominovaný rozhodca, si musíte okamžite zistiť či potrebujete cestovné víza a okamžite ako si naplánujete cestu musíte kontaktovať predsedu vášho výboru a oboznámiť ho s dátumom príchodu a ďalšími potrebnými informáciami. Po príchode do hotela musíte okamžite informovať predsedu výboru. Ak pricestujete dostatočne včas, je dobré ak sa predstavíte predsedovi organizačného výboru. Každý člen rozhodcovského výboru má rovnaké právomoci, ale jednanie s organizačným výborom daných pretekov by mal zabezpečovať predseda alebo ním delegovaný rozhodca, aby nedošlo k rozporom v podávaných informáciách, ktoré by mohli spôsobiť zmätok.

Počas trvania pretekov vám bude zadávať úlohy váš predseda. Počas plnenia oficiálnych povinností musíte pracovať ako jeden tím. Bude potrebné, aby ste mali úplné záznamy o každej neštandardnej udalosti. Tieto záznamy môžu byť veľmi potrebné ak vás požiadajú, aby ste sa dostavili pred odvoláciu komisiu. Vaše stanovisko bude viac rešpektované ak sa počas rokovania môžete opierať o záznamy.

Úlohou rozhodcovského výboru je zabezpečiť dodržiavanie všetkých vecí spojených s rozmermi strelnice, povoleným výstrojom a procedurálnymi požiadavkami stanovenými World Archery.

Súhrnný zoznam pre terčovú lukostreľbu nájdete v prílohe A.4 tejto príručky.

Ak chcete počas turnaja z nejakého dôvodu opustiť danú oblasť, musíte mať súhlas od predsedu a v prípade potreby nechať svoje kontaktné údaje.

1.5.3 Predseda výboru rozhodcov

Predseda výboru rozhodcov komisie osobou, zodpovednou za spravodlivý priebeh súťaže. On/ona je centrálnym bodom komunikácie pre všetkých členov výboru rozhodcov a tiež je kľúčovým kontaktom pre predsedu organizačného výboru, technického delegáta, manažéra podujatia a podobne.

¹ V preklade používame komisiu rozhodcov pre WA, výbor rozhodcov pre súťaž.

Predseda má nasledovné povinnosti:

- a) *Zabezpečiť prvý kontakt s organizačným výborom, technickým delegátom a manažérom podujatia, od ktorých dostane nevyhnutné informácie o mieste a rozvrhu podujatia.*
- b) *Kontaktovať nominovaných rozhodcov a náhradníkov.*
- c) *Oboznámiť členov výboru rozhodcov o mítingoch, pred a počas súťaže, o špecifických úlohách, ktoré budú plniť, o ich podiele na reportoch a o ďalších dôležitých informáciách, ktoré potrebujú pred príchodom do dejiska súťaže.*
- d) *Udržiavať kontakt s technickým delegátom počas súťaže.*
- e) *Na prvom stretnutí rozhodcov pripomenúť nové pravidlá a výklady pravidiel, ako aj dôležité postupy pri súťažiach jednotlivcov a družstiev.*
- f) *Rozdeliť rozličné povinnosti medzi rozhodcov a dohliadať aby boli všetky povinnosti, postupy a smernice počas súťaže svedomito dodržiavané. Na vykonávanie jednotlivých úloh (napr. kontrola náradia, kontrola strelnice) nepoužívať viac rozhodcov ako je nevyhnutné.*
- g) *Na stretnutí tímových manažérov sa uistiť, že všetci manažéri sú oboznámení s novými pravidlami a pripomenúť im dôležité postupy; napr. ako podať odvolanie, ako označovať zásahy v terči, ako oznamovať stratené šípy, ako vyplňať bodovačky. Niekedy môže byť potrebné zavolať stretnutie manažérov tímov aj počas turnaja, aby sa vysvetlili udalosti, ktoré sa vyskytnú.*
- h) *Poskytnúť rozhodcom zoznam všetkých športovcov.*
- i) *Zohľadniť národnosť jednotlivých rozhodcov pred ich priradením, k jednotlivým terčom.*
- j) *Doručiť správu o turnaji a hodnotenie rozhodcov predsedovi komisie rozhodcov WA.*

Obr. 1. Míting manažérov tímov počas turnaja

1.5.4 Rozhodca pozorovateľ

Rozhodca pozorovateľ môže byť nominovaný na jeden alebo dva z hlavných turnajov WA do roka. Jeho úlohou je pozorovať postupy rozhodcov a ich výkonnosť. Ako predstaviteľ výboru rozhodcov pracuje v tesnom kontakte s predsedom výboru, ale nie je súčasťou výboru rozhodcov. Navštevuje stretnutia výboru rozhodcov a upozorňuje výbor na dôležité momenty v rozhodovaní, ktoré budú užitočné pre priebeh súťaže.

1.5.5 Riadiaci streľby*

Riadiaci streľby je určený rozhodcovskou komisiou WA. Organizačný výbor určí a zabezpečí asistenta riadiaceho streľby, ktorý riadi streľbu na tréningovej strelnici (ak je táto k dispozícii). Kvalita súťaže je priamoúmerná tomu, ako dobre si riadiaci streľby plní svoje povinnosti. Riadiaci streľby a jeho zástupcovia kontrolujú streľbu od momentu príchodu športovcov na strelnicu až do ukončenia streľby v daný deň. Hoci pozíciu riadiaceho streľby zastáva skúsený rozhodca, aj jeho zástupcovia musia byť oboznámení s lukostreľbou ako športom. V žiadnom prípade nemôžu tieto dôležité pozície zastávať nováčikovia.

* Pozn. prekladateľa: Riadiaci streľby = Director of Shooting (DOS). Preklad tohto termínu je prevzatý zo slovenského prekladu WA pravidiel (kapitola 3.10 Kniha 1) zverejneného na stránkach slz.sk v roku 2015.

Obr. 2. Stanovište riadiaceho streľby

Primárne povinnosti riadiaceho streľby a jeho zástupcov sú:

- a) Kontrola správneho fungovania časomier a možnosti jej nadstavenia na všetky kombinácie, ktoré sa môžu počas súťaže vyskytnúť.*
- b) Dohľad nad streľbou.*
- c) Regulácia načasovania jednotlivých sád.*
- d) Zachovanie poradia streľby.*
- e) Zavedenie a vynucovanie bezpečných postupov.*
- f) Oznamy do rozhlasu.*
- g) Obmedzenie vstupu na strelnicu (ľudia z médií, funkcionári družstiev, verejnosť).*
- h) Všeobecná bezpečnosť na strelnici.*

Riadiaci streľby musí úzko spolupracovať s predsedom výboru rozhodcov, rozhodcami, a pracovníkmi strelnice, aby zabezpečil hladký priebeh súťaže.

1.5.6 Odvolacia komisia

Na každej súťaži WA patrí dodržiavanie práv súťažiacich a funkcionárov tímov k najdôležitejším hľadiskám. Bolo by veľmi nešťastné, keby bola výkonnosť nejakého

súťažiaciho neférovovo ovplyvnená konaním iného súťažiaciho, rozhodcu, alebo člena organizačného výboru.

Úlohou odvolacej komisie je udržiavať férového ducha súťaže a férové uplatňovanie predpisov. V tomto zmysle chráni práva súťažiacich podobne, ako rozhodca zodpovedne vykonávajúci svoju funkciu.

1.5.7 Oblečenie

WA poskytuje rozhodcom „pracovnú uniformu“. Uniforma vám bude dodaná pri prvom vymenovaní na hlavnú WA súťaž. Uniforma sa používa počas vykonávania rozhodcovských povinností na turnajoch a je nariadené, že všetci rozhodcovia musia nosiť rovnakú uniformu.

Ak je vaša uniforma elegantná a čistá, ste dobre naladený a vyzeráte byť hrdý na svoju prácu, tak na vás budú súťažiaci pozitívne reagovať. Na druhej strane, ak sa o svoj zovňajšok a svoju uniformu nestaráte, možno predpokladať, že rovnako zanedbávate aj vaše vedomosti a schopnosti.

2 Súťaže World Archery

2.1 Rozdelenie súťažiacich

Podľa pravidiel WA sú súťaže rozdelené pre mužov a ženy a do kategórií podľa veku takto:

Seniori* (Masters):	50 rokov a viac
Dospelí (Seniors):	21 – 49 rokov
Juniori (Juniors):	18 – 20 rokov
Kadeti (Cadets):	17 rokov a menej

Vek sa vzťahuje na rok narodenia.

Veková kategória je určená rokom narodenia vo vzťahu k roku konania súťaže. Na súťaži môže lukostrelec súťažiť iba v jednej vekovej kategórii. Na vlastnú žiadosť môžu strelci súťažiť aj vo vyššej vekovej kategórii okrem seniorskej (masters). Seniori (masters) môžu na vlastnú žiadosť súťažiť v kategórii dospelých (seniors). Vek a národnosť zvyčajne kontrolujú organizátori pri registrácii. Niekedy môžu byť do tejto kontroly zapojení aj rozhodcovia. V takom prípade to môžu robiť počas kontroly náradia.

2.2 Súťažné divízie

Existujú dve základné kategórie terčovej lukostrelby, ktoré strieľajú podľa pravidiel WA:

Olympijský luk (Recurve Division)

Kladkový luk (Compound Division)

* Pozn. prekladateľa: Preklad tohto termínu je prevzatý zo slovenského prekladu WA pravidiel (kapitola 4.2 Kniha 1) zverejneného na stránkach slz.sk v roku 2015. V Súťažnom poriadku sú označení ako „veteráni“.

2.3 Súťažné kategórie

Olympijský luk – ženy (Recurve Women)	RW	Olympijský luk – ženy juniorky (Recurve Junior Women)	RJW
Olympijský luk – muži (Recurve Men)	RM	Olympijský luk – muži juniori (Recurve Junior Men)	RJM
Olympijský luk – ženy seniorky (Recurve Master Women)	RMW	Olympijský luk – ženy kadetky (Recurve Cadet Women)	RCW
Olympijský luk – muži seniori (Recurve Master Men)	RMM	Olympijský luk – muži kadeti (Recurve Cadet Men)	RCM

Kladkový luk – ženy (Compound Women)	CW	Kladkový luk – ženy juniorky (Compound Junior Women)	CJW
Kladkový luk – muži (Compound Men)	CM	Kladkový luk – muži juniori (Compound Junior Men)	CJM
Kladkový luk – ženy seniorky (Compound Master Women)	CMW	Kladkový luk – ženy kadetky (Compound Cadet Women)	CCW
Kladkový luk – muži seniori (Compound Master Men)	CMM	Kladkový luk – muži kadeti (Compound Cadet Men)	CCM

2.4 Súťažné disciplíny – základný súťažný formát

2.4.1 Vonkajšia terčová lukostreľba*

WA súťaže vo vonkajšej terčovej lukostreľbe sa strieľajú olympijským aj kladkovým lukom v oddelených súťažiach. Na olympiáde sa súťaží iba v divízii olympijský luk.

V súčasnosti je vonkajšia zostava pre kvalifikáciu, ktorá je povinná na medzinárodnej úrovni zostava WA720 (streľba na 70 m pre olympijské a na 50 m pre kladkové luky).

Avšak stále existuje aj zostava WA1440 (po 36 šípov na 90, 70, 50 a 30 metrov) a môže sa strieľať aj v opačnom poradí. Na 50 m aj 30 m sa môže používať 80 cm terč s viacerými stredmi (skórovacie zóny 5-10), pričom je možné strieľať 6 šípové sady aj na kratšie vzdialenosti. Ak sa používa 4-terčové usporiadanie, tak by malo byť takéto usporiadanie použité na všetkých terčovniciach pozdĺž streleckej čiary, aj keď na niektorú terčovnicu strieľajú iba traja strelci.

Súťaž jednotlivcov

Eliminácia a finálové kolá: V tejto fáze začínajú súťažiaci strieľať podľa súťažného plánu (pavúka).

Navzdory pravidlám sa často stáva, že kvôli časovej tiesni strieľajú všetci naraz a striedavá streľba sa objaví až v semifinálových alebo finálových kolách súťaže. Ak sa to stane, tak by na to mali byť upozornení tímoví manažéri počas mítingu.

Treba pripomenúť, že ak je posledné postupové miesto 104, tak prvých 8 strelcov preskočí 2 kolá (postupujú bez boja). Ak majú po kvalifikácii dvaja strelci na 8 mieste nerozhodný výsledok, tak je potrebný rozstrel. Takýto postup je povinný iba na svetových šampionátoch.

* Pozn. prekladateľ: Vonkajšia terčová lukostreľba = Outdoor Target Archery

Obr. 3. Typická strelecká čiara počas kvalifikácie

Obr. 4. Pohľad na streleckú čiaru individuálnych eliminácií

Sút'áž družstiev/sút'áž zmiešaných družstiev

Do eliminačného kola postupuje 16 najlepších 3 členných družstiev (alebo zmiešaných dvojíc) zoradených podľa poradia určeného kombinovaným súčtom troch najlepších skóre v kvalifikačnom kole (resp. dvoch skóre u zmiešaných družstiev). Ak chce nejaký družstvo zmeniť zloženie, musí postupovať podľa určeného postupu. Každé družstvo strieľa na samostatnú terčovnicu. V tejto fáze súťaže sa strelci podieľajú na zapisovaní skóre.

Obr. 5. Pohľad na súťaž družstiev

Finálové kolo: do finále postupujú posledné 4 zostávajúce družstvá v eliminácii. Prvé družstvo vystrelí 3 šípy; 1 šíp každý člen. Keď sa posledný z troch strelcov vráti za čiaru vyznačujúcu 1 m od streleckej čiary, tak sa časomiera zastaví a zobrazuje koľko času zostáva družstvu. Spustí sa časomiera druhého družstva a druhé družstvo vystrelí 3 šípy a vráti za čiaru označujúcu 1 meter. Toto sa opakuje kým každé družstvo nevystrelí 6 šípor alebo kým nevyprší čas. Každé družstvo má 2 minúty na vystrelenie 6 šípor. Každé družstvo strieľa na samostatnú terčovnicu. V tejto fáze sa už strelci nepodieľajú na zapisovaní skóre. Strelci vyberú agenta a poveria ho zapisovaním skóre a vytahovaním šípor. Rovnaké ustanovenia platia aj pre zmiešané družstvá, ale každé družstvo strieľa 2 šípy a majú na to 80 sekúnd.

2.4.2 Halová terčová lukostreľba*

Vo väčšine aspektov platia pre halovú lukostreľbu rovnaké pravidlá ako pre vonkajšiu lukostreľbu.

Obr. 6. Pohľad na kvalifikáciu jednotlivcov v halovej lukostreľbe

Obr. 7. Pohľad na streleckú čiaru počas kvalifikácie.

* Pozn. prekladateľa: Halová terčová lukostreľba = Indoor Target Archery

Halová súťaž družstiev

V súťaži družstiev je koncept v podstate rovnaký ako pri vonkajšej lukostreľbe, ale streľci strieľajú na dva trojité vertikálne terče so šiestimi stredmi. Strelec si môže vybrať kam bude strieľať ale v každom strede môže byť iba jeden šíp.

V rozstrele sa používa 1 trojitý terč umiestnený horizontálne. Každý člen vystrelí 1 šíp do ľubovoľného terča (v každom terči môže byť iba 1 šíp).

Obr. 8. Postavenie družstiev pri súťaži

3 Postupy pred turnajom

3.1 Úvod

Zmyslom kontroly terčov a strelnice je ubezpečiť sa, že organizátori správne dodržali všetky pravidlá, od ktorých závisí úspešnosť turnaja. Predpokladá sa, že organizačný výbor bol v stálom kontakte s technickým delegátom a kontrola bude musieť riešiť už iba details. Kontrola lukostreleckého náradia má zaistiť, aby strelci súťažili za rovnakých podmienok, spĺňajúcich pravidlá WA o streleckom výstroji.

3.2 Organizačný výbor

Organizačný výbor má veľký podiel zodpovednosti na správnej príprave strelnice a na zabezpečení pracovníkov, ktorí budú počas turnaja zabezpečovať plnenie množstva úloh.

Mnoho úloh, ako napr. výmena terčov, posun a premiestňovanie terčovníc, oprava alebo výmena zariadenia sú povinnosťou organizačného tímu, hoci aj rozhodcovia sú na mieste často schopní pomôcť pri týchto úlohách.

Urobte to ochotne s vedomím, že tak dopomáhate k hladkému priebehu súťaže, ale pamätajte si, že vaše rozhodcovské povinnosti majú prednosť.

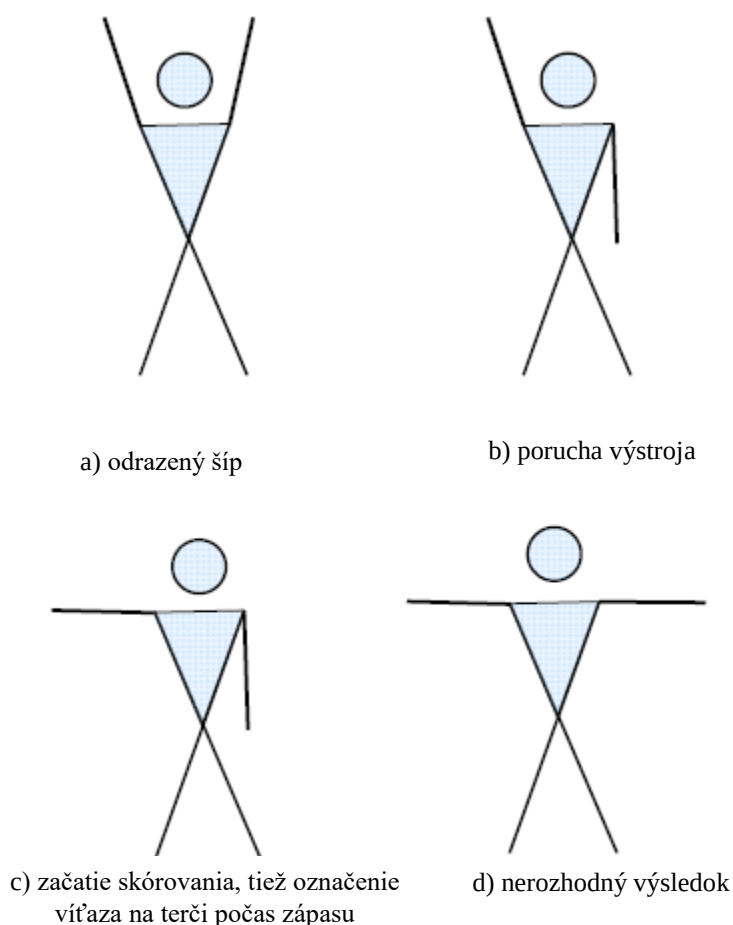
3.3 Komunikácia

Elektronická doba značne vylepšila možnosti komunikácie na turnajovej strelnici. Ešte pred niekoľkými rokmi bolo nevyhnutné vypracovať systém signalizácie pomocou rúk, aby sa rozhodca v prípade poruchy zariadenia, odrazených šípov, visiacich šípov alebo iných problémov mohol dorozumieť s iným rozhodcom a s riadiacim strel'by.

Neskôr sa väčšina takejto komunikácie vykonávala pomocou malých prenosných FM vysieláčiek. Dnes je bežné, že sú predseda komisie rozhodcov a riadiaci strel'by v stálom rádiovom spojení s organizačným výborom na frekvenciách odlišných od frekvencií rozhodcov. To je veľmi významný pokrok. Ešte dôležitejšie sú vysielacky pri vonkajších súťažiach, kde je komunikácia zložitejšia.

Vždy treba dodržiavať správnu komunikačnú etiketu. Pamätajte, že vysielacky sú na uľahčenie komunikácie a neslúžia na zábavu. Vždy keď je to možné, mala by komunikácia rozhodcov prebiehať mimo uší športovcov. Pozrite si prílohu A.14 o komunikačných postupoch. Aj napriek tomuto pokroku musí každý rozhodca poznať medzinárodnú signalizáciu pomocou rúk.

Niekedy sú tieto signály užitočnejšie ako vysielacky. Z týchto dôvodov sú tu zobrazené 4 najužitočnejšie signály. Rozhodca sa musí pozeráť na riadiaceho strel'by a získať jeho pozornosť pred tým ako začne signalizovať.

Obr. 9 Signalizácia rozhodcov pomocou rúk

3.4 Mítingy tímových manažérov

Oficiálny míting tímových manažérov sa väčšinou koná večer, deň pred oficiálnym tréningom. Na tomto mítingu môžu zástupcovia WA a organizátori poskytnúť všetky potrebné informácie o súťaži. Míting vedie technický delegát za asistencie predsedu výboru rozhodcov a zástupcu organizačného výboru. Ak je to možné, tak tohto stretnutia by sa mali zúčastniť aj všetci rozhodcovia a riadiaci streľby. Toto prvé stretnutie manažérov tímov je dôležité, pretože stanoví štandard pre ďalší priebeh súťaže.

Aby sa dosiahol čo najlepší dojem, mali by sa organizátori súťaže, technický delegát a predseda výboru rozhodcov stretnúť ešte pred týmto mítingom a naplánovať stretnutie manažérov. Tým sa predíde chybnému priebehu mítingu. Návod a detaily o priebehu mítingu manažérov nájdete v prílohe A.9.

3.5 Šírenie informácií

Vo WA a vlastne všade v medziľudskom styku, je najčastejšou príčinou nepochopenia, hnevu, protestov a podobne nedostatočná komunikácia a chyby v šírení informácií. Úlohou rozhodcov je zaistiť minimalizáciu tohto problému.

Musíte byť „učiteľom pravidiel“ v rovnakej miere ako ich „vynucovateľom“. Ak budete robiť viac jedného, tak budete nedostatočne robiť to druhé.

Na každom šampionáte sa na poslednú chvíľu robia zmeny v rozvrhu streľby, prepravy, obedov atď. a organizačný výbor informuje o týchto zmenách jednotlivé tímy. My, ako rozhodcovia a oficiálni zástupcovia WA, spolu s technickým delegátom, sa musíme uistiť, že sa tieto informácie skutočne dostali k jednotlivým tímom.

Takmer na každom šampionáte sú potrebné zmeny, ktoré predtým neboli prediskutované s funkcionármi tímov a so športovcami. V takýchto prípadoch musí predseda výboru rozhodcov, spoločne s technickým delegátom zvolať krátky míting a informovať manažérov tímov o vzniknutej situácii. Zvyčajne sa to deje na kontrolnom stanovišti, takže je zároveň oboznámený aj riadiaci streľby a v prípade potreby môže participovať. Nezabudnite skontrolovať, či niekto nechýba.

Ak je to možné, je vhodné poskytnúť manažérom tímov možnosť prispieť ku konečnému rozhodnutiu. Tým sa realizácia navrhovanej zmeny stane akceptovanejšia a udržia sa dobré vzťahy medzi všetkými stranami.

3.6 Médiá

World Archery (WA) a všetky členské asociácie v súčasnosti tvrdo pracujú, aby dostali lukostrelecký šport do pozornosti verejnosti. Najlepšou cestou na dosiahnutie tohto cieľa je spolupráca s médiami. WA preto na všetkých veľkých podujatiach zaviedla špeciálny priestor pre fotografov a televízne štáby. Musíme pamätať na to, že aby mohli pracovníci médií naplňať svoje poslanie, tak je potrebné starostlivo naplánovať a zosúladiť program s vysielacím časom, ktorý nemusí presne vyhovovať rozvrhu pretekov a niekedy môže byť v rozpore s predpismi súťaže a úsilím rozhodcov o hladký priebeh celého turnaja.

Pre rozhodcov je nevyhnutná identifikácia novinárov a organizačný výbor by mal vedieť, že WA na medzinárodných súťažiach poskytuje identifikačné visačky. V prípade ak fotograf alebo kameraman nemá správne označenie, mali by ste ho slušne požiadať, aby kontaktoval tlačové oddelenie, kde dostane ďalšie informácie. Na strelnicu by ste mali pustiť iba správne označených fotografov a kameramanov.

Týmto fotografom a kameramanom môžu rozhodcovia povoliť prístup k terčom počas skórovania. Rozhodca alebo osoba poverená organizačným výborom musí odprevedať týchto ľudí k terčom a zabrániť im dotýkať sa terčov alebo šípov. Rozhodca môže upozorniť novinárov, aby na strelnici nevyrušovali športovcov so žiadosťami o rozhovor pokým prebieha súťaž.

Ak to technický delegát dovoľí, tak špeciálne vyškolení WA fotografi majú povolené pohybovať sa za bezpečnostnými bariérami. Ak, ako rozhodca, máte pocit, že by tým mohli byť narušené bezpečnostné opatrenia, tak musíte upovedomiť vášho predsedu, ktorý prednesie túto námietku technickému delegátovi.

3.7 Kontrola náradia

Kontrola lukostreleckého výstroja u každého účastníka je bežným postupom pred štartom každej súťaže. Pre zabezpečenie takejto kontroly je nevyhnutné, aby organizátori pripravili zoznam súťažiacich, rozdelený podľa krajiny, triedy a divízie. Hoci pravidlá špecificky nevyžadujú, aby strelec ukázal všetky časti výstroja, ktoré môže použiť, je na jeho zodpovednosti, aby používal iba povolený výstroj. Je zaužívané a efektívne urobiť túto kontrolu na strelnici počas oficiálneho tréningu. Športovcov môžeme predvolávať v abecednom poradí podľa krajín.

Je veľmi dôležité chápať, že naše predpisy týkajúce sa olympijského luku popisujú **čo je povolené** použiť, a teda čo sa v nich nespomína, to nie je povolené. Avšak predpisy týkajúce sa kladkového luku popisujú **čo nie je povolené**, pretože u kladkových lukov je väčšina výstroja povolená.

Uvedomte si interpretácie predpisov, pretože tam môžu byť „sivé zóny“ – viac o interpretácii je v ďalšom texte.

3.7.1 Postup kontroly náradia

Rozhodcovia si musia stanoviť vlastný postup kontroly. Na tento účel sa odporúča využiť troch rozhodcov v každej divízii a ostatných využiť na kontrolu strelnice počas oficiálneho tréningu (vybavenie strelnice, časomiera, oblečenie, nepovolený spôsob streľby atď.). Samozrejme musíte dôkladne poznať predpisy platné pre každú divíziu a disciplínu (halová, terénna, atď.) a všetky interpretácie, ktoré mohli podľa nich vzniknúť.

Je na zodpovednosti športovca, aby používal výstroj, ktorý spĺňa všetky predpisy. A je našou zodpovednosťou presvedčiť sa, že ich naozaj spĺňa.

Obr. 10. Kontrola náradia

V súčasnosti je na trhu veľké množstvo rôzneho streleckého vybavenia, čo pre rozhodcov predstavuje výzvu, pretože nie každé predávané vybavenie je povolené na WA súťažiach. Vo všeobecnosti sa musí rozhodca pozrieť na účel danej časti výstroja a potom uvážiť či je v súlade s predpismi.

Tiež musíte mať najnovšie interpretácie, pretože mnohé sa viažu na fotografie, ktoré nenájdete v knihe pravidiel a je ťažké ich nejako opísať.

Olympijský luk

- a) Skontrolujte celkový výzor luku, aby ste si všimli každú odlišnosť od bežnej podoby. Luk držte za ramená, blízko madla, s tetivou smerujúcou k vám.
- b) Nikdy nedežte luk za rukoväť. Vaša ruka môže byť spotená alebo masťná od opaľovacieho krému a pod. a strelec nebude nadšený nájdením takýchto vecí na rukoväti luku.
- c) V súčasnosti majú niektoré luky na madle výstuhu prechádzajúcu ponad rukoväť. Presvedčte sa, že táto výstuha nie je v stálom kontakte s predlaktím alebo zápästím strelca (aby zamedzil stočeniu luku). Často sa to veľmi ťažko presne zisťuje. Počas oficiálneho tréningu sa môžeme presvedčiť o tom, či strelec túto výstuhu nepoužíva ako

podpornú pomôcku. Rozhodca by sa mal pozerat' spoza strelca, aby to videl zo správneho uhla.

- d) Skontrolujte mieridlá; pamätajte, že pravidlá limitujú dĺžku mušky v horizontálnej rovine od strelca smerom k mieridlám na maximálne 2 cm. Tento limit zabraňuje využitiu mieridiel na vyrovnanie luku.

Optické vlákna rozjasňujúce mušku sa považujú za samostatnú časť. Technická komisia o tom urobila nasledujúce prehlásenie:

“Čo sa týka celkovej dĺžky mieridiel, je muška z optického vlákna považovaná za samostatnú časť, ktorá môže mať dĺžku maximálne 2 cm. Držiak podporujúci takúto mušku môže byť maximálne 2 cm dlhý. Držiak a muška z optického vlákna sa merajú samostatne.“

- e) Skontrolujte základku šípu, opierku šípu a indikátor dĺžky náťahu - klapačku, nikdy sa týchto častí nedotýkajte. Najviac si všímajte vzdialenosť opierky šípu od najhlbšej časti rukoväte (pivotného bodu), nemala by presiahnuť 4 cm a žiadna z týchto častí by nemala byť elektronická.
- f) Skontrolujte tetivu a jej upevnenie; všímajte si či sa na nej nenachádza prídavná pomôcka na mierenie. Niektorí strelci majú na tetive rôzne prvky, ktoré očividne neslúžia na mierenie (možno na lepšie vyladenie luku). Avšak prídavné prvky, ktoré nie sú popísané v knihe pravidiel, nie sú akceptovateľné.
- g) Skontrolujte chránič prstov alebo rukavicu. Ak sa musíte týchto vecí dotknúť, dajte pozor, aby ste nemali spotené alebo mastné prsty. Nie je potrebné sa dotýkať povrchu chrániča, pretože vaša pozornosť by sa mala sústrediť na jeho ďalšie vrstvy. Dajte pozor na chrániče skonštruované na viac účelov ako je popísané v pravidlách.

Kladkový luk

Na kladkový luk a jeho príslušenstvo nie sú žiadne obmedzenia okrem nasledujúcich:

- a) Vo všetkých súťažných triedach nesmie sila presiahnuť 60 libier.
- b) Na luku, mieridle, základke šípu alebo vypúšťači nesmie byť žiadna elektronika.
- c) Bod, v ktorom sa základka dotýka šípu nesmie byť ďalej ako 6 cm za najhlbšou časťou rukoväte (pivotným bodom).

Pri kontrole sily kladkového luku používame buď pružinové alebo elektronické meradlá, ktoré boli špeciálne otestované a nemajú odchýlku väčšiu ako 1 libra. Pred kontrolou by sa mali všetky meradlá porovnať na jednom luku a potom by sa malo použiť iba jedno meradlo na kontrolu všetkých lukov. U každého súťažiaceho by sa

mala zaznamenať sila jeho luku. Manažéri tímov by mali byť na mítingu informovaní o náhodných kontrolách, ktoré sa môžu vyskytnúť v priebehu súťaže.

Väčšina lukostrelcov nosí na súťaže luky, ktoré sú hlboko pod povoleným limitom, aby predišli problémom. Jedno librovú chybu merania môžete pripustiť iba ak bolo vaše meradlo nedávno certifikované. Ak kontrolujete luk, ktorý je v tejto 1 librovej tolerancii, tak je rozumné zmerať jeho silu ešte raz. Luk nikdy nenaťahujte sami! Luk si musí vždy natiahnuť sám strelec. Dohliadnite na to, aby strelec pri náťahu neskrúcal meradlo, pretože by to mohlo zapríčiniť chybné meranie. Bohužiaľ sa občas vyskytnú aj prípady, keď náhodné kontroly počas turnaja ukážu, že sila luku presahuje povolený limit. Aby sa zabránilo podvádžaniu, je veľmi dôležité vykonávať takéto náhodné kontroly. Všetka ostatná výstroj kladkových lukostrelcov musí bez výnimky spĺňať kritériá WA (napr. šípy atď.).

V prípade kladkových lukov sa tetiva ani ostatné lanká nesmú sústavne dotýkať strelcovej ruky, zápästia a/alebo ruky držiacej luk. Najlepšie to môžete skontrolovať počas kontroly sily luku keď stojíte vedľa lukostrelca.

V prípade výstuhy madla je to rovnaké ako u olympijských lukov. Niekedy môže byť potrebné použiť pri kontrole výstuhy púder, ktorým sa posype ruka alebo samotná výstuha. Pred použitím púderu je potrebný súhlas športovca, aby sa predišlo sťažnostiam.

V roku 2014 vyšlo zaujímavé vysvetlenie týkajúce sa kladkových lukov. Jednalo sa o relatívne masívnu obrubu, či obal okolo zameriavača. Z bezpečnostných dôvodov sa takáto obruba pokladá za neprípustnú na všetkých súťažiach kladkových lukov. (Masívna obruba obmedzuje periférne videnie, zabraňuje vnímať dianie okolo strelca a strelec vidí iba to, čo je viditeľné cez zameriavač).

Holý luk

Oficiálne existuje divízia holých lukov iba u terénnej lukostreľby, ale na národnej úrovni sa môžeme stretnúť s holým lukom aj na halových súťažiach. Pravidlá sú definované medzi pravidlami terénnej lukostreľby (Kniha 4).

Šípy

Skontrolujte či sú na šípoch iniciálky a iné identifikačné údaje, skontrolujte priemer tela šípu, pretože maximálny povolený priemer je 9,3 mm a hrot môže byť o 0,1 mm hrubší (9,4 mm). Nálepky na šípe, ktoré spôsobujú, že je jeho hrúbka väčšia sú v súčasnosti povolené ak nesiahajú ďalej ako 22 cm od zárezu končička (miesto kam dosadá tetiva) smerom k hrotu.

Dresy

Na svetových šampionátoch, svetovom pohári a olympijských hrách si musíme všímať aj pravidlá týkajúce sa oblečenia športovcov a hlavne tie oblasti, ktorým tímy často nevenujú dostatočnú pozornosť.

Oboznámte sa aj s pravidlami platnými od januára 2016.

Uistite sa, že všetci členovia jedného tímu majú dresy rovnakého typu; to znamená, že od všetkých členov tímu sa požaduje, aby mali tričká a nohavice (či už dlhé alebo krátke) rovnakej farby a rovnakého dizajnu. Funkcionári tímu môžu nosiť odlišné oblečenie, ale malo by byť

v rovnakých farbách a ich príslušnosť k danému tímu by mala byť ľahko identifikovateľná. Nezabudnite, že každá kategória môže mať iné farby, avšak v súťaži zmiešaných družstiev by mala byť uniforma rovnaká.

Tiež musíte skontrolovať, či majú športovci na chrbáte uvedené svoje meno a názov (alebo skratku) ich členskej asociácie, a či nemajú topánky s otvorenou špicou alebo otvorenou pätou. Nezabudnite, že tieto pravidlá platia aj pre funkcionárov (okrem ich mena na chrbte, ktoré je dobrovoľné), a že tieto pravidlá treba dodržiavať aj počas oficiálneho tréningu.

Pri kontrole farieb musíte tolerovať malé rozdiely spôsobené vyblednutím po dlhom nosení alebo výrobnými rozdielmi. Hlavný dôraz kladte na identifikáciu tímu. Pravidlá pre pokrývku hlavy boli zmenené, takže športovci si môžu vybrať pokrývku hlavy podľa vlastného vkusu. Zvolená pokrývka hlavy by mala byť vhodná na použitie na hlavných WA súťažiach.

3.8 Reklama

3.8.1 Reklama na strelnici

Na propagáciu nie sú žiadne obmedzenia, všetko sa ponecháva v rukách organizátorov, aby dokázali jednoduchšie zohnať sponzorov. Avšak zámerom Kongresu WA bolo, aby medzi strelcom a terčovnicou neboli žiadne reklamy. Takéto reklamy by mohli prekážať lukostrelcom pri chôdzi k/od terčom/v a mohli by zapríčiniť nehodu. Ak sú v streleckých dráhach umiestnené menovky alebo malé tabule so skóre, ako to často býva v eliminačnej fáze, tak môže byť reklama umiestnená na týchto zariadeniach. Rozhodcu by malo zaujímať iba to, či takéto reklamy neodrážajú slnko alebo iné svetlo, ktoré by mohlo rušiť lukostrelcov.

3.8.2 Reklama na oblečení športovcov

Okrem lukov a stabilizátorov stále existujú obmedzenia. Obmedzenia sú dané v štvorcových centimetroch. Športovec môže mať jednu alebo viac reklám, ale celková plocha musí byť v daných medziach.

Jeden z problémov, na ktorý môžete naraziť je ten, či sa jedná o reklamu alebo o obchodnú značku. Hľadajte malé © alebo ®, ktoré znamenajú, že obchodná značka je registrovaná. Toto je dobrým indikátorom, hoci aj tam môžu byť výnimky.

Skontrolujte strelca každý deň pred zahájením streľby. Nezabudnite, že číslo strelca je oblasť patriaca organizátorom a neplatia pre ňu obmedzenia platné pre súťažiacich.

3.9 Ďalšie turnajové požiadavky

Ubezpečte sa, že pre rozhodcov sú v čakacej zóne (alebo v zóne pre médiá) pripravené stoličky a slnečníky.

Nezabudnite, že niektoré položky sú povinné iba pre WA šampionáty. Skontrolujte tabuľu so skóre a skórovacie zariadenie. Skontrolujte, či je stanovište riadiaceho streľby na správnom

mieste a dostatočne veľké. Nakoniec sa ubezpečte, že všetci rozhodcovia a funkcionári poznajú prístup k záchranárskym prostriedkom, a že sú tieto prostriedky ľahko dostupné.

3.10 Časomiera a zvukové zariadenie

Uistite sa, že vizuálne a zvukové časomerné zariadenia sú adekvátne a správne fungujú vo všetkých kombináciách, ktoré sa môžu počas súťaže vyskytnúť. Skontrolujte aj záložné časomerné zariadenia, aby ste sa uistili či existujú a či správne fungujú.

Treba zdôrazniť zmenu pravidiel podľa, ktorej sa výmena strelcov pri alternujúcom strieľaní robí na základe časomieri. Časomiera musí zvukovým signálom oznámiť, že čas streľby vypršal. Tento signál by mal mať iný tón ako štartovací, prerušovací a skórovací signál.

3.11 Bezpečnosť

Bezpečnosť divákov, všetkých súťažiacich a funkcionárov je počas súťaže prvoradá a musí byť zachovaná za všetkých okolností. Mali by sa urobiť také preventívne opatrenia, ktoré udržia divákov v bezpečnej vzdialenosti od strelnice. Vzdialenosť je určená v knihe pravidiel WA a mala by sa skontrolovať, aby bola zaistená bezpečnosť.

3.12 Kontrola strelnice

3.12.1 Terčová lukostreľba

Značenie na strelnici

Kontrolu začnite dôkladným prezretím miesta z pozície riadiaceho streľby. Je všetko zariadenie umiestnené tak, aby obmedzovalo pohyb po bokoch strelnice a poza ňu? Má to dva významy. Prvým je bezpečnosť samotného zariadenia a druhým je, aby nevyrušovalo športovcov. Skontrolujte vyznačené strelecké čiary, čakacie čiary, oblasť pre médiá, čiaru pre „vystrelené“ šípy 3 metre pred streleckou čiarou a správne vzdialenosti medzi nimi. Tiež je dôležité uistiť sa, že je táto čiara dobre viditeľná zo streleckej čiary.

Skontrolujte či sú vzdialenosti k terčovým čiaram v tolerancii, a či sú merané k stredu žltej (nie k bočným nohám stojanov). Tiež skontrolujte, či je strelnica pravouhlá. Najjednoduchší spôsob kontroly pravouhlosti je Pytagorova metóda 3-4-5. Napríklad odmerajte z rohu strelnice 40 metrov pozdĺž streleckej čiary a označte tento bod. Z toho istého bodu namerajte 30 metrov pozdĺž boku strelnice a označte aj tento bod. Vzdialenosť medzi týmito dvomi bodmi musí byť presne 50 metrov. Tento postup potom zopakujte v protihlom uhlopriečnom rohu. Skontrolujte či čísla a farby na streleckej čiare zodpovedajú tým na terčoch, a či sú označenia dráh správne.

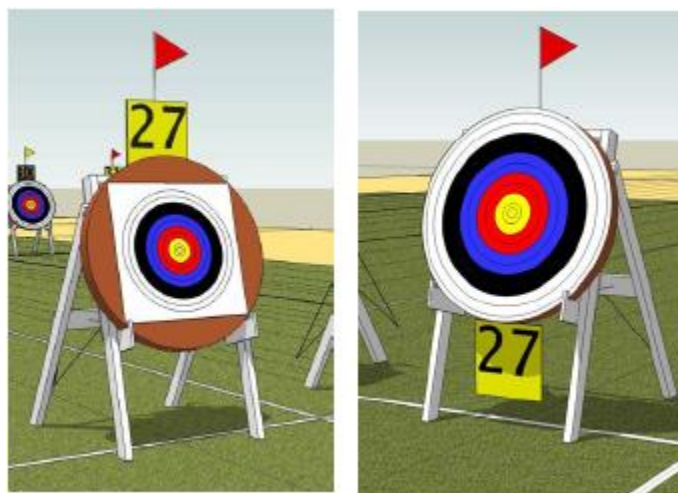
Rozhodcovia musia skontrolovať či čísla na terčoch a iné značky neodrážajú slnko smerom k streleckej čiare. Toto treba skontrolovať v rôznych častiach dňa. Tiež treba skontrolovať či sú na streleckej čiare vyznačené strelecké pozície jednotlivých strelcov. Tým sa predíde neskorším problémom, keby sa strelci snažili dostať do pozície oproti stredu terča a tým

spôsobili konflikt. Skontrolujte, či má každý súťažiaci aspoň 80 cm, a či boli správne zohľadnené potreby vozíčkarov. Je dôležité, aby bolo miesto vyhradené pre média prístupné bez prechádzania cez oblasti vyhradené pre strelcov a ich náčinie.

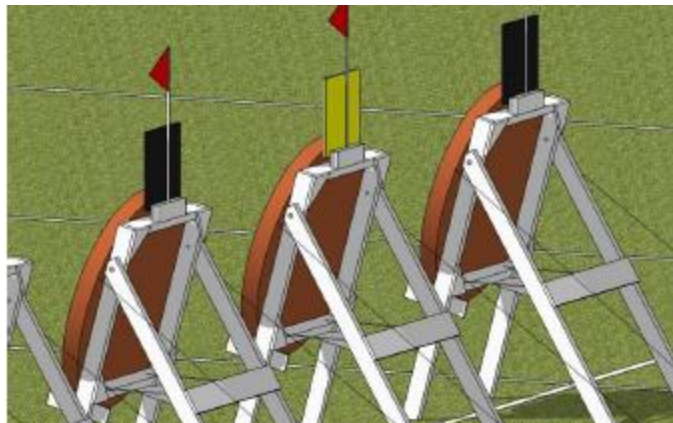
Terčovnica

Skontrolujte terčovnice, aby ste zistili či vyzerajú, že sú schopné zastaviť šípy a nie sú príliš opotrebované. Medzery medzi terčovnicami by mali byť v prípade problémov ľahko prístupné. Uhly a rozmery musia byť v rámci špecifikácií.

Zvážte aj polohu nôh stojana, aby sa šípy, ktoré čiastočne prejdú terčovnicou nepoškodili trafením týchto nôh, a určite nie keď trafia oblasť žltej na terči (kam by mali triať). Skontrolujte čísla a pri vonkajších pretekoch aj veterné vlajočky ak tam sú (povinné sú iba na svetových šampionátoch, svetovom pohári a olympijských hrách). Skontrolujte či spĺňajú požadovanú špecifikáciu (obr. 11). Ukotvenie (obr. 12) musí byť dostatočné, aby zaistilo stabilitu terčovníc vo vetre a zabránilo pohybu pri vyberaní šípov.

Obr. 11 Prípustné konfigurácie terčovníc – pohľad spredu

Obr. 12. Zadný pohľad na terčovnice.

Počas tréningu pred súťažou skontrolujte, či materiál terčovnic nespôsobuje nadmerné ohýbanie šípov po zásahu. Ak sa tento problém vyskytne a rozhodca ho identifikuje dostatočne včas, môže sa nájsť alternatívne riešenie, ktoré to vyrieši ešte pred začiatkom súťaže.

Terče

Keď sa uistíte, že dodané terče sú licencované World Archery, a že spĺňajú požiadavky uvedené v knihách pravidiel, môžete premerať reprezentatívne vzorky, aby bolo isté, že spĺňajú dané tolerancie.

Vyberte vzorky z rozličných balení a z rozličných pozícií v jednom balení. Je totiž možné, že v niektorých baleniach bude vyššia vlhkosť ako v iných a niektoré terče bude pred použitím potrebné usušiť na slnku. Vlhké terče často vykazujú veľkostné odchýlky, najmä ak boli premočené dažďom a potom usušené. Ak sa to stane počas súťaže a je potrebné vymeniť terč, musíte vymeniť terče obom pretekárom. Uistite sa, že je dostatok náhradných terčov všetkých potrebných veľkostí.

Terč sa musí merať na rovnom stole pred začiatkom turnaja, nie na terčovniciach.

Farby sú štandardizované, hoci v nich môžu byť drobné odchýlky spôsobené papierom, slnkom atď. Najdôležitejšie je, aby boli v každej triede použité terče rovnakej veľkosti a rovnakých farieb.

Po upevnení terčov na terčovnice musí byť stred žltej 130 cm nad zemou s toleranciou nepresahujúcou ± 5 cm. Redukované terče majú minimálnu výšku 90 cm a maximálnu 172 cm k stredu žltej.

Sme si istí, že viete, že terče na veľkých podujatiach majú kvôli televízii v skórovacej zóne viditeľné čísla 1-10. V pravidlách o tom nič nenájdete, ale je to akceptované.

3.12.2 Halová lukostreľba

Všetko značenie za a pred streleckou čiarou používané počas halových pretekov je rovnaké ako značenie pri vonkajších súťažiach, s výnimkou vzdialenosti medzi čakacou a streleckou čiarou, ktorá musí byť minimálne 3 metre.

Výška stredov žltej na všetkých terčoch musí byť počas celej súťaže v jednej línii.

Vizuálnou kontrolou sa musíme presvedčiť, že použitý zdroj svetla (prirodzený alebo umelý) má rovnaký efekt na viditeľnosť terčov, a že je intenzita svetla rovnaká pre každý jeden terč. Je dôležité, aby tam kde je to technicky možné nedopadali tieňe zo šípov na vedľajšie súperove terče.

Pri kontrole usporiadania halových terčov treba pamätať na rôzne vzdialenosti medzi stĺpcami terčov. Niektoré sú maximálne, niektoré minimálne a líšia sa v závislosti od počtu použitých terčov na rozličných pozíciách a súťažiach.

V súčasnosti je to ešte dôležitejšie, pretože na trhu sú niektoré terčovnice s vyznačenými stredmi, ktoré nezodpovedajú pravidlám. Tieto terčovnice sú vhodné iba na tréningové účely.

Obr. 13. Usporiadanie terčovnic pri halovej súťaži na 18 metrov

4 Súťažné postupy – časť I, Terčová lukostreľba

KVALIFIKÁCIA (RANKING)

4.1 Usporiadanie terčov

Personál strelnice často pozostáva z dobrovoľníkov, ktorí nemusia byť športovcami a môžu pripevniť terče na terčovnice bez dostatočnej pozornosti venovanej dodržaniu predpísaných medzier vedľa skórovacích oblastí. Pri niekoľkých príležitostiach sa stalo, že špendlíky, ktoré fixovali terče k terčovnici boli umiestnené príliš blízko oblastí skórovania, či dokonca priamo do nich. Pozorne to skontrolujte, aby sa predišlo takýmto nedopatreniam.

Ak sa používa usporiadanie s tromi alebo štyrmi stredmi, tak pravidlá definujú maximálnu výšku vrchného a minimálnu výšku spodného terča, pričom je daná aj určitá tolerancia, aby sa predišlo strelbe do najviac opotrebovaných častí terčovnice. Toto musí byť našim vodítkom pri aplikovaní pravidiel. Pre halovú lukostreľbu platia v zásade tie isté pravidlá, okrem prípadu rozstrelu pri súťaži tímov. Pri rozstrele je jeden trojitý terč uložený vodorovne so stredmi terčov vo výške 130 cm nad dlážkou.

4.2 Tréning

Pri vonkajšej aj halovej súťaži je tréning minimálne 20 a maximálne 45 minút, každý deň počas kvalifikácie. Tréning končí vytiahnutím šípov po poslednej tréningovej sade.

Tréningové terče budú v každej triede nadstavené na prvú vzdialenosť, na ktorú sa bude strieľať. Keď sa strieľajú eliminačné a finálové kolá, môžu organizátori rozhodnúť o dĺžke tréningu s ohľadom na rozvrh daného dňa. Počas tréningu vyvstáva otázka či môžu tréneri stáť na streleckej čiare blízko pri strelcoch, alebo dokonca prísť k terčom. Tento postup bol tolerovaný niekoľko rokov a nikdy nebol proti tomu vznesený žiadny protest. Rozhodcovia to preto môžu považovať za dovoľené.

Komunikácia medzi trénerom a strelcom nemusí byť (rozhodcom) považovaná za príliš rušiacu ostatných strelcov.

4.3 Opakovaná kontrola zariadenia strelnice

Pred súťažou, počas tréningu musia rozhodcovia opätovne skontrolovať pridelené terče a uistiť sa, že počas noci nedošlo k žiadnym zmenám, či už zapríčinených vandalizmom, alebo nehodou. Urobte rýchlu obchôdzku, aby ste skontrolovali či je všetko v poriadku. Využitie tréningu na opakovanú kontrolu vám umožní byť k dispozícii v prípade otázok alebo iných vecí, ktoré sa vyskytnú a je potrebné ich vyriešiť pred začiatkom súťaže. Zároveň môžete skontrolovať kvalitu terčovnic, ako aj kvalitu signálov časomiere a to, ako sa používajú.

Vďaka pravidlu, že na posúdenie hodnoty šípu sa volá iba jeden rozhodca už nie je na strelnici potrebný taký počet rozhodcov ako predtým a predseda výboru rozhodcov by mal touto úlohou poveriť vhodný počet rozhodcov.

4.4 Opakovaná kontrola náradia

Je veľmi dôležité, aby ste si obzreli streleckú výstroj keď sa používa, aby ste zistili či tam nie je niečo, čo sa zdá byť nepovolené; napr. tlmiče zvuku, okuliare alebo klapky na oči, používanie výstuhy na madle ako opory ruky, väčšie ako povolené „overdraw – základka alebo operka šípu posunutá ďalej ako je povolené od pivotného bodu luku“ atď. Nevyhnutné sú aj náhodné kontroly sily kladkových lukov. Takéto kontroly by ale nemali prekážať efektívnemu priebehu turnaja, či dokonca prekážať strelcom.

Navyše to poskytuje aj možnosť skontrolovať reklamy, počet funkcionárov tímu a oblečenie. To všetko sú dôležité body.

Ak sa počas takto prebiehajúcej kontroly objaví nepovolená časť výstroja alebo sa zistí nepovolené použitie výstroja, musí rozhodca okamžite konať, aby zabránil neférovému získaniu výhody nad ostatnými súťažiacimi.

Rozhodca pristúpi k manažérovi tímu (alebo k športovcovi, ak manažér nie je prítomný) a upozorní ho, že strelec si musí napraviť výstroj alebo použiť výstroj zodpovedajúcu pravidlám. Keďže za používanie správneho výstroja zodpovedá lukostrelec, musí rozhodca riešiť problém, čo urobiť zo skóre, ktoré lukostrelec nastrielal do momentu nápravy. Pravidlá na túto otázku nedávajú automatickú odpoveď. Ak strelec nemal z použitia nepovolenej výstroje žiadnu výhodu, tak náprava do stavu zodpovedajúcemu pravidlám bude dostatočnou akciou.

Na druhej strane ak rozhodca usúdi, že strelec získal vďaka nepovolenému výstroju podstatnú výhodu nad ostatnými strelcami, tak bude férovým riešením diskvalifikácia získaného skóre.

Inak povedané, skôr ako rozhodnete, musíte svedomito posúdiť konkrétnu situáciu, zvážiť typ použitého výstroja, podmienky, za ktorých bol použitý, koľko sád bolo odstrieľaných.

Pred akýmkoľvek rozhodnutím o diskvalifikácii skóre je nevyhnutná diskusia s predsedom.

4.5 Na streleckej čiare

4.5.1 Strelecké pozície

Musíte skontrolovať či strelcova pozícia na čiare nevyvoláva konflikty.

4.5.2 Vysoký náťah

Rozhodcovia sa počas celej súťaže musia sústrediť aj na aspekty bezpečnosti. Ak si rozhodca myslí, že niektorý strelec používa techniku, ktorá by pri náhodnom vypustení mohla spôsobiť,

že šíp bude letieť za ochrannú zónu alebo ochranné zariadenia (sieť, stena a pod.), tak musí upozorniť strelca, aby zmenil spôsob náťahu. Ak strelec aj po upozornení používa nevhodný spôsob náťahu, tak ho v záujme bezpečnosti požiada predseda rozhodcovskej komisie a/alebo riadiaci streľby, aby okamžite ukončil strieľanie a opustil strelnicu.

Nie vždy je ľahké určiť, čo považovať za vysoký náťah. Nemusí to byť nevyhnutne náťah, pri ktorom lukostrelec zdvihne prednú ruku nad úroveň pleca. O ohrozenie bezpečnosti ide iba ak je zároveň na tetivu vyvinutý zreteľný ťah (alebo za bodom najväčšej sily potrebnej pre natiahnutie kladkového luku).

Obr. 14. Je to vysoký náťah?

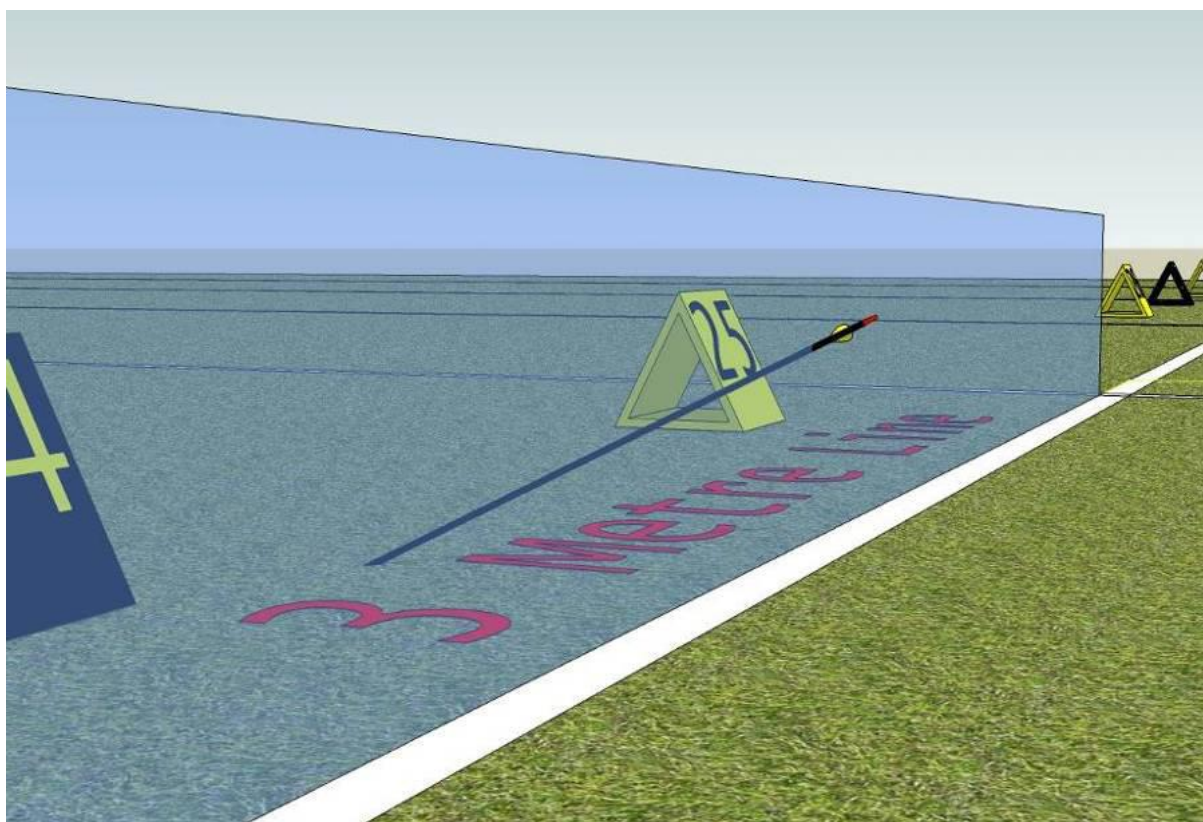
Rozhodca preto musí posúdiť pozíciu prednej ruky a smerovanie šípu v momente, keď je už tetiva ťahaná dozadu. Popri tom je tu aj fakt, že je väčší dôvod sústrediť sa na lukostrelcov s kladkovými lukmi, pretože pri olympijskom luku majú strelci väčšiu kontrolu nad neúmyselným vypustením šípu. Ďalšou otázkou v tejto súvislosti je aj to, či na danom mieste existujú bezpečnostné riziká. Zázemie môže byť úplne bezpečné bez ohľadu na spôsob, akým lukostrelec natáhuje luk.

Počas niekoľkých posledných rokov sme mohli vidieť, že niektorí strelci natáhujú svoj luk z boku, čo znamená, že (hlavne na finálových strelniciach) náťah vlastne smeruje proti divákovi. Toto je samozrejme neprípustné a rozhodcovia to musia čo najskôr potlačiť.

Pri posudzovaní týchto parametrov je vždy rozumné využiť viacero rozhodcov pri štúdiu otázneho strelca a zapojiť aj predsedu.

4.6 Hranica troch metrov – vystrelené šípy

Čiara, ktorá je 3 metre pred streleckou čiarou zabezpečuje väčšiu férovosť pre súťažiacich v situácii, keď im vypadne šíp z luku alebo z nejakého dôvodu dôjde k chybnému výstrelu. Pravidlá hovoria, že trubka šípu (shaft) musí byť v tejto trojmetrovej zóne, aby sa šíp nepovažoval za vystrelený. To znamená, že odpadnutý končík alebo pierka nie sú dostatočným dôvodom na povolenie vystrelenia ďalšieho šípu. Ale aj ak do tejto zóny zasahuje iba končík šípu, tak pokiaľ je končík pripevnený k šípu, tak to postačuje na povolenie vystreliť ďalší šíp. Nezabúdajte, že hranica 3 m je trojrozmerná a premieta sa vertikálne nad čiaru, čo môžete vidieť na obr. 15.

Obr. 15 Hranica troch metrov

Najlepší spôsob ako vyriešiť spadnutie šípu je taký, že ak strelec vidí, že šíp je v 3 m zóne, tak vystrelí ďalší šíp v časovom limite. Avšak vieme, že spadnutie šípu je často zapríčinené nejakou poruchou (napr. zlomený končík a pod.) a môže sa to riešiť aj tak, že lukostrelec prestane strieľať a zavolá rozhodcu. V takom prípade môže ísť rozhodca po ukončení sady k 3 m čiare skontrolovať pozíciu šípu. Rozhodca si musí dať pozor na možné vystrelenie zostávajúcich šípv.

Občas môže byť ťažké hneď rozoznať, či je šíp ešte v 3 m zóne alebo nie. Ak strelec rozoznal, že šíp je v 3 m zóne napr. vo finále kedy strelba nemôže byť prerušená a rozhodca môže situáciu skontrolovať iba od streleckej čiary (z pohľadu strelca), tak ponechá strelcovi výhodu. Ak rozhodca z tejto pozície verí, že šíp bol vystrelený (je za 3m hranicou), tak to následne 2 krát skontroluje na 3 m čiare, aby predišiel chybe.

Toto je jedna z dvoch možných situácií, v ktorej sa môže strelcovi povoliť opätovné vystrelenie šípu.

4.7 Trénerské rady a strelci na čiare

Strelec na streleckej čiare môže dostávať neelektronické informácie od manažmentu tímu. Informácie musia byť podávané tak, aby nerušili ostatných strelcov. Otázka, ktorá zostáva znie: „Kedy to ruší ostatných strelcov?“ samozrejme hovoríme o objektívnom štandarde a skúsenosti hovoria, že informácie podávané normálnym hlasom alebo pomocou znakov sú akceptovateľné.

Zmyslom je nepovoliť žiadnu konverzáciu medzi strelcom a manažmentom; strelec na streleckej čiare nerozpráva. Tým by mohol rušiť ostatných strelcov.

4.8 Použitie ďalekohľadu

Ak sa na streleckej čiare používajú ďalekohľady, tak musia byť upevnené tak, aby ich najvyšší bod nebol vyššie ako pazucha lukostrelca (obr. 16), ktorý ďalekohľad používa (takže fotografom nenaruša čistý výhľad).

*Obr. 16 Ďalekohľad na streleckej čiare
Správna výška (vľavo) a ďalekohľad postavený príliš vysoko (vpravo)*

Ak sú na streleckej čiare naraz traja strelci, tak pri opustení streleckej čiary nemusia odnášať ďalekohľady. Ak sú na jednej terčovnici štyria strelci a strieľajú striedavo po dvaja, tak si musia ďalekohľad odniesť. Výnimkou je prípad, keď obaja striedajúci strelci súhlasia, že budú

používať ten istý ďalekohľad. V takom prípade výška ďalekohľadu nemôže byť vyššia ako pazucha najnižšieho z nich.

4.9 Odchod strelca zo streleckej čiary

Pravidlá hovoria, že strelci musia opustiť streleckú líniu keď dostrieľali. Zmyslom je zabrániť každému zbytočnému zdržaniu, takže toto pravidlo sa týka tých strelcov, ktorí zostali poslední na čiare.

Aby sme nerušili strelcov, tak neupozorňujeme strelca, ktorý po dostrieľaní zdvorilo zostáva na streleckej línii kým jeho susedia stále strieľajú.

Ďalším prípadom je strelec, ktorý opustí streleckú čiaru a ešte v časovom limite sa vráti, aby pokračoval v streľbe. Predovšetkým musí byť jasné, že toto nie je zakázané, pokiaľ sa to nedeje opakovane kvôli vyrušeniu protivníkov. Avšak, pred ukončením sady, má strelec právo vrátiť sa na streleckú čiaru.

4.10 Elektronická komunikácia

Od istého času sa diskutuje, či môže manažment tímu používať vzájomnú elektronickú komunikáciu (nie so strelcom) za čakacou čiarou. Tiež vznikla otázka o používaní mobilných telefónov za touto čiarou. Dnes je toto všetko akceptované (okrem olympiády, finále svetových šampionátov a finále svetového pohára – kvôli zachovaniu imidžu).

4.11 Neštandardné situácie na terčoch

4.11.1 Odrazené šípy

Rozhodca po oznámení tejto situácie pristúpi ku streleckej čiare, aby rozoznal konkrétny problém a vráti sa za čakaciu čiaru. Keď je čiara čistá, prejde rozhodca na streleckú čiaru a vizuálne alebo vysielacskou oznámi problém riadiacemu streľby.

Oznámenie obsahuje aj počet šípov, ktoré ešte majú byť vystrelené. Riadiaci streľby požiada lukostrelcov, aby počkali kým sa problém nevyrieši. Strelec, ktorému sa odrazil šíp (alebo manažér tímu, alebo poverený funkcionár) spolu s rozhodcom pristúpia k terču. Rozhodca najskôr nájde šíp, posúdi jeho pozíciu na zemi (alebo inde) a zváži či to mohol byť odrazený šíp alebo nie. Potom začne hľadať značku na terči zanechanú odrazeným šípom. Ak sa značka nájde, tak si rozhodca zapíše jej hodnotu, značku označí a odrazený šíp položí za terčovnicu. Pred označením tejto značky sa rozhodca presvedčí, že v terči nie sú žiadne sporné šípy, ktoré by bolo treba posúdiť počas skórovania. Ak je nejaký šíp blízko čiary, tak rozhodca správnym postupom určí jeho hodnotu. V takýchto prípadoch si rozhodca zapíše hodnotu každého sporného šípu.

Ak rozhodca nájde v terči viac ako jednu neoznačenú dieru, tak prideli šíp najnižšiu hodnotu z neoznačených dier v skórovacej oblasti.

Ak majú strelci stále zostávajúce šípy na vystrelenie na tomto terči v tejto sade, tak sada bude dostrieľaná predtým ako celá čiara pristúpi ku skórovaniu.

Rozhodca, ktorý bol prítomný v tejto spornej situácii, potvrdí počas skórovania hodnotu odrazeného šípu.

4.11.2 Priestrel cez terčovnicu

Postup pri šípoch, ktoré prešli cez terčovnicu je podobný odrazeným šípm, aj keď priestrel nie je vždy rozpoznateľný, kým strelci nepristúpia k terčom. Po objavení priestrelu všetci strelci, strieľajúci na danú terčovnicu odstúpia dopredu pre prípad, že by sa terčovnica musela vymeniť a urobí sa skórovanie vystrelených šíпов.

Po oznámení priestrelu sa rozhodca najskôr pokúsi lokalizovať šíp buď na zemi, alebo trčiaci zo zadnej strany terčovnice (ak nie je viditeľný jeho končík). Keď si je rozhodca podľa polohy šípu istý, že sa jedná o priestrel, nájde v terči dieru po šípe a určí jeho hodnotu. Niekedy sa to dá vďaka značkám po pierkach prestreleného šípu. Občas nájdete viac neoznačených dier, ale iba jednu v oblasti kadiaľ mohol šíp preletieť. Iba ak nedokážete identifikovať túto dieru, tak pridelite šíp najnižšiu hodnotu neoznačenej diery.

Ak je šíp zabodnutý hlboko v terčovnici, musí sa rozhodca pokúsiť určiť jeho hodnotu predtým ako ho zatlačí späť. Môže sa to urobiť zmeraním vzdialenosti od ostatných šíпов na zadnej strane terčovnice alebo od okraja terčovnice.

Šíp by sa mal zatláčať naspäť iba ak je to nevyhnutné pre určenie jeho skóre a nemalo by sa to robiť kým nie sú zapísané hodnoty ostatných šíпов.

Veľký pozor treba dať na to, aby sa šíp zatláčal naspäť pod rovnakým uhlom, pod akým vnikol do terčovnice.

Ak sa objaví priestrel, tak by mala byť terčovnica vymenená alebo zosilnená, aby sa predišlo ďalším priestrelom.

4.11.3 Visiace šípy

Ak zostane šíp visieť cez terč a nie je poriadne zabodnutý v terčovnici, tak sa musí okamžite prerušiť streľba na túto terčovnicu, aby sa zabránilo spadnutiu šípu alebo jeho poškodeniu inými šípmi. Nasledujúci postup je rovnaký ako pri odrazených a prestrelených šípm.

Hodnota visiaceho šípu sa posudzuje podľa bodovej hodnoty skórovacej oblasti, z ktorej visí.

Niekedy sa telo visiaceho šípu dotýka skórovacích oblastí s viacerými hodnotami, ale toto nemá žiadny význam pre aktuálne skóre.

4.11.4 Halové skórovanie

Občas sa strelci pomýlia (alebo netrafia), keď strieľajú na terče s viacerými stredmi a vystrelia dva šípy do jedného stredu, napr. 10 a 9 v hornom terči, žiadny šíp v strednom a 8 v dolnom terči. Pravidlá v tomto prípade hovoria, že ak sú v jednom terči dva šípy, tak sa vyššia hodnota hodnotí ako netrafenie. V našom príklade by skóre bolo 9-8-M.

Niekedy sa to strelci pokúsia kompenzovať vystrelením ďalšieho šípu do prázdneho terča, v našom príklade by bolo 10 a 9 v hornom, 10 v strednom a 8 v dolnom. Vieme, že ak vystrelíte viac šípov ako máte, tak sa počítajú 3 šípy s najnižším skóre, ale určenie skóre, tak sa najskôr musíme vysporiadať so situáciou v hornom terči. V tomto prípade teda máme 9-M-10-8 (usporiadane 10-9-8-M). Tri najnižšie skóre teda sú 9-8-M.

Zriedkavejšie sa stretnete so strelcom, ktorý urobí tieto dvojité chyby a ešte urobí aj tretiu tým, že vystrelí šíp po časovom limite. Postup potom bude takýto a) postarať sa o terče s dvoma šípmi; b) nájsť tri najnižšie hodnoty; c) najvyššiu z týchto troch premeniť na M. V našom príklade by bol výsledok nasledovný: 9 M-8-M=8 bodov.

Ak použijete správny postup, tak to vždy urobíte správne.

4.12 Zlyhanie výstroja

Ak lukostrelcovi počas sady zlyhá jeho výstroj, mal by okamžite volať rozhodcu. Rozhodca pristúpi ku strelcovi, aby sa presvedčil, že skutočne došlo k nejakému zlyhaniu. Keď rozhodca zistí koľko šípov zostáva strelcovi vystreliť a koľko času strelec odhaduje na opravu, vráti sa za čakaciu čiaru. Hneď ako je to možné treba vysielaczkou upovedomiť riadiaceho streľby. Ak sa zlyhanie vyskytne tesne pred tým ako strelci opustia streleckú čiaru, tak po odchode strelcov sa rozhodca postaví na streleckú čiaru a signalizuje riadiacemu streľby. Tým sa zabráni, aby riadiaci streľby poslal strelcov skórovať k terčom. Ak je strelec už pripravený dokončiť streľbu, tak rozhodca oznámi riadiacemu streľby počet zostávajúcich šípov. Ak strelec ešte nemôže pokračovať, tak dá rozhodca signál riadiacemu streľby, aby sa začalo so skórovaním.

Vo všetkých prípadoch budú zostávajúce šípy vystrelené pri najbližšej novej príležitosti. Zlyhanie výstroja je o oprave alebo výmene vecí, u ktorých nemožno očakávať, aby strelec predvídal zlyhanie. Roztrhnutá tetiva, zlomený končík, poškodený chránič prstov, posunutá klapka a podobné veci sú zlyhaním výstroja. Strelcom nie je dovolené, aby si namotávali novú tetivu, lepili pierka na šíp alebo podobné veci. Tu je na mieste výmena. Avšak na národných a miestnych pretekoch je dôležité byť trochu zhovievavejší.

Pri každom zlyhaní výstroja dovoľujú pravidlá 15 minút na vystrelenie zostávajúcich šípov. Toto sa aplikuje pri vážnych problémoch a je praktické dostrieľať zostávajúce šípy po poslednej sade na danej vzdialenosti (hneď ako sa skončí posledné skórovanie). Treba tu použiť zdravý rozum; nepoužíva sa časomiera nastavená na 15 minút, ale určí sa počet sád s normálnym postupom skórovania po každom sade, ktoré budú trvať približne 15 minút.

Ak dôjde k zlyhaniu na konci streľby na danú vzdialenosť, môžete dať strelcovi určitý čas na opravu pred tým, ako rozhodnete, že zostávajúce šípy už nemôže vystreliť.

Pamätajte prosím na to, že toto pravidlo platí pre „každé zlyhanie výstroja“, takže ak sa nešťastnému strelcovi prihodí druhé či ďalšie zlyhanie, tak každé bude riešené tým istým postupom.

POZNÁMKA: Strelec môže opravovať svoju výstroj tak dlho ako potrebuje, ale zostávajúce šípy smie vystreliť iba do približne 15 minút.

Navyše strelcovi sa po oprave výstroja neposkytuje žiadny čas na vystrelenie skúšobných šípov.

Vo finálovej časti súťaže nie je povolený žiadny čas na opravu výstroja.

Prestávky na toaletu sa nepovažujú za zlyhanie výstroja, pretože pravidlá dovoľujú strelcovi, aby skórovaním poveril niekoho iného alebo si vymenil poradie streľby s iným strelcom a tak získal čas na návštevu WC. Ak sa zdá, že tento problém má charakter epidémie, tak rozhodca a riadiaci streľby nájdu riešenie podľa zdravého rozumu.

4.13 Zdravotné problémy

Preťaženie svalov alebo zranenie nie sú považované za zlyhanie výstroja. Zodpovednosťou športovca je, aby bol na súťaži zdravý. Ale pamätajte, že nedávno boli prijaté pravidlá o neočakávaných zdravotných problémoch, ktoré sa vyskytnú počas súťaže. Zdravotnícky personál by mal určiť závažnosť problému a schopnosť strelca pokračovať v súťaži bez asistencie. Dostrieanie zostávajúcich šípov je podobné ako pri zlyhaní výstroja.

Tieto pravidlá o zdravotných problémoch neplatia pre finálovú časť súťaže.

4.14 Viacnásobné dostrievanie šípov

Ak je viacero strelcov, ktorí idú dostrieľať zostávajúce šípy po odrazoch, zlyhaní výstroja a pod. a majú dostrieľať rozličný počet šípov, tak sú dve možnosti ako zorganizovať takúto streľbu. Ak je takýchto strelcov iba málo, tak môžu strieľať všetci naraz. Časomiera sa nastaví podľa najvyššieho počtu šípov, ktoré treba odstrieľať a rozhodca bude povelom „štart“ oznamovať jednotlivým strelcom, kedy majú začať strieľať. Rozhodca to oznamuje, keď zostávajúci čas korešponduje so zostávajúcim počtom šípov. Ak je takýchto strelcov veľa, tak sa rozdelia podľa počtu šípov, ktoré majú dostrieľať a budú strieľať osobitne.

Čas na vystrelenie jedného šípu bude 40 sekúnd.

4.15 Výstrel pred a po signále

Keďže strelec nesmie zdvihnúť ruku s lukom pred zaznením signálu, predčasné výstrely sú zriedkavé. Častejšie sa stretnete s problémom, že strelec vystrelí po vypršaní časového limitu, teda vypustí šíp počas alebo tesne po signále (prvý zvukový signál indikuje, že čas vypršal).

Skôr ako podniknete akúkoľvek akciu, musíte si byť istý, že čas vypršal – často je to ťažké posúdiť. Musíte zobrať do úvahy, že ste počuli signál skôr ako súťažiaci. To je reálne ak stojíte bližšie k zvukovému zariadeniu. Tiež je veľmi dôležité, aby ste sa včas postavili do takej pozície, z ktorej vidíte vypustenie šípu. To je rozhodujúci bod vášho posúdenia situácie.

Ak je to praktické, môžete situáciu konzultovať s riadiacim streľby, pretože mohol lepšie vidieť danú situáciu.

Ak bol šíp vystrelený naraz so začatím zvukového signálu, musí sa strelcovi ponechať výhoda. Ak bol šíp vystrelený predčasne alebo až po zvukovom signále, tak sa strelcovi nezapočíta najvyššie skóre dosiahnuté v tejto sade. Oznámite to ukázaním červenej karty. Hodnota každého vystreleného šípu by mala byť zaznačená v bodovačke. Rozhodca potom urobí korekciu červenou farbou a napíše k nej iniciálky (obr. 17).

Za šíp vystrelený na súťažnej strelnici po ukončení tréningovej časti a pred začiatkom súťažnej časti, alebo počas prestávok, stratí strelec najvyššie skóre nasledujúcej sady; Bude rozumné informovať strelca, aby v príslušnej sade vystrelil všetky šípy, zaznačil všetky hodnoty a potom rozhodca urobí zmenu v bodovačke. V takomto prípade je potrebné ukázať červenú kartu po skončení sady.

X	10	10	9
X	10	9	9
10	10	9	9
X	10	9	8

Obr. 17. Oprava bodovačky

4.16 Nezrovnalosti medzi zvukovým a časovým signálom

Zvukové signály

Pravidlá hovoria, že v prípade rozdielu medzi zvukovým signálom a svetlami platí zvukový signál. Takže ak je medzi nimi rozdiel cca sekundy, tak potom je za platný považovaný zvukový signál. Avšak, ak sa riadiaci streľby (alebo ktokoľvek iný zodpovedný sa dávanie zvukového

signálu) kvôli vyrušeniu alebo pre nedostatok pozornosti oneskorí o niekoľko sekúnd, tak musíte použiť zdravý rozum. V takomto prípade by ste mali zistiť, ktorá signalizácia bola správna a ponechať výhodu strelcom, ktorí by nemali byť penalizovaní za chybu niekoho iného. Ešte dôležitejšie je to v prípade, ak zaznie zvukový signál pred vypršaním predpísaného času.

4.16.1 Časové signály

Dlho sa medzi rozhodcami diskutovalo ako sa vysporiadať so situáciami, keď došlo ku chybám v časových signáloch (žlté svetlá, hodiny atď.) a tieto spôsobili, že strelci nemohli vystreliť posledné šípy pred zvukovým signálom, alebo sa museli ponáhľať pretože časovanie na hodinách bolo nadstavené nesprávne na kratší čas.

a) Strelci majú právo na správny varovný časový signál 30 sekúnd pred vypršaním časového limitu. Ak signál zaznie menej ako 30 sekúnd pred vypršaním času, tak sa strelcovi poskytne 40 sekúnd na šíp, aby vystrelil zostávajúce šípy a to aj v prípade, že celkový čas (2 alebo 4 minúty) bol správny.

Avšak, strelec nedostane povolenie na vystrelenie zostávajúcich šípov, ak sú na strelnici aj iné funkčné zariadenia ukazujúce zostávajúci čas (napr. dobre viditeľné hodiny odpočítavajúce čas, keď svetlá nefungujú správne). Férovo posúďte aktuálnu situáciu a ponechajte dotknutým strelcom výhodu. Pamätajte, že ak sa strieľajú jednošípové sady, tak varovný signál sa nemusí dávať.

Tiež si pamätajte, že ak hodiny alebo svetlá zmiznú, tak sada ešte nekončí. Väčšina strelcov má natrénovaný vlastný rytmus a budú pokračovať v streľbe s dostatočnou časovou rezervou. Keď dostriedia tak použijeme vyššie uvedené postupy.

b) Ak je na hodinách chybné nadstavený príliš krátky čas, je rozumné vypnúť hodiny, aby strelci neboli stresovaní krátkym časom. Lukostrelci môžu dostrieľať a rozhodca vyrieši situáciu v najlepšom záujme strelcov.

Príležitostne môžu rozhodcovia prevziať zodpovednosť za meranie času (najmä keď majú strelci dostrieľať šípy po odrazoch, zlyhaní výstroja a pod.). Avšak, rozhodcovia nie sú časomerači. V podstate sú tam, aby kontrolovali regulovanie času. Preto by vo všetkých situáciách mal merať čas riadiaci streľby alebo jeho zástupcovia.

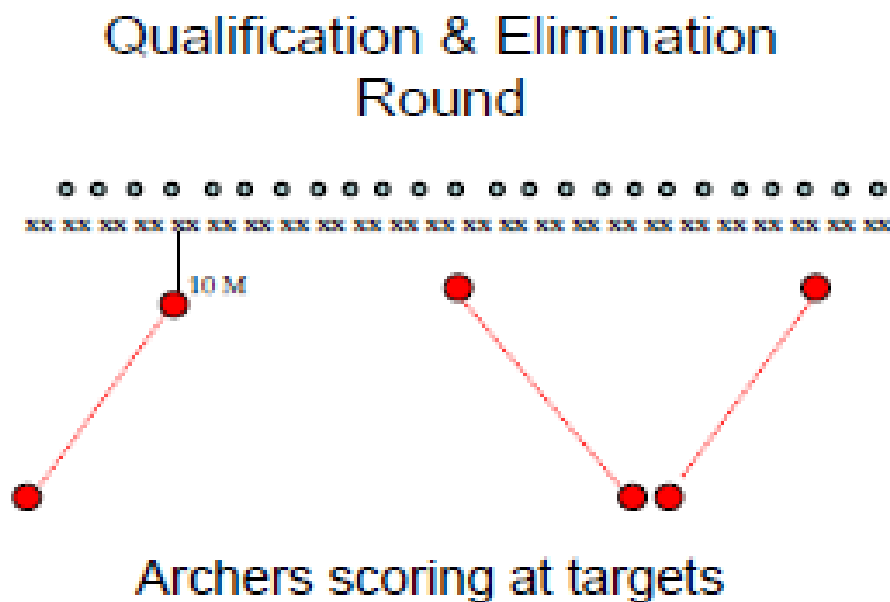
4.17 Pozícia rozhodcov počas skórovania

Po zaznení signálu na začatie skórovania sa rozhodcovia pohnú k terčom v jednej línii ako skupina. Zostanú asi 10 m pred terčovnicami na pridelených pozíciách. Ak sú zavolaní na asistenciu, tak vykonajú svoju úlohu, vrátia sa na svoju pozíciu a otočia sa tvárou k terčom.

Ak je rozhodca pridelený k terčom zaneprázdnený a je potrebná asistencia pri ďalšom z jeho terčov, tak hneď poskytnite svoju pomoc a po skončení sa vráťte na svoje miesto.

Keď všetci strelci ukončia skórovanie a prejdú okolo rozhodcov, rozhodcovia sa presvedčia, že nikto nezostal za terčami, že im pridelené terče sú čisté (nezostali tam žiadne šípy) a bezpečné (napr. majú správny tvar). Potom rozhodcovia naraz opustia plochu a ukážu riadiacemu streľby, že plocha je čistá a bezpečná. Vid' 5.2 Eliminácia olympijského kola.

Občas budete musieť prezrieť terče podrobnejšie. Pokúste sa to urobiť pokým ešte prebieha skórovanie na ostatných terčoch. Tak nebudete zdržovať súťaž.

*Obr. 18. Pozície rozhodcov počas skórovania
Rozhodcovia sa v jednej línii presunú zo streleckej čiary 10 m za strelcov,
ktorí robia skórovanie.*

4.18 Hodnoty šípov – žiadne druhé volanie

Posudzovanie hodnoty šípov v terči je jednou z najdôležitejších úloh rozhodcov; najmä po tom čo je možné privolať iba jedného rozhodcu. Rešpekt a dôveru strelcov si získate, ak budete túto dôležitú úlohu vykonávať profesionálne.

Je prínosné ak k tomu pristúpite správnym spôsobom:

- a) *Vždy použite lupu*
- b) *Vždy si pozrite šíp z oboch strán – jeden krát*
- c) *Vždy si pozrite šíp z pozície tak blízkej pravému uhlu ako sa len dá*
- d) *Vždy sa pokúste predísť dotykom s terčom, terčovnicou alebo šípmi*
- e) *Vždy oznámte správnu hodnotu šípu*
- f) *Vždy skontrolujte, že vami oznámená hodnota bola zapísaná*

Nikdy sa nepýtajte komu patrí sporný šíp a vyvarujte sa komentárov o tom, aké ťažké je pre Vás posúdiť tento šíp.

Buďte si istý vašim oznámením o rozhodnutí, ktoré ste urobili a oznámte to jasne, napr. „Hodnota šípu je deväť.“

Ak nie je prítomná rozdeľujúca čiara, môže byť niekedy nevyhnutné pozrieť sa na čiaru z pozície priamo pred terčom, odkiaľ budete schopný lepšie odhadnúť pravdepodobný polomer chýbajúcej časti čiary. Urobte to až potom, čo ste sa pokúsili posúdiť šíp z oboch strán pomocou lupy.

Vždy pamätajte na to, že medzi hodnotami 2 a 3 a medzi 4 a 5 nie je žiadna oddeľujúca čiara. Často sme prekvapení počtom strelcov z celého sveta, ktorí tvrdia, že hodnota ich šípu je 5 pretože sa dotýka tmavej línie na vnútornom okraji čiernej. Odvolávajú sa práve na oblasť, kde sa prekrývajú dve farby. Táto oblasť patrí k skórovacej oblasti s hodnotou 4.

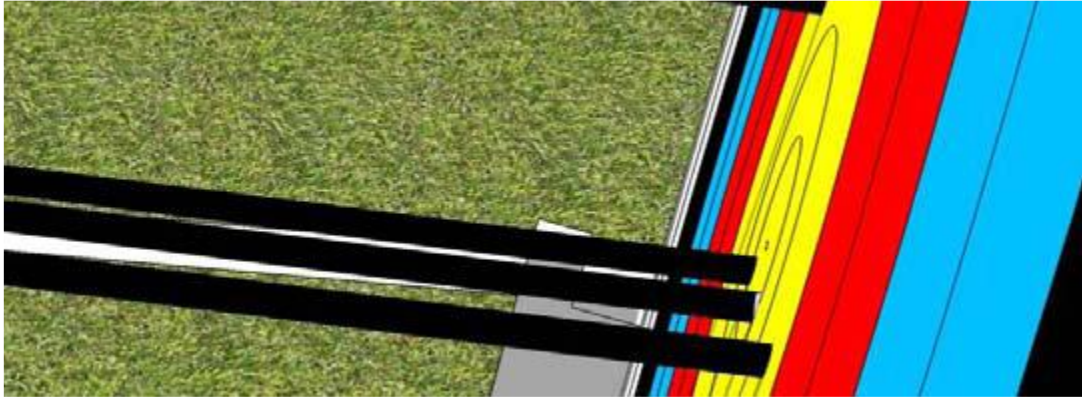
Pri vašom rozhodovaní použite tieto pomôcky:

- a) *Ak je čiara porušená alebo posunutá šípom, skúste si predstaviť imaginárnu kružnicu okolo pôvodného kruhu.*
- b) *Nerozhodujte sa príliš dlho. Ak ste si nie istý, pridel'te vyššiu hodnotu. Pamätajte, že strelec má na svojej strane výhodu vašich pochybností.*

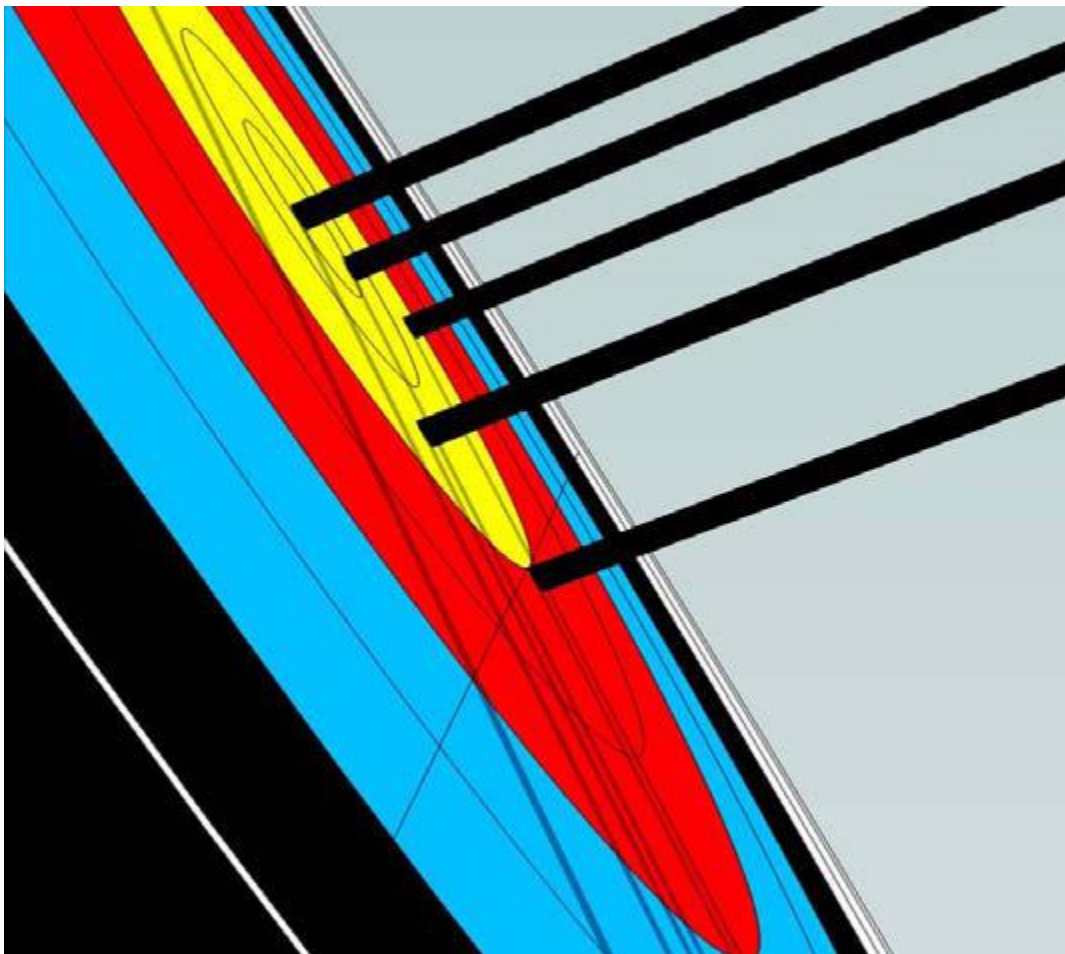
Obr. 19. Hodnotenie šípu

(Šíp celkom dole vpravo je veľmi blízko k čiare a potrebuje rozhodcu, aby rozhodol o jeho hodnote. Prvý dojem o terči je čelný pohľad, ktorý môže byť v mnohých prípadoch zavádzajúci, preto sa šípy neposudzujú z tohto pohľadu. Vždy je nevyhnutné pozrieť sa tangenciálne smerom ku skórovaciemu kruhu a miestu dopadu šípu od pravého horného rohu terča smerom k šípu (pohľad A) a odspodu opäť smerom k šípu (pohľad B). Čelný pohľad môže byť potrebný ak chýba rozdeľujúca čiara.)

Obrázky 20 (hore) a 21 (dole)

Šíp sa musí ohodnotiť z tangenciálneho pohľadu odvrchu a odspodu. Na týchto obrázkoch je celkový pohľad na sporný šíp pri tangenciálnom pohľade zhora a zdola.

Po príchode rozhodcu už nie je možné privolanie druhého alebo podanie protestu.

Môžu sa vyskytnúť situácie, že budete privolaný k šípu, ktorý nie je sporný a kde by bolo smiešne používať uvedené postupy. V takom prípade môže byť rozumné spýtať sa na názor strelcov, po ktorom zvyčajne súhlasia s aktuálnou hodnotou bez vašej ďalšej asistencie.

4.19 Počet šípov vystrelených v/po čase

Občas sa stáva, že lukostrelci z nejakého dôvodu vystrelia viac šípov ako je povolené, alebo strieľajú šípy aj pred resp. po signále oznamujúcom začiatok/koniec streľby. V dnešnej situácii je potrebný rozhodca, aby upravil skóre v bodovačke. Ak bol šíp vystrelený mimo stanovený čas, je nevyhnutné, aby ste ukázali červenú kartu, a aby bolo v bodovačke správne zapísané pôvodné skóre, pretože tieto udalosti sú dôvodom pre podanie protestu.

4.19.1 Príveľa vystrelených šípov

Ak lukostrelec v pridelenom čase vystrelí viac šípov ako je povolené, tak sa mu v závislosti od typu kola započíta 3 alebo 6 šípov s najnižšou hodnotou. Rovnako sa postupuje aj v tímovej a zmiešanej súťaži. Za tento prehrešok nie je žiadny „trest“.

4.19.2 Viacnásobné porušenie

Ak lukostrelec vystrelí mimo časový limit a zároveň vystrelí viac šípov ako je povolené, tak hovoríme o viacnásobnom porušení. V takomto prípade sa započíta 3 alebo 6 šípov s najnižšou hodnotou a potom sa škrtne najvyššie skóre z týchto troch/šiestich a opraví sa na M.

4.20 Bodovačky a ich opravy

Na vonkajších aj halových súťažiach, kde nie sú oficiálni zapisovači skóre, si strelci zapisujú skóre sami, pričom sa často používajú dve sady bodovačiek. Ak by bol medzi nimi rozdiel v skóre, tak platí nižšia hodnota s výnimkou situácie, keď existuje nejaký iný dôkaz o skóre.

Chybu v bodovačke môžu strelci opraviť, kým nie sú vytiahnuté šípy. Všetci strelci pri terči s tým musia súhlasiť a podpísať sa. Ak vás, ako rozhodcov, požiadajú o opravu, tak to urobte a zároveň informujte strelcov, že si to môžu opravovať sami.

Po poslednej sade daného kola sa strelci podpíšu na bodovačku. Tým potvrdia, že súhlasia so zapísanými hodnotami šípov, konečným súčtom, počtom desiatok a „X“ a tým aj s víťazom zápasu.

4.21 Označovanie dier

Mnoho lukostrelcov má pocit, že je nevyhnutné označovať na terči všetky diery po zásahoch aj v skórovacej oblasti aj mimo nej. Niektorí označujú všetky diery na terčovnici a aj diery v dreve na stojane.

Pravidlá hovoria: „Šíp, ktorý trafi terč a odrazí sa môže byť ohodnotený podľa jeho dopadu na terč, za predpokladu, že všetky diery po šípoch boli označené a neoznačená diera alebo značka sa dá identifikovať.“ Kľúčové je tu slovo „terč“, t. j. 40, 60, 80, 120 cm oblasť skórovania. Diery mimo oblasti skórovania sa neberú do úvahy.

Označovanie dier nie je povinnosťou rozhodcov.

Obr. 23. Označovanie dier po šípoch.

Iba za veľmi špecifických okolností popísaných v pravidlách a tejto príručke sa od rozhodcu požaduje, aby označoval diery. Avšak, ak kontrolujete terč, napr. kvôli spornému šípu a zbadáte neoznačenú dieru, tak ju označte, poučte strelcov pri tomto terči o ich povinnosti a oznámte vaše konanie manažérovi tímu.

Často si strelci pri jednom terči rozdelia povinnosti a určia jedného na označovanie dier, ďalšieho na vyťahovanie šíпов atď. V takom prípade vaše napomenutie poučí strelcov o potrebe označovať diery. Často budete prekvapení, že aj skúsení strelci označujú diery nesprávne. Naučte strelcov označovať diery krátkymi čiarami, nie dlhšími ako 5 mm. Dve pravouhlé čiary úplne postačujú.

Dajte pozor na strelcov, ktorí označujú diery príliš hrubými čiarami, aby si v strede terča urobili lepší zameriavací bod, alebo kvôli tomu zväčšujú diery. Takéto konanie určite nie je prípustné; vymeňte takýto terč a upozornite strelcov.

4.22 Šípy ponechané v terči

Ak sú z nedbalosti v terči ponechané šípy, tak sa streľba neprerušuje. Strelec môže sadu odstrieľať s inými šípmi. Rozhodca pridelený k tomuto terču bude dohliadať na skórovanie tejto sady a ešte pred vytiahnutím šíпов sa presvedčí, že šípy z minulej sady, ktoré boli ponechané v terči sú zaznačené v bodovačke.

4.23 Problémy na terči

Nie všetky problematické udalosti na terči sa riešia z terčovej čiary. Vietor môže odviať terče. Ak napríklad vietor počas sady odtrhne terč a jeden jeho roh zostane visieť cez skórovaciu oblasť, tak strelec prestane strieľať a počká kým nedostrieľajú ostatní. Potom ide rozhodca k terču spoločne so strelcom, zapíše hodnoty šípov do svojho záznamníka, označí diery, vytiahne šípy a upevní terč.

Rozhodca sa vráti so strelcom na streleckú čiaru a signalizuje riadiacemu streľby počet šípov, ktoré má strelec ešte dostrieľať. Šípy sa dostrieľajú ešte pred tým ako ostatní začnú skórovať. Rozhodca asistuje pri skórovaní dotknutého terča.

4.24 Spadnutá terčovnica

Ak terč alebo terčovnicu sfúkne vietor (aj napriek tomu, že bola fixovaná a uspokojivo pripevnená), tak rozhodca pridelený k tejto terčovnici urobí akékoľvek opatrenia, ktoré pokladá za potrebné a po starostlivom zhodnotení situácie zabezpečí dostatok času na dostrieľanie zostávajúcich šípov.

Ak je evidentné, že šípy boli polámané alebo vytlačené z miesta dopadu, alebo ak je nemožné určiť presné miesto dopadu a tým aj hodnotu šípov, tak rozhodca rozhodne o ďalšom postupe. Iba šípy, ktoré nie je možné ohodnotiť by mali byť považované za nevystrelené.

Táto situácia je druhá z dvoch situácií, v ktorých je možné povoliť strelcovi znovu vystrieľať všetky šípy.

4.25 Kvalifikácia– postupy rozstrelov

Ak majú strelci na konci kvalifikačného kola, po ktorom všetci dúfajú v postup do ďalšej časti súťaže, rovnaký počet bodov, tak sa remíza rieši zrátaním počtu desiatok (spočítajú sa desiatky aj X-ká) a potom počtom „X“.

Rozhodcovia nemusia byť zapojení do tejto procedúry, ktorá sa zvyčajne rieši elektronicky. Úlohou rozhodcu je skontrolovať pred začiatkom súťaže, či počítač rieši remízu uvedeným postupom. Ak majú strelci rovnaký počet desiatok aj „X“, rozhodca by mal urobiť losovanie, ak to nerobí počítač.

Do vyhlásenia o konaní rozstrelu musia strelci zostať na strelnici. Lukostrelec, ktorý nebude prítomný, aby sa zúčastnil oznámeného rozstrelu, bude prehlásený za porazeného v tomto súboji.

Ak je remíza na pozícii, z ktorej jeden strelec postúpi do ďalšej časti a druhý bude eliminovaný, tak je rozstrel nevyhnutný. Nezabudnite, že keď sa kvalifikuje 104 lukostrelcov, tak top 8 strelcov má prvé dve kolá BYE - automaticky postupuje do ďalšieho kola a preto je potrebný aj rozstrel o 8 miesto.

Rozstrel bude pozostávať zo sady s jedným šípmom na poslednú vzdialenosť, na ktorú sa strieľalo v kvalifikácii. Organizátori umiestnia 2 terče do stredu poľa (alebo na iné miesto lepšie

viditeľné pre publikum). Ak bola posledná vzdialenosť 30 m a strieľalo sa na 80 cm terč, tak sa rovnaká zostava použije aj pre rozstrel a strelci budú strieľať na rovnakú pozíciu (A, B, C, D) ako počas kvalifikácie. Strelci budú strieľať naraz v 40 sekundovom limite. Niekedy sú tieto terče príliš ďaleko od riadiaceho streľby a je na rozhodcovi, aby signalizoval riadiacemu streľby kedy sú strelci pripravení. Uistite sa, že nikto okrem zainteresovaných strelcov nekráča pred čakaciu čiaru.

Obaja lukostrelci vystrelia jeden šíp. Ak je skóre rovnaké, tak vyhráva strelec, ktorého šíp je bližšie k stredu. Ak je stále remíza, tak vystrelia druhý šíp, po ktorom nasleduje rovnaká procedúra. Ak je stále rovnaké skóre aj vzdialenosť od stredu, tak sa postup opakuje až kým nie je možné určiť víťaza.

Pri meraní vzdialenosti od stredu by sa malo použiť meradlo, ktoré sa dá aretovať a preniesť od jedného terča k druhému. Nepoužívajte na meranie digitálne meradlá. Ak je rozdiel veľmi tesný (menej ako 1 mm) a stále máte pochyby, vyhláste remízu a povoľte vystrelenie ďalšieho šípu.

4.26 Nešportové správanie

Kniha pravidiel hovorí o prípadoch nešportového správania a treba povedať, že takéto správanie nesmie byť tolerované. Takéto správanie strelca, alebo kohokoľvek, koho možno považovať za strelcovho asistenta, musí skončiť diskvalifikáciou strelca a neskôr môže vyústiť až do vylúčenia z budúcich súťaží.

Toto je jedna zo šedých oblastí rozhodovania. Čo možno považovať za nešportové správanie? Interpretácia je veľmi subjektívna a závisí od rozhodcu.

Slovné napadnutie rozhodcu lukostrelcom alebo funkcionárom by sa malo riešiť s rozvahou a uzavrieť upozornením manažéra tímu, že strelec môže byť diskvalifikovaný, ak sa budú slovné inzultácie opakovať.

Za žiadnych okolností by sa nemalo tolerovať fyzické napadnutie rozhodcu alebo funkcionára súťaže. Fyzické napadnutie alebo agresia vedú k okamžitej diskvalifikácii.

5 Súťažné postupy časť II, eliminácie a finálové kolá

5.1 Úvod – eliminácia a finálové kolá

Druhou časťou šampionátu je eliminačná fáza, ktorá vyžaduje, aby boli strelci zoradení podľa poradia a spárovaní do súťaže dvojíc, tak ako to vyžadujú stanovy a pravidlá WA.

Deliace pozície pre rozličné súťaže sú nasledovné:

104 strelcov pri terčovej lukostrelbe. (Top 8 strelcov má BYE v prvých dvoch eliminačných kolách a vstúpi do súťaže v 1/16).

32 strelcov na Svetovom halovom šampionáte.

Na Olympijských hrách sa strieľa kvalifikácia, aby sa určilo poradie pre poradie do pavúkov. V tomto prípade je všetkých 64 strelcov predkvalifikovaných na postup do eliminačného kola olympiády.

5.2 Eliminačné kolá

V eliminačných kolách súťažia strelci jeden proti jednému vo vyradovacích zápasoch. Až na niekoľko výnimiek prebiehajú všetky zápasy simultánne. Z olympijských lukov sa strieľajú trojšípové sady v setoch; maximálne 5 setov. Z kladkových lukov sa strieľa 5 sád a skóre sa sčítava.

Sety

Víťaz setu dostane 2 body. Ak je remíza, tak každý strelec dostane po 1 bode. Porazený strelec nedostáva žiadny bod. Prvý strelec, ktorý dosiahne 6 bodov vyhráva zápas. Ak je na konci zápasu remíza, tak o víťazovi rozhodne rozstrel s jedným šípom. Víťaz rozstrelu dostane ďalší bod.

5.3 Finálové kolá

V štvrtfinále, semifinále a finále súťaže strieľajú strelci v každej sade 3 šípy a musia strieľať striedavo, pričom na jeden šíp majú 20 sekúnd. Okrem týchto rozdielov prebiehajú finálové kolá podľa rovnakého konceptu ako eliminačné kolá.

Niekedy sa kvôli rozvrhu striedavo strieľa iba v semifinále a finále. Rozhoduje o tom technický delegát.

V eliminačnej a finálovej časti súťaže nie sú dovolené prestávky zo zdravotných dôvodov alebo kvôli zlyhaniu výstroja.

5.4 Postupy rozhodovania na čiare

Čiarový rozhodca je určený predsedom a je zodpovedný za jednanie na streleckej čiare. Tým sa stáva viac zapojeným do súťaže a je veľmi viditeľný.

Lukostrelci si pri predstavovaní môžu chcieť podať navzájom ruky, ale je na nich, či tak urobia. Čiarový rozhodca by ich o to nemal žiadať, ani by nemal iniciovať podávanie rúk so strelcami.

Súťažiaci, ktorý v kvalifikácii dosiahol vyššie umiestnenie rozhodne, kto bude strieľať ako prvý.

Pre zachovanie jednotného postupu rozhodovania by sa mali dodržiavať nasledovné body (aj keď niekedy ich treba z logistických dôvodov modifikovať).

- a) *Pri vstupe na strelnicu prevezme rozhodca strelcov/tímy od maršála, ktorý ich odprevádzal. Potom sa opýta vyššie umiestneného strelca, či bude strieľať prvý alebo druhý. Rozhodca si to musí zapamätať (napr. vložením niečoho do pravého vrečka (terč 2) alebo ľavého (terč 1) vrečka. Rozhodca sa musí presvedčiť, že riadiaci strel'by aj funkcionár, ktorý má na starosti neoficiálnu výsledkovú tabuľu, dostali správne informácie.*
- b) *Na daný signál odkráča rozhodca, nasledovaný strelcami, na strelnicu. Príde k streleckej čiare a otočí sa, aby odprevadil strelcov na miesta, kde si zložia luk a ďalšiu výstroj.*
- c) *Rozhodca zavolá strelcov na streleckú čiaru, kde sa všetci otočia tvárou k terčom (a TV kamerám) a budú predstavení divákovi. Rozhodca si počas predstavovania zloží čiapku/klobúk a mierne sa ukloní divákovi na tribúnach (na dve alebo tri strany, podľa usporiadania strelnice).*
- d) *Potom sa strelci pripravujú, oznámi sa im poradie strel'by a rozhodca skontroluje výsledkovú tabuľu a hodiny, aby videl či sú všetky indikátory v poriadku. Potom, otočený tvárou k terčom, rukou ukáže kto strieľa prvý.*
- e) *Následne dá rukou signál riadiacemu strel'by a riadiaci strel'by preberá kontrolu. Rozhodca sa rýchlo presunie na svoje miesto za súťažiacimi. Pri tímových súťažiach stojí v strede, pri súťaži jednotlivcov vpravo. Pozícia sa môže upraviť v spolupráci s kameramanmi. Samozrejme rozhodca musí byť stále schopný zodpovedne vykonávať svoje povinnosti a počas zápasu sa môže pohybovať okolo.*

V ďalších sadách sa body d) a e) opakujú. Strieľať začína súťažiaci s nižším skóre. Preto musí rozhodca dávať pozor na nižšie skóre (kladkové luky) alebo na skóre setov (olympijské luky). (Ak je celkové skóre/skóre setov rovnaké, tak ako prvý bude strieľať lukostrellec/tím, ktorý začína zápas – ako pri rozstreloch.) Skóre na výsledkovej tabuli je potvrdené, keď zmiznú hodnoty jednotlivých šípov a zobrazuje sa iba konečný výsledok.

Počas tímovej súťaže je dôležité, aby rozhodca stál na takom mieste, z ktorého má dobrý výhľad. Nevyhnutný môže byť krok nabok alebo krok dopredu a v skutočnosti to v TV vyzerá lepšie ako rozhodca „socha“. Tiež je dôležité, aby mal rozhodca žltú a červenú kartu v ruke a nie vo vrecku, či taštičke na páse. Rozhodca by ich mal nenápadne držať za chrbtom. Pri individuálnych aj tímových súťažiach musíte vidieť, či tréner stojí vo vyhradenom priestore a ešte dôležitejšie je, aby ste zasiahli v prípade keď zbadáte, že niektorý strelec alebo tím ide urobiť chybu. Tým predídete chybe a zachováte priebeh streľby v medziach pravidiel.

Vždy v takom prípade pristúpte k trénerovi.

5.5 Terčový rozhodca

Keď sa vo finálových zápasoch na okamžité oznámenie skóre používa zástena (všetky zápasy na olympiáde), tak je na každý zápas pridelený jeden rozhodca. Toto usporiadanie umožní divákovi lepši a bližší výhľad, pretože strelnica nevyzerá počas skórovania taká preplnená.

Clona môže byť taká malá a nízka ako je len možné, ale musí poskytovať adekvátnu ochranu ľuďom, ktorí sú počas streľby za ňou. Nemala by byť vyššia ako 2 metre a mala by mať tvar „V“ so stranami 1,5 m dlhými, dohromady teda 3 m. Konštrukcia clony nie je úlohou rozhodcov, ale mali by skontrolovať, že je adekvátna a bezpečná, pretože terčový rozhodca bude zodpovedný za pohyb v clone a bude pozorovať pred-skórovanie vykonávané skórovačom.

Počas tohto pred-skórovania je dôležité, aby boli na mieste agenti, ktorí potom vytiahnu šípy a označia zásahy. Tým sa urýchli skórovanie terča.

Na veľmi významných podujatiach môže byť „clonou“ aj miesto mimo strelnice a pred-skórovanie sa robí pomocou špeciálnych obrazoviek. Opäť je dôležité, aby boli obrazovky umiestnené blízko seba spolu so skórovačom sediacim pred nimi a agentmi po oboch stranách schopných sledovať „terče“ a pred-skórovanie.

Terčový rozhodca dohliada na vývoj zápasu a sleduje, či sa po poslednom zápase schyluje k rozstreľu.

Po vystrelení všetkých šípor a odznení troch signálov pristúpi terčový rozhodca nasledovaný agentmi a skórovačmi k terču.

Terčový rozhodca sa postaví medzi terče, niekoľko metrov pred nimi. Skórovači sa postavia do stredu za terčovú čiaru (pretože v tomto čase nepotrebujú sledovať skóre).

Rozhodca bude hodnotiť šípy a skórovač to okamžite naťuká do tabuľky. Skórovač potom potvrdí skóre cez komunikačný systém a tým sú hodnoty šípor oficiálne.

Pri hodnotení šípor môže byť potrebné, aby rozhodca postúpil o krok vpred. Urobte to a vráťte sa na pôvodné miesto. Ak rozhodca nemôže určiť hodnotu šípu blízko pri čiare, urobí štandardnú procedúru (použije lupu, pozrie z oboch strán atď.). Ak je potrebné opraviť skórovaciu kartu, tak to musí urobiť terčový rozhodca, ktorý príde ku skórovačovi, urobí opravu a podpíše ju.

Keď je skórovanie ukončené, oficiálne skóre sú oznámené a agent vytiahol šípy a označil diery, tak všetci opustia terče v správnom poradí. Posledný bude rozhodca, aby sa presvedčil, že tam nikto nezostane.

Rozstrel musí byť jasný pred opustením terčov. Rozhodca sa postaví medzi terče (pár metrov pred ne, aby bol dobre viditeľný), tvárou ku streleckej čiare a naznačí rozstrel. Hneď, ako bude jasný výsledok, signalizuje rozhodca správnou rukou kto je víťaz (nečakajte na dokončenie skórovania, pretože diváci a médiá čakajú na túto oficiálnu spätnú väzbu. Toto je aspekt „diváckej šou“.

Ak je potrebné zmerať, ktorý šíp je bližšie stredu (toto je na zvážení rozhodcu), nechajte agentov niekoľko metrov za vami keď idete merať.

Zapamätajte si dve dôležité veci:

- *Pred začatím rozstrelu musí byť krížik v strede terča nedotknutý – pre prípad merania vzdialenosti od stredu.*
- *Terčový rozhodca smie víťaza zápasu signalizovať rukou (aj keď sa nejedná o rozstrel). To je pre všetkých oficiálna informácia a mala by sa urobiť hneď ako je to možné, aj ak už moderátor ohlásil víťaza (niekedy sa bohužiaľ môže pomýliť). Pri signalizácii víťaza sa postavte tak, aby vás bolo dobre vidieť a signalizujte 5 sekúnd. Takýmto spôsobom budeme jednotný v našich postupoch.*

5.6 Skórovači

Skórovači sú dôležitou súčasťou veľkých turnajov a zvyčajne ich vyberajú a inštruujú organizátori turnaja dostatočne včas pred turnajom, na ktorom sa strelci neskórujú sami. Ak sa na turnaji využívajú nezávislí skórovači, je veľmi dôležité, aby sa s nimi stretol predseda rozhodcovskej komisie (alebo ním poverená osoba) na krátkom seminári ešte pred začiatkom turnaja. Mali by sa dohodnúť na týchto veciach:

- a) *Skórovači nesmú rozhodovať o hodnote šípu.*
- b) *Skórovači sa nesmú zapájať do žiadnej diskusie o pravidlách a ich interpretácii.*
- c) *Musia si byť istí, že dobre počuli a správne zapísali hodnotu šípu bodovačky.*
- d) *Nesmú robiť žiadne zmeny v zapísaných hodnotách šípov. Ak sú potrebné nejaké zmeny, tak s nimi musia súhlasiť všetci strelci na terčovnici, alebo s tým musí byť oboznámený rozhodca ešte pred vytiahnutím šípov z terčovnice. Zmeny v bodových súčtoch môžu vykonávať skórovači, pretože jednou z ich najdôležitejších úloh je kontrola správnych celkových súčtov.*

- e) *Musia vedieť, že hodnoty šípov budú oznamované jednotlivo, od najvyššej po najnižšiu hodnotu. Ak je skórovač na pochybách, musí požiadať o zopakovanie hodnoty.*
- f) *Keď zapisujú hodnoty šípov v terči, mali by volať strelcov podľa mien zapísaných na bodovačkách. Toto je veľmi dôležité, pretože sa stalo mnoho prípadov kedy boli hodnoty šípov zapísané do nesprávnej bodovačky.*
- g) *Skórovači musia vedieť ako správne zapísať skóre vnútornej desiatky (X) a šípu mimo terča (M).*

Nanešťastie, v mnohých prípadoch nemajú skórovači žiadnu predchádzajúcu skúsenosť s lukokostreľbou. Preto sa budú pri vykonávaní svojej úlohy cítiť oveľa príjemnejšie, ak budú mať možnosť vyskúšať si túto činnosť na strelnici s lukostrelcami. Tréningové dni pred súťažou ponúkajú dobrú príležitosť na zaškolenie skórovačov.

Skórovači zapojení do zápasov, v ktorých na jednu terčovnicu strieľa iba jeden lukostrelec, musia byť poučení, že nesmú zapísať žiadne skóre, kým nie sú ako svedkovia zapisovania, prítomní obaja strelci.

Skórovači musia byť schopní správne zapisovať hodnoty šípov hovorené v angličtine.

Počas finálových kôl, keď sa používajú zásteny, je vymenovaný skórovač (môže to byť medzinárodný, kontinentálny, či národný rozhodca, alebo iná náležite menovaná osoba) zodpovedný za zapísanie skóre na každom terči. Hneď, ako šíp dopadne do terča, musí skórovač zreteľne oznámiť jeho hodnotu. Ak je šíp blízko pri čiare a jeho hodnota nie je jasná, tak skórovač oznámi nižšiu hodnotu. Mnoho sofistikovaných informačných systémov (olympijský) zobrazuje hodnoty týchto sporných šípov odlišne od ostatných hodnôt. Hodnota týchto šípov bliká alebo sú označené nejakým symbolom.

Ak pri oficiálnom skórovaní dôjde k zmene, tak zmena na vyššiu hodnotu má pozitívnejší efekt na divákov aj na strelcov. Ak sa stane, že hodnota oznámená spoza clony je chybná, tak terčový rozhodca urobí a podpíše opravu. Následne treba čo najrýchlejšie upovedomiť osobu obsluhujúcu informačnú tabuľu.

Člen organizačného výboru, ktorý kontroluje skórovanie ukáže opravené skóre hneď, ako to informačný systém dovoľí. Treba chápať, že všetky skóre zobrazené na malých tabuliach pod terčmi, ako aj skóre na veľkej tabuli sú neoficiálne. Jediné oficiálne skóre je na podpísanej bodovačke. Riaditeľ strelnice ako aj komentátor budú o tom pravidelne informovať divákov.

Pretože zmyslom celého diania za zástenou je prezentovať neoficiálne skóre tak rýchlo, a tak presne, ako sa len dá, tak tam nie je potrebné zmieňovať sa o „X“. Pre zápas nie je dôležité či bola trafená desiatka alebo „X“ a často to iba mátie divákov. Preto sa odporúča oznamovať iba hodnotu 10 (nie X), aj keď v bodovačke musia byť zaznamenané aj „X“, pretože to môže rozhodnúť o rekorde, keď je nastrieľané maximálne skóre.

5.7 Agenti športovcov

Agenti športovcov majú počas streľby príležitosť sledovať dopady šípov a hneď poznajú ich hodnoty v každom terči. Keď terčový rozhodca po príchode k terču začne hlásiť oficiálne hodnoty, agenti opäť skontrolujú zistené skóre.

Skórovač, ktorý už má vyplnenú bodovačku bude potvrdzovať, že oznamované hodnoty sú rovnaké, ako hodnoty zapísané v strelcovej karte a potvrdí hodnoty šípov svetlým zvýrazňovačom alebo k nim urobí malú značku. Potom povie „potvrdené“.

Agent potom môže vytiahnuť šípy a označiť diery po zásahoch. Každému musí byť úplne jasné, že túto procedúru treba urobiť čo najrýchlejšie, ale nesmie to mať vplyv na presnosť tejto akcie. Pamätajte si prosím, že agenti zastupujú strelca, ktorý vystrelil daný šíp a pri terči majú všetky jeho práva a povinnosti. Plne akceptujte, že si robia svoju prácu zodpovedne voči členovi tímu, ktorého zastupujú. Agenti športovcov musia skontrolovať konečné skóre, počet desiatok a „X“ a v mene športovca podpísať bodovačku.

5.8 Bežci

Predseda rozhodcovskej komisie by sa mal stretnúť z bežcami určenými organizačným výborom a poučiť ich o povinnostiach a o postupe pohybu od/k zástene. Na každom zápase by mali byť 4 bežci, ale za zástenou by mali byť naraz iba dvaja z nich. Terčový rozhodca musí skontrolovať, či žiadny bežec nejde ku streleckej čiare kým strelci ešte strieľajú. Prvé tri šípy (prípadne prvých šesť v tímových súťažiach) sa vracajú strelcovi počas skórovania druhej sady. Keď bežci A a B bežia k streleckej čiare, bežci C a D bežia opačným smerom, aby zobrali šípy druhej sady a čakajú za zástenou na začiatok skórovania tretej sady. Potom bežia k streleckej čiare. Bežec môže byť mimo clonu iba v čase keď beží pre šípy, alebo sa s nimi vracia.

5.9 Postupy bez boja (BYE)*

Niekedy sa kvôli počtu zúčastnených alebo neskoršiemu odstúpeniu lukostrelca, vyskytnú počas zápasov postupy do ďalšej časti pretekov bez boja (bye). Postup bez boja (bye) je situácia, keď pre lukostrelca nie je na súťaži protivník. S výnimkou svetových šampionátov a olympiády môžu lukostrelci bez oponenta trénovať na pridelenom terči (ak to dovoľuje usporiadanie strelnice).

5.10 Odstúpené zápasy

* Pozn. prekladateľ: Preklad tohto termínu je prevzatý zo slovenského prekladu WA pravidiel (Kniha 2, Kniha 3) zverejneného na stránkach slz.sk v roku 2015.

Odstúpený zápas je taký, na ktorom sa jeden z oponentov nedostavil na strieľanie, alebo prestal strieľať počas zápasu. Keď sa to stane tak:

- a) *Ak lukostrelec alebo tím nie je prítomný v čase, keď sa určuje kto bude strieľať prvý (pri striedavej streľbe), tak prítomný lukostrelec bude vyhlásený za víťaza zápasu. Okrem Svetového šampionátu a pohára, tento lukostrelec môže strieľať tréningovo, ale nebude skórovať.*
- b) *Ak v eliminačnom kole súťaže nie je prítomný lukostrelec alebo tím na začiatku streľby, tak sa oponent stáva víťazom zápasu. Pretože rozhoduje štartovací signál, tak prítomný lukostrelec môže odstrieľať prvú sadu, ale nebude skórovať. Lukostrelec môže normálne ďalej tréningovo strieľať na svoj terč (pri strieľaní na sety môže strieľať maximálne 3 sady).*

5.11 Striedavé strieľanie

Streleckú určuje vyššie umiestnený strelec, ktorý si môže vybrať či bude strieľať prvý, alebo nechá ako prvého strieľať svojho súpera. V následných sadách bude ako prvý strieľať strelec s nižším skóre (alebo súčtom bodov za sety). V prípade ak je skóre rovnaké, bude ako prvý strieľať strelec, ktorý začínal zápas.

5.12 Remíza a rozstrel

Ak majú nejakí strelci na konci eliminačného kola rovnaké skóre (alebo rovnaký bodový zisk v setoch), tak sa medzi nimi musí urobiť rozstrel, aby bolo možné určiť víťaza, ktorý postúpi do ďalšej časti súťaže.

Rozhodcovia sú v takom prípade priamo zapojení do rozstrelovej procedúry. Hoci je povinnosťou strelcov kontrolovať skóre, v prípade remízy je aj úlohou rozhodcov prekontrolovať skóre, či nedošlo k nejakým matematickým chybám. Rozhodca sa musí postaviť pred terče a signalizovať publiku a riadiacemu streľby, že je remíza a bude nasledovať rozstrel (viď nasledujúci obrázok).

Rozstrel počas eliminačných a finálových kôl pozostáva zo sád strieľaných jedným šípom, ktorý sa strieľa na terč, na ktorom strelci súťažia. Ak sa strieľa simultánne, tak má každý strelec 40 sekúnd na vystrelenie šípu. Pri striedavom strieľaní začína rozstrel ten strelec, ktorý začínal aj zápas a každý strelec má 20 sekúnd na vystrelenie svojho šípu.

6 Súťaže družstiev

6.1 Súťaž družstiev a zmiešaných družstiev – terčový a halový šampionát

Súťaže družstiev sú dosť odlišné od individuálnych súťaží a čiarový rozhodca je pri nich oveľa viac vyťažený. Súťaž má dve odlišné fázy. Najskôr je kvalifikačné kolo, následne (po určení poradia) sa družstvá, ktoré sa kvalifikovali posúvajú do eliminačnej a finálovej časti súťaže.

Družstvo pozostáva z troch strelcov rovnakého pohlavia a zmiešané družstvo pozostáva z jedného muža a jednej ženy.

6.2 Kvalifikačné kolo súťaže družstiev

V kvalifikačnom kole sa konečné skóre troch členov družstva (dvoch pri zmiešaných tímoch) získa súčtom a použije na určenie poradia po kvalifikačnom kole. Rovnakí strelci budú tvoriť aj družstvo, ktoré pôjde do následných zápasov. Avšak, po splnení určitého postupu sa môžu členovia družstva pred eliminačným kolom vymeniť. Náhradníkmi ale musia byť strelci, ktorí sa zúčastnili kvalifikačného kola. Ak urobí družstvo zmenu nesprávnym postupom, tak bude diskvalifikované.

V prípade remízy na konci kvalifikačného kola, sa poradie určí podľa počtu nastrieľaných desiatok a „X“. Ak je stále remíza, tak rozhoduje počet dosiahnutých „X“. Ak je aj potom remíza, tak o poradí rozhodne hod mincou alebo počítačové losovanie. Remíza na poslednom postupovom mieste sa rieši rozstrelom.

6.3 Eliminačné a finálové kolá súťaže družstiev

Do eliminačného kola postupuje top 16 družstiev zložených z 3 strelcov. Družstvá sú zoradené podľa celkového skóre v kvalifikačnom kole (pozri schému plánu zápasov v prílohe 10 a Knihe 2, príloha 1.3). Série zápasov sa strieľajú simultánne, každý zápas pozostáva zo sady po 6 šíпов (2 šípy na každého člena družstva); pri zmiešaných družstvách sú sady po 4 šípy (tiež 2 šípy na každého člena tímu). Pre družstvá olympijský luk sa použije set systém, pričom víťazom je družstvo, ktoré ak prvé získa 5 bodov. Kladkové luky strieľajú 4 sady a víťazom je družstvo s vyšším skóre.

Pre súťaž družstiev je za 1 m čiarou vyznačený priestor pre členov družstva a ich výstroj a za ním je oblasť pre trénerov. Ak to priestor dovoľuje, tak sa medzi dvoma zápasiacimi družstvami, vyznačí aj malá oblasť pre rozhodcu. Ak takáto oblasť nie je vyznačená, tak sa rozhodca postaví medzi obe družstvá, aby ich mohol dobre sledovať.

Simultánne sa strieľa počas 1/8 a 1/4 finále a družstvá strieľajú sady po 6 šíпов v dvojminútovej časovej perióde. Strelci vystrelia oba svoje šípy v poradí, na ktorom sa dohodli. Počas simultánneho strieľania sa strelci na streleckej čiare striedajú; ďalší strelec môže ísť na čiaru až keď sa predošlý člen družstva vráti do priestoru určeného pre členov družstva.

Pri kladkovej lukostreľbe dostane každé družstvo dva terče a musí do každého terča vystreliť 3 šípy. Členovia družstva si môžu vybrať akým spôsobom to dosiahnu, ale ak sa pomýlia a na konci sady budú v jednom terči 4 šípy, tak sa šíp s najvyššou hodnotou v tomto terči nebude počítať. Skórovanie bude rovnaké ako pri halovom skórovaní na terčoch s tromi stredmi.

Ak sa pri striedavom strieľaní stane, že niektorý člen družstva vystrelí v prvej sade viac ako 1 šíp, tak tím dostane červenú kartu a stratí najvyššie skóre tejto sady. Tento strelec už potom nestrieľa a zvyšok sady strieľajú len ostatní dvaja členovia družstva.

Ak nejaký člen družstva vystrelí viac ako 1 šíp v druhej polovici sady, tak družstvo dostane červenú kartu a stratí najvyššie skóre tejto sady. Potom ale budete musieť riešiť aj „prípád siedmich šíпов“ v terčoch.

6.4 Porušenia pri súťažiach družstiev

Súťaže družstiev prinášajú možnosť porušení pravidiel, ktoré vyúsťujú do penalizácií. Je dôležité, aby bol vždy pridelený iba jeden rozhodca na zápas družstiev. Tým sa zaisťujú rovnaké uplatňovanie pravidiel na oba súťažiacie tímy.

6.4.1 Drobné porušenia

Pri drobných porušeníach ukáže rozhodca žltú kartu a družstvu udelí časovú penalizáciu.

Časové penalizácie sa dávajú keď:

- a) *Dvaja strelci sú naraz v oblasti medzi streleckou čiarou a čiarou jedného metra. Aby sa zachovala rovnakosť rozhodovania, tak tento priestupok sa trestá vtedy, keď mali obaja strelci aspoň jednu nohu položenú na zemi v jednometrovej oblasti.*

- b) Strelec počas prechodu ku streleckej čiare vytáhuje šíp a odhalí jeho hrot skôr, ako sa postaví na streleckú čiaru.*
- c) Strelec prekročí čiaru označujúcu 1 m skôr, ako hodiny jeho družstva začnú odpočítavať čas.*

Po drobnom porušení rozhodca okamžite vytiahne žltú kartu a oznámi meno družstva. Strelec sa potom vráti za čiaru označujúcu 1 m a znovu vyštartuje alebo ho nahradí ďalší člen družstva. Ak družstvo nereaguje, tak držte žltú kartu zdvihnutú a zopakujte meno družstva.

Ukázanie žltej karty už nie je dôvodom na podanie odvolania.

6.4.2 Veľké porušenia

Pri veľkých porušeníach pravidiel ukáže rozhodca červenú kartu, ktorá znamená, že šíp s najvyššou hodnotou sa danému družstvu nebude rátať.

Červená karta sa udeľuje za nasledujúce veľké porušenia pravidiel:

- a) Ignorovanie žltej karty (strelec strieľa bez návratu za 1 m čiaru).*
- b) Vystrelenie šípu pred alebo po časovom limite.*
- c) Strieľanie mimo poradia (strieľanie, keď je na rade druhé družstvo).*
- d) Pri striedavom strieľaní vystrelí člen družstva viac ako jeden šíp v jednej polovici sady.*

Počas priebehu zápasu držte karty za vašim chrbtom. Pri použití musí byť karta viditeľná trénerovi družstva; neskúšajte ju adresovať strelcovi.

Po skončení sady sa musí na skórovaní podieľať aj čiarový rozhodca, alebo musí informovať terčových rozhodcov za zástenou (ak sa používa).

6.5 Rozstrely v súťaži družstiev a zmiešaných družstiev – kvalifikačné kolo

Pri remízach rozhodujúcich o postupe do eliminačného kola sa robí rozstrel (počet desiatok a „X“ sa nepoužíva).

- a) Každé družstvo bude mať terčovnicu s jedným terčom s jedným stredom alebo terč s tromi 80 cm stredmi usporiadanými do trojuholníka. Členovia družstva si vyberú, do ktorého stredu budú strieľať, ale v každom strede môže byť iba jeden šíp (v prípade terču s viacerými stredmi).*
- b) Všetci strelci (oboch družstiev) strieľajú naraz v 40 sekundovom intervale.*

Technicky strieľajú akoby individuálne, preto 40 sekundový interval. Družstvom sa stanú počas eliminačných kôl.

Usporiadanie terčov pre súťaž zmiešaných družstiev nie je definované v pravidlách. Súťaž družstiev sa strieľa na terče s viacerými stredmi, každý člen má jeden stred. To isté sa odporúča aj pre zmiešané družstvá; terč s dvoma stredmi.

6.6 Rozstrely v súťaži družstiev a zmiešaných družstiev – eliminačné kolo

Ak nastane remíza v eliminačnom alebo finálovom kole, tak nasleduje rozstrel pozostávajúci z jednej troj šípovej sady (jeden šíp na každého člena družstva). Ak opäť obe družstvá nastrieľajú rovnaké skóre, tak víťazí družstvo, ktoré má šíp bližšie k stredu. Ak je rovnaká vzdialenosť od stredu, tak rozhoduje vzdialenosť druhého (resp. tretieho) šípu od stredu.

Rozstrel sa robí na rovnakých terchoch ako strelci súťažili. Časový limit pre rozstrel družstiev je 1 minúta alebo 40 sekúnd u zmiešaných družstiev (pre simultánne aj striedavé strieľanie).

Pri striedavom strieľaní začína družstvo, ktoré ako prvé strieľalo v súboji a potom sa družstvá striedajú po každom výstrele, až kým každý člen oboch družstiev nevystrelí jeden šíp.

Na rozstrel sa používa terč s jedným stredom.

7 Postupy po skončení súťaže

7.1 Úvod

Predseda rozhodcovskej komisie prezentuje koncept záverečnej správy ostatným rozhodcom, ktorí ho môžu komentovať. Zrevidovanú a odsúhlasenú finálnu verziu správy odošle predseda komisie ostatným rozhodcom a členom rozhodcovskej komisie WA. Rozhodcovská komisia potom postúpi konečnú verziu úradu WA. Aby sa tento proces zbytočne nezdržoval, mali by sa všetci rozhodcovia vyjadriť ku konceptu, aj ak s ním súhlasia.

7.2 Záverečná správa rozhodcovskej komisie

Záverečná správa je dokument, ktorý bude uložený v archívoch Svetovej lukostreleckej organizácie (WA). Dôrazne sa odporúča, aby ste čo najskôr po skončení súťaže dodali predsedovi komisie všetky informácie, ktoré považujete za dôležité (viď príloha A.12).

Záverečná správa nemusí dokumentovať všetky udalosti súťaže. Mala by byť krátka, kompaktná, zamerať sa na technické problémy, ktoré sa počas turnaja vyskytli. Veľmi často predseda komisie podrobne rozpisuje časy, kedy sa udiali jednotlivé udalosti počas dňa, opisuje počasie, stravu atď., atď. Tieto veci naozaj nepatria do tejto správy.

Hlavným účelom tejto správy je poskytnúť budúcim komisiám, WA a organizátorom konštruktívne zistenia, niekedy bohužiaľ aj kritické, o problémoch, ktoré vznikli ale lepšou

prípravou by sa im dalo zabrániť. Tiež treba spomenúť dôležité nehody, ktorým sa nedalo zabrániť a akým spôsobom boli riešené. To môže v budúcnosti poslúžiť ako pomôcka pri podobných situáciách.

Príklad 1 – Štatistická časť správy ukázala 36 odrazov šípov počas turnaja. To indikuje, že na terčovnice bol použitý nevhodný materiál. Budúce rozhodcovské a organizačné komisie, by to mali zohľadniť.

Príklad 2 – Tri terčovnice prevrátil vietor. To indikuje, že neboli dobre zabezpečené, alebo boli ukotvené do príliš piesočnatej zeme, alebo boli zle skonštruované.

Príklad 3 – 130 opráv bodovačiek. To ukazuje, že skórovači neboli vôbec užitoční.

Nie je potrebné referovať o každej zvyčajnej povinnosti, ktorú ste vykonali. To je vaša úloha a nemusíte o tom písať. Ešte raz si uvedomte, že záverečná správa slúži budúcim organizátorom na prípravu efektívnejšieho, bezproblémového turnaja.

7.3 Hodnotiaca správa rozhodcov

Túto správu vyplní predseda rozhodcovskej komisie na všetkých WA šampionátoch, kontinentálnych šampionátoch i ďalších veľkých súťažiach a zasiela sa rozhodcovskej komisii WA. Ukladá sa do tajného spisu. Táto správa umožňuje predsedovi reálne zhodnotiť výkony rozhodcov a ak je to potrebné, konštruktívne kritizovať. Najdôležitejšie je, aby boli otázky zodpovedané čestne, bez osobných záujmov. Budúca kvalita rozhodcov závisí od správnej analýzy výkonu dnešných rozhodcov. (Vid' prílohu A.11)

PRÍLOHY

A.1 Terénna lukostreľba

Súťaže v terénnej lukostreľbe – kontrola okruhu (trate)

A1.1 Bezpečnosť

Najdôležitejším účelom každej obhliadky je zistiť, či je plocha súťaže bezpečná. Nemôžeme tolerovať žiadne nehody spôsobené nedostatočnými základnými bezpečnostnými opatreniami a všetky potenciálne nebezpečenstvá treba odstrániť ešte pred súťažou. Z tohto dôvodu je dôležité, aby všetci rozhodcovia spolupracovali pri inšpekcii ako skupina. Pre bezpečnostnú kontrolu máme nasledujúce odporúčania:

1. *Uistite sa, že medzi terčami a ani medzi terčom a streleckou čiarou nie sú žiadne chodníky, ktoré by mohli byť ohrozené zablúdeným šípom. Pozrite si skutočný terén, nespoliehajte sa na plánik od organizátorov.*
2. *Presvedčte sa, že sú všetky chodníky medzi terčami správne vyznačené, že nikto nebude kráčať nesprávnym smerom a nedostane sa do dráhy streľby. Dobrým základným bezpečnostným pravidlom je, že strelci odchádzajúci od terčov kráčajú kolmo na smer streľby, cca 10 m mimo dráhy streľby. Využívajte toto pravidlo s ohľadom na zdravý rozum. Uistite sa, že počas kontroly značenia chodníka kráčate správnym a bezpečným smerom. Je dobré nechať zopár rozhodcov na streleckej čiare aby sledovali, či niekomu nehrozí nebezpečenstvo, keď sa presúva k ďalším terčom.*
3. *Chodníky určené pre verejnosť nesmú križovať smer streľby ani pred, ani za terčmi. Ak sa tomu nedá vyhnúť, tak na chodníku musia byť prítomní usporiadatelia, alebo musí byť chodník vhodne prehradený a označený varovnými značkami.*
4. *Uistite sa, že priestor za terčami je pre strelcov na streleckej čiare dobre viditeľný. Ak nie je, tak urobte nevyhnutné opatrenia, aby bola streľba na terče bezpečná. Čo je za vrškom, na ktorom sú postavené terče? Možno budú potrební usporiadatelia. Vedzte, že jedna sieť nezastaví karbónový šíp, ktorý minul terč, takže môžu byť potrebné dodatočné opatrenia.*
5. *Diváci sú zvyčajne navedení do špeciálnych oblastí terénu, všetky cesty sú označené povrazmi a stuhami. Zvyčajne 25 m široká strelecká dráha zabezpečuje 10 metrový odstup divákov od strelcov na oboch stranách, čo je dostatočne bezpečné. Avšak ak strelci strieľajú cez úzky otvor v poraste, musí sa tento odstup zväčšiť. Šíp, ktorý trafi strom môže nabrat' nečakaný smer.*
6. *Organizátori musia brať do úvahy aj to, že môže byť potrebné priviesť záchranárov alebo doniesť náhradné vybavenie bez prerušenia streľby. Ani v takom prípade nesmie dôjsť k ohrozeniu prichádzajúceho personálu. Organizačný výbor by mal mať určenú jednu osobu, ktorá bude sprevádzať ľudí do/zo streleckej dráhy a ukazovať bezpečné cesty, po ktorých sa môžu záchranári alebo náhradné vybavenie dostať na miesto bez prerušenia turnaja. Rozhodcovia musia mať možnosť bezpečne prechádzať medzi terčmi, preto si musia dôkladne prezrieť pridelenú oblasť.*

A1.2 Rozloženie terčov

Skontrolujte, či je každý jeden terč správne pripravený. Pred začiatkom obhliadky musíte mať organizačný plánik miesta a pre každý terč určenú jeho veľkosť a vzdialenosť, na ktorú sa

striel'a. Zahŕňa to aj vzdialenosti kolíkov pre neznáme vzdialenosti. Pred vstupom na strelnicu rýchlo prekontrolujte, že je naplánovaný správny počet terčov, a že všetky veľkosti terčov zodpovedajú streleckým vzdialenostiam. Poznámka: Okrem rozhodcov pridelených na kontrolu neoznačených vzdialeností, ostatní nepotrebujú poznať vzdialenosti. Tým sa zníži riziko, že by zoznam neoznačených vzdialeností náhodou zablúdil k strelcom. V mape môžete skontrolovať, či sú vzdialenosti a výškové rozdiely v predpísanom rozmedzí. Je rozumné označiť si jednoduchými symbolmi výstrely do kopca a dolu kopcom. Ku každému terču pristúpte z pohľadu strelca.

- 1. Je terč dobre viditeľný zo streleckej pozície? Nezabudnite, že niektorí strelci sú veľmi nízki, napr. 150 cm.*
- 2. Môžu z každej pozície strieľať praváci aj ľaváci?*
- 3. Sú podmienky na stanovišti vhodné pre strelbu z ľavej aj pravej strany kolíka a je označenie správne?*
- 4. Visí tam niečo, čo by mohlo zavadzať šípov vystreleným zo slabších lukov? Skúste si predstaviť aj zmenené podmienky – dážď môže znížiť previsajúce vetvy.*
- 5. Je terč v správnej vzdialenosti od streleckého stanovišťa? Ak nemáte čas odmerať všetky, tak odmerajte aspoň tie, ktoré stihnete. Pri kontrole vzdialeností nad 15 metrov nezabudnite na 1 metrovú toleranciu, ktorá dovoľuje použitie aj laserových meračov vzdialenosti.*
- 6. Je terč aspoň v minimálnej výške nad zemou a je terčovnica aspoň minimálnej veľkosti? Skontrolujte, či je terč umiestnený v pravom uhle voči línii pohľadu strelca.*
- 7. Je rozumné napísať fixkou na zadnú stranu terčovnice veľkosť terča, ktorý je na nej upevnený. Značne sa tým zníži riziko omylu v rannom zhone pri umiestňovaní terčov. Dôležité je to najmä pri terčoch s neznámou vzdialenosťou. Skontrolujte aj veľkosť náhradných terčov, ktoré by mali byť uložené za terčovnicou v plastovom obale, aby nenavlhli. Pri kontrole terčov postupujte rovnako ako je uvedené v časti 3.12.1 tejto príručky.*
- 8. Vyhnite sa vešaniu terčovníc na stromy, ktoré by mohli poškodiť šípy ak by čiastočne prešli skrz terčovnicu.*

A.1.3 Strelba a skórovanie

Podľa najnovších pravidiel sa môžu strelci v skupine dohodnúť na poradí strelby medzi sebou. Dôležité je to, aby prví dvaja strelci, ktorí pristúpia ku kolíku strieľali na horné 40 cm terče alebo na 1. a 3. stĺpec pri 20 cm terčoch.

Ďalší dvaja budú strieľať na spodné 40 cm terče alebo do stĺpca 2 a 4 na 20 cm terčoch. Ak nie sú dané iné inštrukcie, tak toto pravidlo rozhoduje, či strelec minul alebo nie.

Ak na 20 cm terčoch nájdete dva šípy patriace tomu istému strelcovi v jednom jeho terči, ráta sa iba nižšia hodnota, druhý šíp sa označí „M“.

A1.4 Rozmiestnenie rozhodcov

Rozhodcovia musia byť rozmiestnení okolo strelnice tak, aby mali dostupný každý terč. Rozhliadnite sa po bezpečných cestách na prechod medzi terčmi a streleckými pozíciami a po spôsobe ako efektívne pospájať pridelené terče. Predseda rozhodcovskej komisie alebo jeho

zástupca pridelia rozhodcov do konkrétnych oblastí okruhu. Pri dvoch alebo viacerých okruhoch je rozumné rozdeliť rozhodcov do skupín, jedna pre každý okruh. Aby sa rozhodcovia lepšie oboznámili s pridelenou oblasťou, mali by byť pridelení na ten istý okruh počas oboch kvalifikačných dní.

A1.5 Postupy kontroly náradia

Pri terénnej lukostrelbe dávajte pozor na všetky pridané alebo modifikované časti, ktoré by mohli slúžiť na odhad vzdialenosti (meranie veľkosti terčov alebo uhlov). Platí to pre všetky divízie. Skontrolujte či stabilizátory nebudú zavádzať ostatným strelcom. Pri terénnej lukostrelbe nesmú pomáhať pri odhade vzdialenosti, veľkosti terčov alebo uhlov. Ak sa používajú kyvadlové stabilizátory, nesmú mať žiadnu stupnicu, ktorá by mohla poskytnúť informáciu o uhle.

A1.6 Využívanie časového limitu

Vo všeobecnosti možno povedať, že WA nikdy neuvažovala nad oficiálnym riadením času v terénnych súťažiach. Keby uvažovala, musel by každú skupinu strelcov sprevádzať oficiálny časomerač. Pravidlo o povolenom časovom intervale bolo zavedené pred pár rokmi, pretože niektorí veľmi pomalí lukostrelci spôsobovali „zápchy“ a spomaľovali súťaž. Nemyslite si, že ako rozhodcovia musíte merať čas každému strelcovi, ktorý prechádza cez vaše stanovište. Toto pravidlo vzniklo, aby vám pomohlo udržať kontrolu a zabránilo pomalým strelcom/skupinám prerušiť súťaž. Využívajte toto pravidlo citlivo a iba v tomto zmysle.

Ak zistíte, že je nevyhnutné použiť toto pravidlo a podľa článku 24.6-24.7 (Kniha 4) merať čas nejakému strelcovi, ktorý pritom prekročí 3 minúty, tak sa postupuje nasledovne: Urobíte zápis do bodovačky (môže byť aj na zadnú stranu; rozhoduje o tom rozhodcovská komisia podujatia). Zapišete čas a číslo terča, pri ktorom sa robil zápis a podpíšete to. Ak strelec prekročí časový limit aj druhýkrát, tak ho rozhodca slovne upozorní a urobí ďalší zápis do bodovačky. Každé ďalšie prekročenie času bude potrestané stratou najvyššieho dosiahnutého skóre na danom terči.

Čas sa začína merať od momentu, kedy lukostrelca zaujme svoju pozíciu na stanovišti, čo by mal urobiť hneď ako je to možné. Lukostrelca nesmie mať pred zaujatím pozície čas na odhadovanie vzdialenosti alebo iných charakteristík terénu. V takom prípade treba strelca vyzvať, aby išiel na streleckú pozíciu a následne začať merať čas od momentu, kedy je strelec očividne na stanovišti. Samozrejme ak sa strelec dostal na stanovište tesne po vylezení strmého kopca, môžete mu poskytnúť určitý čas na vydýchanie sa. Časové upozornenia sa neprenášajú z jedného kola súťaže do druhého. Meranie času vo finálových kolách terénnej súťaže sa viac podobá na meranie času terčovej lukostrelby a je popísané v časti C&R Kniha 4.

A1.7 Zisťovanie vzdialenosti

Strelcom nie je povolené používať svoju výstroj na meranie vzdialenosti. Toto treba zdôrazniť na mítingu tímových manažérov. Komisia terénnej lukostrelby WA vypracovala niekoľko rád o tom, čo je akceptovateľné a čo nie.

Nezabudnite, že interpretácia z roku 2012 hovorí, že používanie častí tela (napr. rúk alebo prstov) na odhadovanie vzdialeností je prípustné.

A1.8 Finálová oblasť pre súťaže terénnej lukostrelby

Finálovú oblasť pravdepodobne nájdete v centrálnej časti územia, na ktorom prebieha šampionát, aby mali diváci jednoduchý prístup do tejto oblasti.

Pre rozhodcov to predstavuje dva veľké problémy:

- 1. Bezpečnosť je opäť prvoradá. Použite rovnaké kritéria ako sú popísané v časti A1.1. Aby sa predišlo problémom s divákmi križujúcimi strelecké dráhy a chodníky pre strelcov, je najlepšie keď sú všetci diváci na jednej strane bariér a strelba prebieha smerom od bariér. Samozrejme konkrétny terén môže poskytovať určitú ochranu aj sám o sebe. Využívajte zdravý rozum.*
- 2. Pravdepodobne zistíte, že kvôli centrálnej pozícii nie je po otvorení šampionátu, finálová oblasť ohraničená. Pretože všetky vzdialenosti boli naplánované a rozhodcovia urobili väčšinu kontrol pri obhliadke areálu, musia sa ku kontrole finálovej oblasti vrátiť po ukončení eliminačných kôl. Prístup k terčom, na ktorých sa robia rozstrely musí byť jednoduchý kvôli záujmu divákov a médií. Posledný terč finálových kôl sa môže použiť na rozstrely, ak je v rovnakej vzdialenosti ako je vzdialenosť, na ktorú sa márobiť rozstrel. Môže sa použiť aj samostatný rozstrelový terč.*

A1.9 Riadenie strelby

Strelba je riadená rovnako ako pri terčovej lukostrelbe, ale pravidlá nehovoria nič o časových intervaloch pre skupiny. Štartovacie poradie divízií je nasledujúce: Holé luky – Olympijské luky – Kladkové luky. V každej divízii sú dve skupiny: muži a ženy, každá má 4 členov a časový interval je približne 15 minút. Je vhodné aby organizátori určili každej divízii fixný čas štartu. Pre médiá a divákov je dôležité, aby skupiny nestrielali v rovnakom čase. Najdôležitejšie je, aby sa nestalo, že muži budú strieľať na terč č. 4 (semifinále) v rovnakom čase, ako budú mať ženy finále na terči č. 8. Preto by mali byť zavedené určité prestávky.

A1.10 Pridelenie rozhodcov do skupín

Odporúčania sú nasledovné:

- 1. Pre prípad posúdenia sporného šípu, by mal každú skupinu sprevádzať rozhodca.*
- 2. Jeden rozhodca bude merať strelcom čas a dávať pokyn „štart“ a „stop“. Keď zostáva iba 30 sekúnd, rozhodca zdvihne žltú kartu. Iný rozhodca bude robiť záložné meranie času. Jeden rozhodca bude okamžite pri terči kontrolovať skóre a potvrdzovať výsledky (a víťaza zápasu na konci).*
- 3. Personál pridelený k médiám (alebo ak je to nevyhnutné, rozhodca) musí dohliadať na pracovníkov médií. Fotografi a kameramani sú v teréne často príliš blízko strelcov, aby našli dobrý uhol záberu ale je dôležité aby počas strelby zostali na mieste a nevyrušovali strelcov, a aby nedošlo k ohrozeniu bezpečnosti.*

A1.11 Priebeh eliminácie a finále pri terénnej lukostrel'be

Priebeh streľby pre eliminácie družstiev

Top 8 družstiev postupuje do eliminačného kola. Poradie družstva je určené súčtom skóre, ktoré jednotlivci dosiahli v kvalifikačnom kole. Družstvá sú potom podľa poradia zoradené do tabuľky a zostavia sa zápasové dvojice družstiev. Družstvo s vyšším poradím strieľa z ľavej pozície. Strieľať začína družstvo s vyšším umiestnením, potom nasleduje normálna rotácia. Najskôr strieľajú ženské družstvá, potom mužské. Všetky zápasy sa v tejto fáze strieľajú simultánne, každý zápas sleduje rozhodca a skórovač. Každý člen družstva vystrelí jeden šíp zo správnej streleckej pozície. Členovia družstva sa na poradí streľby môžu dohodnúť. Časomieru pozrite nižšie.

A1.12 Priebeh streľby vo finálových kolách

Individuálne zápasy a zápasy družstiev:

Postup detailne popisuje nová kniha pravidiel (2012).

Rozstrely

Ak by bol v semifinále potrebný rozstrel, tak sa bude strieľať na posledný terč, na ktorý sa strieľalo (terč č. 4). Ak by bol potrebný rozstrel v zápasoch o bronz a zlato, tak sa bude strieľať na najdlhšiu vzdialenosť pre danú divíziu (môže to byť na posledný terč, alebo na samostatný terč pripravený pre rozstrel). Strieľa sa jedným šípm (každý člen družstva vystrelí jeden šíp) a ak je skóre stále rovnaké, tak rozhoduje vzdialenosť šípu od stredu terča. Pozrite aj pravidlá rozstrelov pre terčovú lukostrel'bu.

A1.12.1 Usporiadanie terčov

Všetky terče budú usporiadané tak, ako v kvalifikačnom kole, ale na terčovniciach so 60 cm a 80 cm terčmi budú po dva terče, jeden pre strelca na ľavej pozícii (bude strieľať na ľavý terč) a jeden pre strelca na pravej pozícii (bude strieľať na pravý terč).

A1.12.2 Časový interval – individuálna súťaž

Povolený časový interval sú tri (3) minúty na vystrelenie troch šípv. Pridelený rozhodca bude ústnym povelením štartovať a ukončovať streľbu.

A1.12.3 Časový interval – súťaž družstiev

Povolený časový interval sú tri (3) minúty na vystrelenie troch šípv, každý člen družstva vystrelí jeden šíp. Čas sa začne odrátavať hneď, ako prvý člen družstva príde k tabuľke s číslom. Rozhodca bude oznamovať kedy je terč voľný.

A1.12.4 Sekundové upozornenie

Počas finálových kôl upozorňuje rozhodca vytiahnutím žltej karty, že z časového limitu zostáva už iba 30 sekúnd. Šíp vystrelený po časovom limite spôsobí, že strelec príde o najvyššie skóre dosiahnuté v danej sade.

A1.13 Finále družstiev

Strelci môžu strieľať v ľubovoľnom poradí, ale musia strieľať po jednom. Nepovoľuje sa žiadny čas navyše kvôli zlyhaniu výstroja. Manažér tímu alebo iná určená osoba môže nosiť náhradný výstroj. Prvá skupina začne v určenom čase. Nasledujúce skupiny budú štartovať v približne 15 minútových intervaloch. Keď skupiny dokončia zápas, streľba nasledujúcich skupín môže byť pozdržaná, aby sa diváci a médiá mohli zamerať na finálový terč. Každé skupine bude pridelený rozhodca.

A1.14 Čo je a čo nie je povolené v zostavách WA terénnej lukostreľby s neznámymi vzdialenosťami

Strieľať môžete iba zostavy s neznámymi vzdialenosťami, iba zostavy so známymi vzdialenosťami alebo ich kombináciu. Na národnej úrovni môžete strieľať aj na tzv. walk-up terče. Ubezpečte sa, že ak používate walk-up terče, tak strieľate správny počet šíпов na správnu vzdialenosť pre každý terč, tak ako je to dané v Knihe pravidiel.

Avšak na šampionátoch WA sú v kvalifikácii dve kolá – jedno so známymi a jedno s neznámymi vzdialenosťami. V eliminačnom a finálovom kole sa strieľa iba na známe vzdialenosti.

Vieme, že v niektorých častiach sveta ľudia preferujú strieľanie ako za „starých dobrých časov“ s walk-up terčami, ale inde preferujú iba streľbu na známe vzdialenosti. Pretože väčšina preferuje streľbu na neznáme vzdialenosti, potrebujeme pravidlá na udržanie vzdialeností naozaj neznámych. Preto nie sú povolené žiadne merače vzdialenosti, akokoľvek primitívne alebo jednoduché by sa zdali. Faktom je, že ak povolíme jeden, tak sa rýchlo objaví ďalší, trochu dokonalejší atď.

Vo WA manuáli terénnej lukostreľby nájdeme:

Nasledujúce veci NIE SÚ povolené na kolách s neznámou vzdialenosťou:

Mať viac ako jednu označenú škálu na mieridle, na luku alebo na zápisníku. Indikuje to, že by mieridlo mohlo byť použité ako meradlo vzdialenosti, a že pomocou neho odhadujete vzdialenosť. Ak máte značky na mieridle na takých miestach, ktoré nezodpovedajú nastaveniu mieridla, tak môžete byť obvinený, že máte extra mierku pre odhad vzdialenosti. Rozhodcovia a ostatní súťažiaci to tak môžu vnímať!

Ak máte na mieridle značky, ktoré si chcete ponechať do budúcnosti, tak ich prekryte páskou.

Poznámka:

Súčasná interpretácia hovorí, že okrem stupnice od výrobcu, môžete mať na mieridle jednu vlastnú stupnicu.

Dobrou indikáciou, že meriate vzdialenosť môže byť aj to, ak viackrát pred výstrelom zdvihnete a sklopíte luk. Ak to robíte, tak môžete zdržovať, a tým aj obťažovať ďalšieho súťažiaceho, s ktorým strieľate. Ak ste na svoj luk pridali kúsok plastového pierka alebo niečo podobné s čím môžete porovnávať veľkosť terča, tak tým porušujete pravidlá. Môžete to robiť s použitím niektorej štandardnej časti výstroja.

Vo všeobecnosti možno povedať, že nesmiete doplniť váš výstroj ničím, čo zamýšľate použiť na meranie. Nie je povolené používať zameriavače s krížom s jednou alebo viacerými čiarami,

ani s viacerými kružnicami alebo viacerými čiarami v hociktorom smere, ani s kombináciou kružnice a kríža. Na svojom mieridle nesmiete mať nič s viacerými čiarami alebo bodkami, čo nie je prirodzenou súčasťou výstroja. Občas môžete stretnúť strelcov s loveckým kladkovým lukom, na ktorom majú zameriavače s niekoľkými muškami (pinmi). To tiež nie je povolené na terčoch na neznámu vzdialenosť, ale môže sa používať na terčoch so známou vzdialenosťou.

Tu je niekoľko príkladov mieridiel/zameriavačov, ktoré **nie sú** povolené:

a) Kružnica s krížom.

b) Bod a samostatná čiara.

c) Kríž s odlišnou dĺžkou čiar.

d) Kríž s mierkou.

e) Samostatné pierko pripevnené na vrch zameriavača.

Nie je povolené nosiť so sebou obrázky a náčrty znázorňujúce vzťah medzi vašim mieridlom/šípom a terčom. Môžete to používať pri tréningu, ale nenoste to so sebou na súťažnú plochu. Podobne ako u strelcov z holého luku, ani u ostatných nie je povolené mať obrázky chrániča prstov so značkami na chrániči alebo mať zoznam toho ako tieto značky súvisia s chráničom. Môžete to mať pre vlastný tréning, ale nenoste to so sebou na súťažnú plochu. Strelci s holým lukom musia byť pripravení na to, že ak majú na okne luku nejaké zreteľné značky, ktoré by mohli pomáhať pri odhade vzdialenosti a mierení, tak musia túto časť luku

oblepiť páskou. Nezreteľné značky, zvyčajne nie sú problém. Nie sú povolené ani poznámky o vzťahu mieridla a uhlu pri mierení hore a dolu kopcom a ani žiadne pomôcky na meranie tohto uhla. Nesmiete ani používať vysielачku alebo mobil. Ďalekohľady a iné optické pomôcky nesmú mať žiadne mierky alebo zabudované funkcie merania vzdialenosti. Proti pravidlám je aj používanie elektronických záznamových prístrojov ak neslúžia na skórovanie.

Čo sa považuje za POVOLENÉ:

Hocijaké mieridlo s jedným zámerným bodom, kruhom alebo krížom. Bodka s kruhom je na hrane. Tu je niekoľko príkladov mieridiel/zameriavačov, ktoré **sú** povolené:

a) Bod.

b) Kružnica.

c) Kružnica s bodom.

d) Kružnica s prerušeným krížom.

e) Bod s krížom.

Povolené je každé štandardné mieridlo od seriózneho výrobcu spĺňajúce uvedené obmedzenia. Takže v mene zachovania férovosti a ušetrenia peňazí, trochu premýšľajte pri nákupe nového výstroja!

Povolené sú poznámky, ktoré sú kópiou alebo výťahom z Knihy pravidiel, napr. vzdialenosti na rôzne terče a pod.

Povolené sú aj poznámky obsahujúce značenie vášho mieridla, ak spĺňajú vyššie uvedené obmedzenia.

Príklad:

$$5\text{ m} = 2,30$$

$$10\text{ m} = 2,10$$

$$15\text{ m} = 2,30$$

$$20\text{ m} = 2,55$$

atd.

Prehlásenie:

Každý, kto sa snaží obchádzať pravidlá, si je toho pravdepodobne vedomý. Podľa nás neexistuje žiadne ospravedlnenie takéhoto konania – pretože ak máte pochybnosti, tak sa vždy môžete opýtať. Aby sa zachovala férovosť WA súťaží, tak sú strelci vždy požiadaní, aby rozhodcom oznamovali ak zbadajú niečo, čo nie je povolené (vo výstroji, meraní času, obchádzaní pravidiel). Rozhodcovia sú tam na to, aby nám všetkým pomohli vytvoriť lepšiu a férovejšiu súťaž. Oznamiť čo vidíte nie je nepriateľské, neslušné alebo nešportové.

A.2 3D lukostreľba – stručný úvod

3D lukostreľba je stále pomerne nová pre WA a stále je v procese vývoja. Preto je dôležité, aby ste vždy mali aktuálnu verziu pravidiel. 3D je podobná terénnej lukostreľbe, ale sú v nej aj dôležité rozdiely, ktorých si rozhodcovia musia byť vedomí.

Obrázok A2.1 Terč pre 3D lukostreľbu

3D lukostreľba simuluje poľovačku a terče sú modely zvierat v životnej veľkosti urobené z materiálu, ktorý dokáže zastaviť šípy. Terče sú postavené tak, aby sa zdalo, že zviera je v prirodzenom prostredí. Luky, ktoré sa v 3D lukostreľbe používajú viac pripomínajú lovecké luky.

Luky sa delia na kladkové, holé, dlhé luky (longbow) a inštinktívne. Všetky vzdialenosti sú neznáme. Niektorí súťažiaci môžu byť skúsení v streľbe na terče pod záštitou iných organizácií a nemusia poznať pravidlá WA súťaží. Tu sa uplatní vaša úloha tútorov. Tak ako pri všetkých WA súťažiach, aj tu sa pravidlá uplatňujú jednotne s ojedinelými odlišnosťami.

A2.1 Súťaž

Tak ako aj pri ostatných disciplínach, aj pri 3D lukostreľbe je súťaž rozdelená na kvalifikáciu, elimináciu, finálové a medailové zápasy.

Kvalifikačné kolá v 3D pozostávajú z dvoch 20 terčových kôl, ktoré sa zvyčajne strieľajú v jeden deň.

Eliminačné kolá pozostávajú z dvoch 12 terčových kôl.

Finálové a medailové zápasy sa robia na 4 terčoch.

Počas kvalifikačných kôl strieľajú lukostrelci po 2 šípy na jeden terč. V ostatných kolách je dovolený iba jeden šíp na terč. Čas je 90, resp. 60 sekúnd.

Finále sa zvyčajne odohráva v centrálnej časti areálu, kde môžu diváci sledovať dianie. Myšlienkou 3D lukostrelby je, aby boli vzdialenosti pre strelcov naozaj neznáme. Aby to bolo naozaj isté a súťaž bola férová, tak sa v súčasnosti pri každom streleckom zápase posúvajú kolíky. Vyžaduje si to plánovanie, aby bolo dost' rozhodcov na posun kolíkov aj na kontrolovanie zápasu.

A2.2 Okruh

Keď kráčate po okruhu, mali by na nej byť značky, ktoré vám povedia akým smerom sa vydať. Tento hlavný chodník medzi terčmi musí byť bezpečný pre každého. Skontrolujte či je naozaj bezpečný.

Skontrolujte, či sú z chodníka viditeľné tabuľky s číslami terčov, keď stojíte pri tabuľke skontrolujte, či je od nej viditeľný kolík, od ktorého sa strieľa, ale nie samotné zviera. To zabráni nasledujúcej skupine získať výhodu tým, ževidia kam dopadol vystrelený šíp.

Od tabuľky s číslom by ste mali vidieť obrázok a kolík. Od obrázku by ste mali vidieť kolík a terč – lukostrelci tak môžu vidieť, že je bezpečné vystreliť.

A2.2.1 Terče

Terče vyzerajú ako divo žijúce zvieratá. Pravidlá špecifikujú 4 veľkostné skupiny zvierat a rozsah vzdialeností, v ktorom môžu byť umiestnené. Terče, ktoré budú použité na súťaži musia byť zverejnené ešte pred súťažou, spolu s ich veľkostnou triedou, takže strelci sa môžu oboznámiť s terčmi, na ktoré budú strieľať. Aj cvičné terče by mali byť rovnakého tvaru ako súťažné.

Terče majú vyznačené kruhy „11“ a „10“. Oblasť „8“ býva zriedka kruhová a často predstavuje srdce a pľúca zvierat'a. Všetko mimo zóny „8“ má hodnotu „5“. Kopytá a rohy majú hodnotu „M“.

Je bežným zvykom, že ak hranice kopyt a rohov nie sú jasné, tak ich rozhodca vyznačí čiarou, aby ich odlíšil od tela (zóna 5). Strelci potom môžu využívať klasické pravidlo dotyku čiary.

Pri triede 4 (malé zvieratá), musia organizátori umiestniť dve rovnaké zvieratá vedľa seba. Dajte dobrý pozor a presvedčte sa, že uhol do smrteľnej zóny je v oboch prípadoch rovnaký.

Obrázok každého zvierat'a musí byť umiestnený 5 – 10 m za kolíkom, od ktorého sa strieľa. Skontrolujte, či je obrázok rovnaký ako skutočný terč.

Chvosty, krídla a chvostové perie boli v posledných rokoch predmetom mnohých diskusií, ale interpretácie pravidiel sú také, že ak to nie sú rohy a kopytá, tak sa šíp musí ohodnotiť číslom 5.

Väčšie zvieratá môžu mať vymeniteľný stred, ktorý sa vkladá do tela terču. Nepomýľte si okraje tejto časti s označením skórovacej zóny. Strelci vás môžu volať rozhodnúť o šípoch, ktoré sa dotýkajú tejto oblasti.

A2.2.2 Kolíky

Pri 3 D lukostreľbe kolíky označujú strelecké pozície. Pre kladkové luky je pozícia označená červeným kolíkom, pre ostatné luky modrým.

Strelci strieľajú v pároch, pričom stoja na oboch stranách kolíka. Nemusia sa kolíka dotýkať nohou, môžu stáť až do vzdialenosti 1 m od kolíka v každom smere, okrem smeru od kolíka k terču. Strelci by mali spolupracovať, aby sa uistili, že obaja môžu bezpečne strieľať.

Červený kolík môže byť umiestnený v akejkolvek vzdialenosti medzi 10 až 45 m. Modrý sa umiestňuje do vzdialeností medzi 5 až 30 m.

A2.3 Bezpečnosť

Bezpečnosť má najvyššiu prioritu. Šíp, ktorý netrafí terč môže pokračovať ďaleko za terčovú oblasť. Musíme vedieť, čo je za touto oblasťou a ako blízko sú ďalšie terče a chodníky. Pamätajte aj na odrazené šípy, pretože nepravidelný tvar terča môže spôsobiť odrazy do smerov, ktoré by ste nikdy nečakali pri terčovej lukostreľbe.

7.4 Luky

Pri 3D lukostreľbe sa rozlišujú 4 kategórie lukov.

Kladkové a holé luky sú rovnaké ako pri terénnej lukostreľbe.

Dlhé (longbow) a istinktívne (instinctive) luky sú špecifické pre 3D a ich špecifikácie sú podrobne uvedené v knihe pravidiel. Disciplíny sa v 3D lukostreľbe vyvíjajú veľmi rýchlo, preto existuje veľké množstvo interpretácií a doplnkov pravidiel. Na to treba dávať pozor a rozhodca sa vždy musí uistiť, že pozná a používa najnovšiu verziu pravidiel.

Pri prehliadke je dôležité poriadne skontrolovať všetky kategórie a uistiť sa, že na lukoch nie je pridané nič, čo by mohlo pomáhať pri odhade vzdialenosti. Môžu to byť rôzne značky, ryhy, skrutky, matice a pod. Spýtajte sa strelca načo to tam je a ak máte pochybnosti požiadajte ho aby to odstránil alebo prekryl.

V kategóriách holých, dlhých (longbow) a inštinktívnych (instinctive) lukov nie sú povolené žiadne poznámky týkajúce sa mierenia. U kladkových lukov sú poznámky povolené.

A2.5 Rozstrely

Kvalifikácia: Ak je potrebný rozstrel, tak by sa mal urobiť rýchlo v tréningovej oblasti.

Eliminácia: Robí sa na centrálnej ploche hneď po skončení eliminácie.

Pri rozstreloch je vhodné urobiť ich tesne predtým ako potrebujete poznať ich výsledok. Ide o to, aby strelci nemali predtým šancu zistiť si vzdialenosť.

Semifinále: Koná sa na piatom terči a zvíara bude z rovnakej skupiny ako posledné, na ktoré sa v zápase strieľalo.

Medailové zápasy: Rozstrel sa koná na piatom terči a zvíara bude z prvej skupiny (veľké zvieratá).

A.3 Odvolacia komisia

WA v roku 2012 vypracovala osobitný popis organizácie a pracovného postupu odvolacej komisie.

Preto to bolo odstránené z tejto príručky.

A.4 Kontrolný zoznam – Terče

Dátum:

Miesto:

Pretek/Kolo:

- ☐ 1. Bezpečnosť
- ☐ 2. Vzdialenosti
- ☐ 3. Čiary smerom k terčom
- ☐ 4. Strelecká čiara
- ☐ 5. Čakacia čiara
- ☐ 6. Čiara v trojmetrovej vzdialenosti
- ☐ 7. Čiara označujúca oblasť pre médiá
- ☐ 8. Chodníky k terčom
- ☐ 9. Terčovnice
- ☐ 10. Terče
- ☐ 11. Uchytenie terčov
- ☐ 12. Výška stredov
- ☐ 13. Uhol terčovníc
- ☐ 14. Upevnenie terčovníc
- ☐ 15. Čísla terčov
- ☐ 16. Vetrové vlajočky 40 cm výška; 25-30 cm
- ☐ 17. Ukazovatele vetra (výška atď.)
- ☐ 18. Čísla na streleckej dráhe
- ☐ 19. Označenie streleckých pozícií na streleckej čiare
- ☐ 20. Signalizácia – vizuálna, akustická
- ☐ 21. Výsledková tabuľa (riadiaci strel'by)
- ☐ 22. Zariadenia časomier
- ☐ 23. Náhradné zariadenia časomier
- ☐ 24. Náhradné terčovnice
- ☐ 25. Náhradné terče
- ☐ 26. Kontrola tréningovej strelnice
- ☐ 27. Reklamy (možné odrazy slnka)
- ☐ 28. Núdzový (záchranný) telefón
- ☐ 29. Miesto na kontrolu výstroja

- ☐ **30. Výsledkový systém**
- ☐ **31. Sedadlá a prístrešky rozhodcov**
- ☐ **32. Komunikačný systém medzi rozhodcami a riadiacim streľby**
- ☐ **33. Odvolacia komisia (kto, kde)**

Postrehy:

A.5 Kontrolný zoznam – Terénna a 3D lukostreľba

Dátum:

Miesto:

Pretek/Kolo:

- ☐ 1. Bezpečnosť
- ☐ 2. Zvieratá; Zabezpečenie; Veľkosti
- ☐ 3. Zvieratá; kolmost' na smer streľby
- ☐ 4. Veľkosti skórovacích zón
- ☐ 5. Smerové značenie; viditeľnosť
- ☐ 6. Čísla terčov – umiestnenie
- ☐ 7. Strelecké kolíky a pozície
- ☐ 8. Tréningová oblasť
- ☐ 9. Tréningové zvieratá
- ☐ 10. Náhradné zvieratá; jednoduchý prístup
- ☐ 11. Rozstrely – oblasť, zvieratá
- ☐ 12. Miesta na zhromažďovanie
- ☐ 13. Systém pre skórovanie a výsledkové tabule
- ☐ 14. Komunikačné nástroje
- ☐ 15. Kontrola médií a divákov
- ☐ 16. Obhliadka okruhu
- ☐ 17. Kontrola náradia
- ☐ 18. Zdravotníci; prístup na dráhy
- ☐ 19. Zabezpečenie vody
- ☐ 20. Toalety
- ☐ 21. Odvolacia komisia
- ☐ 22. Miestnosť pre rozhodcov
- ☐ 23. Reklamy
- ☐ 24. Registračné čísla
- ☐ 25. Obmedzenia pre oblečenie
- ☐ 26. Núdzový (záchranný) telefón

Poznámky:

A.6 Zdravotne znevýhodnení lukostrelci

Už od vzniku súčasných lukostreleckých pravidiel, a ešte aj predtým, sa na lukostreleckých pretekoch zúčastňovali zdravotne znevýhodnení strelci. V priebehu rokov sa ich počet zvyšoval tak na akciách organizovaných WA, ako aj na akciách organizovaných rôznymi organizáciami, ktoré pomáhajú hendikepovaným ľuďom. Pravidlá WA obsahujú aj pravidlá pre zdravotne znevýhodnených strelcov (Kniha 3, kapitola 21).

Na národných súťažiach kde sa zúčastňujú aj hendikepovaní lukostrelci, sa rozhodcovia občas dostávajú do situácií, ktoré nie sú podrobne popísané v pravidlách ani iných materiáloch. V ďalšom texte sa pokúsime načrtnúť niekoľko odporúčaní, ktoré môžu poskytnúť vzor pre takéto situácie.

A6.1 Kto sa podľa pravidiel považuje za zdravotne znevýhodneného?

V prvom rade treba povedať, že od našich rozhodcov sa neočakávajú žiadne medicínske znalosti alebo znalosť rôznych foriem zdravotného postihnutia. Zmyslom pravidiel je umožniť ľuďom so zdravotným postihnutím zúčastniť sa lukostreleckej súťaže za špeciálnych podmienok. Navyše nám zdravý rozum hovorí, že postihnutie musí mať vplyv na možnosti stáť počas streľby, strelec možno potrebuje pomocníka, ktorý mu založí šíp alebo môže byť strelec pripútaný na vozík.

V roku 2012 došlo k veľkej zhode pri používaní klasifikačných kariet pre zdravotne znevýhodnených športovcov. Tieto karty popisujú aké špecifické pomôcky môže strelec pri súťaži použiť, aby bol schopný pretekať. Od 1. apríla 2014 sa začali používať nové kritériá, ktoré vyžadujú, aby boli všetci strelci preklasifikovaní podľa nových kritérií. Rozhodca sa musí pozrieť, či je klasifikačná karta datovaná November 2013 alebo neskôr.

A6.2 Koľko miesta bude podľa pravidiel pridelené ľuďom na invalidných vozíkoch?

Treba chápať, že 80 cm uvedených v pravidlách je minimálny priestor pre lukostrelca. Zmyslom tohto pravidla je zabezpečiť, aby strelci do seba nenarážali počas streľby. Invalidný vozík potrebuje 100 – 120 cm, ale lukostrelca vedľa strelca na vozíčku nepotrebuje 80 cm pre postavenie sa na streleckú čiaru, pretože vrchná časť jeho tela je ďaleko od vrchnej časti tela strelca na vozíčku; takže umiestnenie strelca na vozíčku zvyčajne vyžaduje iba minimálne priestorové úpravy. Organizátori často riešia tento problém aj vynechaním jedného voľného miesta alebo umiestnením strelca na vozíčku na koncoch streleckej čiary. Aby sa na začiatku pretekov predišlo nepríjemným pocitom, je dobré tieto miesta dopredu označiť. Strelecké pozície by mali byť označené vertikálne cez čiaru a v strede miesta, na ktorom bude umiestnený vozík.

Organizátori by nemali umiestniť zdravého lukostrelca na rovnaký terč ako dvoch strelcov na vozíčku. Ale dvaja zdraví lukostrelci môžu byť na terči s jedným strelcom na vozíčku. Zdravotne znevýhodnený strelec používajúci stoličku, alebo normálny invalidný vozík nezaberie viac miesta ako zdraví lukostrelci, pretože špecifikácie stoličky hovoria, že nemôže zaberáť viac ako 80 cm pozdĺž streleckej čiary a 60 cm smerom k terču.

A6.3 Môžu zdravotne znevýhodnení strelci zostať na streleckej čiare po dokončení sady?

Na základe postupov používaných už niekoľko rokov aj na olympiádach, je odpoveď áno. Ďalšia otázka je ohľadom súťaží, kde sa strieľa v dvoch radách. Opäť môžu byť urobené úpravy podľa predchádzajúceho bodu. Ako bude riadiaci streľby vedieť, že strelec na čiare ukončil svoju sadu? Najčastejšie používaným postupom je, že sediaci lukostrelec položí luk vodorovne na svoje kolená alebo na zem vedľa vozíka.

A6.4 Môže mať lukostrelec asistenta (stojaceho tesne za ním) na nasadenie končička šípu do tetivy?

Asistent je povolený iba ak je v klasifikačnej karte uvedené, že takáto asistencia je nevyhnutná, aby bol strelec schopný vystreliť šíp. Asistent musí mať oblečený rovnaký dres ako lukostrelec.

Za predpokladu, že takáto asistencia nevytvára žiadny neakceptovateľný hluk, ktorý by mohol vyrušovať iných strelcov, by nemal existovať žiadny dôvod na zamietnutie takejto asistencie. Takáto asistencia je dosť pomalá a neposkytne strelcovi žiadnu výhodu v porovnaní s ostatnými. Navyše WA už povoľuje strelcom informácie od tímového manažmentu, takže podozrenie z trénerských rád, už nie je dôvodom na zamietnutie asistencie. Dôležité je to hlavne pre strelcov s dvojítmym videním (visual impairment see), pozrite osobitné predpisy v kapitole 21.

A6.5 Skórovanie a vyťahovanie šípov

Niekedy vyvstane otázka, či sú ostatní strelci na terči alebo organizátori povinní postarať sa o skórovanie alebo vyťahovanie šípov, ak ich o to zdravotne znevýhodnený strelec požiada. Na túto otázku musí byť odpoveď „nie“. Je povinnosťou zdravotne znevýhodneného strelca alebo jeho tímu dohliadnuť na to, aby agent (alebo manažér tímu) plnili tieto povinnosti v zastúpení strelca. Na veľkých turnajoch je dôležité, aby mal každý zdravotne znevýhodnený strelec jedného agenta, pretože turnaj by sa značne zdržiaval keby mal jeden agent chodiť od terča k terču skórovať a vyťahovať šípy.

A6.6 Naťahovanie tetivy za pomoci vozíka

Niekedy môžete vidieť, ako zdravotne znevýhodnený atlét naťahuje tetivu šúchajúc ju po stoličke (alebo kolese vozíka) a objaví sa otázka, či je takáto pomoc povolená. Môžeme diskutovať o tom či je to výhoda alebo nevýhoda, ale organizácie združujúce postihnutých športovcov v súčasnosti netlačia na zákaz takéhoto naťahovania tetivy, pretože je prakticky nemožné posúdiť túto situáciu. Preto by sa rozhodcovia nemali zaujímať o túto situáciu. Ale čo ak sediaci lukostrelec naťahuje tetivu ťahajúc ju po svojom kolene alebo stehne? Keďže to nie je pevná opora, môžeme sa na to pozerieť rovnako, ako keď stojaci strelec ťahá tetivu po chrániči hrude a akceptovať to.

A6.7 Invalidní lukostrelci na súťažiach družstiev

Ak je to potrebné, tak aj v tomto prípade zostáva zdravotne znevýhodnený strelec sedieť na streleckej čiare. Kedy sa potom strelci vymieňajú, keď zdravotne znevýhodnený strelec neprejde za čiaru označujúcu 1 m? Postup je taký, že zdravotne znevýhodnený strelec po vystrelení šípu zdvihne ruky nad hlavu. Zdvihnúť luk položený na kolenách do streleckej

pozície zaberie približne rovnaký čas ako prejsť 1 meter ku streleckej čiare. Navyše družstvo so zdravotne znevýhodneným strelcom potrebuje niekoľko sekúnd na skontrolovanie správneho momentu výmeny, takže sa tento postup považuje za férový. Prosím zapamätajte si, že ruky musia byť viditeľne zdvihnuté nad hlavou. Niektorí strelci používajú iba koniec vypustenia a to nie je postačujúce.

Aj tu platí pravidlo, že šíp nesmie byť vytiahnutý z tulca.

A6.8 Amputácie

Ďalšia výzva pri rešpektovaní zdravotne znevýhodnených športovcov sa objavila pred pár rokmi, keď niekoľkí strelci s amputovanou prednou rukou vyvinuli systém na uchytenie luku pomocou zacvaknutia, alebo umelých prstov na batériu. Problém z pohľadu pravidiel je ten, že im to poskytuje úplne fixované spojenie medzi lukom a tým, čo sa dá považovať za prednú ruku. Podľa našich pravidiel luk nemôže byť pevne fixovaný k ruke. Lukostrelci síce môžu používať šnúрку, ale aj keď ju majú pevne stiahnutú, vždy zostane určitá flexibilita. To sa ale nedeje v uvedenom prípade. Takýto systém uchytenia luku by mohol poskytnúť veľkú výhodu oproti ostatným strelcom a v súčasnosti nie je akceptovaný pravidlami WA. Od roku 2009 majú všetky súťažné formy lukostrelby svoje miesto v pravidlách WA. Súťaže IWAS (International Wheelchair & Amputee Sports Federation) tiež používajú pravidlá WA týkajúce sa lukostreleckého výstroja, aj keď niektoré iné pravidlá nevyužíva.

A6.9 Ďalekohľady

Dodržiavanie pravidiel týkajúcich sa ďalekohľadov treba tiež posudzovať s ohľadom na zdravý rozum. Pravidlá sú prispôsobené potrebám médií ale niektorí zdravotne znevýhodnení nemôžu zohnúť chrbát. Ak sa s tým stretneme, tak im umožníme trochu voľnosti, aby mohli ďalekohľad použiť podľa svojich možností. Vyhlášky odsúhlasené pred kongresom WA v roku 2013 mohli obsahovať pravidlo, ktoré povoľovalo umiestniť ďalekohľad do výšky ramien stojacich alebo sediacich lukostrelcov. Netýka sa to tých, ktorí majú ďalekohľad upevnený na vozíku. Na všetkých veľkých súťažiach sa používajú obrazovky podobne ako na súťažiach zdravých strelcov.

A6.10 Podopieranie o vozík

Jedna z častejších sporných otázok sa týka strelcov, ktorí počas strieľania „visia“ na bočnej opierke vozíka. Od pazuchy by mala byť dodržaná určitá vzdialenosť (110 mm) a predná ruka by sa nikdy nemala opierať o túto opierku. Strelci používajúci stoličku sa neopierajú o zadné operadlo stoličky (ak tam nejaké je).

Medzinárodne sú viaceré organizácie invalidných športovcov a niektoré športy zastrešené pod Medzinárodným paraolympijským výborom, ale lukostreľba bola prevzatá naspäť pod WA. WA sa podieľa na špičkových súťažiach, na ktorých môžu slúžiť jej rozhodcovia, napr. Paraolympiáda, Svetové a kontinentálne šampionáty pre hendikepovaných atď.

Pravidlá týkajúce sa invalidných lukostrelcov sú teraz súčasťou Knihy 3 a preto rozhodcovia dostali viac povinností (vecí, ktoré musia skontrolovať). Silno odporúčame našim rozhodcom, aby sa uchádzali aj o tieto povinnosti, pretože sú to preteky, ktoré sa riadia pravidlami WA a poskytujú plnohodnotný tréning pre našich rozhodcov. Aj my (rozhodcovia) prispievame k vysokej úrovni týchto súťaží.

A.7 Zoznam terčov licencovaných WA

Licencovaný výrobcovia terčov (k marcu 2015):

Bjorn Bengtson (SWE) – licencia iba do 6. júla 2016

JVD Distribution (NED)

Maple Leaf Press Inc. (USA)

Geologic (FRA)

Arrowhead (GBR) (also sells under Temple Faces)

Krueger Targets (GER)

FIVICS Archery (KOR) (formerly SOMA)

Na každom terči nájdete vytlačenú licenčnú značku a číslo.

A.8 Riadiaci streľby

A8.1 Požiadavky na riadiaceho streľby

Kvalita súťaže priamoúmerne súvisí s tým, ako dobre si riadiaci streľby plní svoje povinnosti. Bude sa turnaj odvíjať svojim vlastným tempom nerušene až do konca a prerušenia budú spôsobené iba náhodnými poruchami výstroja, odrazenými šípami a pod.? Alebo bude turnaj prerušovaný zbytočnými zdržaniami pretože riadiaci streľby nebol dobre pripravený na výkon svojich povinností? Žiaľ, aj tento druhý scenár sa často objavuje. Organizátori súťaže a hlavne súťažiaci si skutočne zaslúžia lepšie služby. Dúfame, že nasledujúce postrehy a odporúčania poskytnú základné štandardy týkajúce sa povinností a zodpovednosti riadiaceho streľby.

Povinnosti riadiaceho streľby sú rôzne a zahŕňajú, ale nie sú limitované iba na, kontrolu načasovania súťaže; určenie poradia, v ktorom súťažiaci zaujmú svoje miesta na streleckej čiare; obsluhu audiozariadení a hlásenie všetkých oznámení; kontrolu splnenia všetkých bezpečnostných opatrení zameraných na súťažiacich, divákov, pomocníkov na strelnici; monitorovanie aktivít médií, divákov a ľudí na strelnici. Riadiaci streľby MUSÍ úzko spolupracovať s riaditeľom podujatia, producentom TV, rozhodcami a personálom na strelnici, aby zabezpečil hladký priebeh súťaže. Aby sa to podarilo splniť, boli vytvorené nasledujúce smernice pre tých, ktorí prijímú výzvu a zastanú post riadiaceho streľby.

A8.2 Predturnajová príprava

Prípravná fáza tejto pozície začína dňom, kedy bol človek vymenovaný za riadiaceho streľby na turnaji. Krátko na to rozhodca vymenovaný za riadiaceho streľby:

- a) *Predstaví sa predsedovi organizačného výboru, predsedovi rozhodcovskej komisie a technickému delegátovi a začne sa zoznamovať s informáciami, ktoré môžu byť dôležité pre výkon jeho funkcie.*
- b) *Dostane kópiu turnajovej agendy a diagram usporiadania strelnice.*
- c) *Dohodne s organizačným výborom, kto bude jeho zástupcom. Táto pozícia je dôležitá pre úspech turnaja. Pri súčasných turnajových podmienkach nedokáže jedna osoba správne a bezpečne kontrolovať strelnicu.*
- d) *Dohodne s organizačným výborom a riaditeľom podujatia veľkosť, tvar a umiestnenie stanovišť a riadiaceho streľby.*
- e) *Dohodne s organizačným výborom aký systém časomier sa bude používať a aký bude záložný systém.*
- f) *Skontroluje, či bude prítomný aj televízny štáb a ak áno, či sú každému jasné jeho povinnosti.*
- g) *Úplne sa oboznámi s aktuálnymi pravidlami a ich interpretáciami. Zdrojom týchto informácií sú stanovy a pravidlá WA, časopis pre rozhodcov, informačný bulletin WA, príručka pre rozhodcov a samotná rozhodcovská komisia.*
- h) *Pripraví si všetky potrebné nástroje, čo zahŕňa písacie potreby, hárky na kontrolu časomier, kalkulačku, pišťalku, stopky, ďalekohľad, nepremokavé oblečenie, knihu pravidiel a čokoľvek iné, čo by mu mohlo pomôcť pri výkone jeho povinností.*

Poznámka: Hárky na kontrolu časomierey sa musia používať. Bez nich nie je možné správne kontrolovať priebeh súťaže. Mnohí ľudia, ktorí majú skúsenosti s touto funkciou preferujú vlastné hárky, prispôbené konkrétnej udalosti, pretože formáty súťaže sa môžu líšiť.

A8.3 Po príchode na miesto

- a) *Zorganizovať stretnutie s organizátormi súťaže, rozhodcami, technickým delegátom a manažérom pomocníkov na strelnici a prediskutovať príslušné protokoly týkajúce sa súťaže. Využiť príležitosť a počas tohto stretnutia upozorniť, že stanovište riadiaceho streľby je, s výnimkou núdzových situácií, neprístupné všetkým členom personálu. Treba dohodnúť aj komunikačné štandardy. S riadiacim streľby sa môže komunikovať iba keď strelci skórujú šípy pri terčoch. Toto je veľmi dôležitý štandard, ktorý treba hneď zaviesť, pretože riadiaci streľby a jeho asistent sa musia plne sústrediť na kontrolu priebehu súťaže. Zdôraznite to znovu aj počas mítingu tímových manažérov.*
- b) *Zoznámte sa so všetkými zmenami programu a okamžite sa nimi zaoberajte.*
- c) *Urobte si prechádzku po strelnici a oboznámte sa so všetkými bezpečnostnými opatreniami. Všímajte si hlavne všetky miesta vstupu, ktoré sa po začatí súťaže môžu ukázať ako nebezpečné. V prípade potreby zariadte potrebnú nápravu. Prediskutujte opatrenia na kontrolu aktivít pracovníkov médií.*
- d) *Skontrolujte stanovište riadiaceho streľby a jeho umiestnenie na strelnici. Umiestnenie musí byť také, aby mali riadiaci streľby a jeho zástupca ničím nerušený výhľad na obe strany strelnice. Môže to byť v strede strelnice, 2-3 m za streleckou čiarou, alebo na hociktorom konci strelnice. Stanovište by malo byť vyvýšené a dosť veľké aby sa tam pohodlne zmestili riadiaci streľby, jeho zástupca, ovládanie časomierey a komunikačné zariadenie. Malo by byť zastrešené, s previsom, ktorý poskytuje dostatočnú ochranu pred slnkom, vetrom a dažďom. Komentátor a technickí pomocníci by nemali operovať zo stanovišťa určeného riadiacemu streľby, pokiaľ je technicky možné umiestniť tieto osoby inde. Na stanovište riadiaceho streľby by mal byť obmedzený prístup, ktorý odradí neautorizované osoby od pokusov dostať sa tam. Zábrany vysoké 1 m obvykle stačia na tento účel.*
- e) *Pozrite si kontrolný zoznam, ktorý používajú predseda rozhodcovskej komisie a riaditeľ súťaže. Na týchto zoznamoch sú uvedené ich povinnosti a hoci nie je povinnosťou riadiaceho streľby robiť ich prácu, po začatí súťaže sa riadenie a kontrola súťaže stanú povinnosťou riadiaceho streľby. Riadiaci streľby by mal urobiť predbežnú kontrolu, aby sa uistil, že na správnych miestach sú dostupné správne zariadenia a personál.*
- f) *Riadiaci streľby by mal dostať zoznam súťažiacich v abecednom poradí podľa krajín. Nemusí byť podrobný, stačí keď obsahuje počet súťažiacich z jednotlivých krajín. Tento zoznam využije riadiaci streľby počas kontroly výstroja. Riadiaci streľby môže veľmi pomôcť rozhodcom, ak bude cez mikrofón zvolávať jednotlivé krajiny na kontrolu. Zoznam pomôže riadiacemu streľby kontrolovať prechod strelcov cez kontrolu.*

Príklad hlásenia:

Prosím o pozornosť. Rozhodcovia sú pripravení začať s kontrolou streleckého výstroja. Lukostrelci a manažéri z Albánska, Azerbajdžanu a Bieloruska nech sa prosím dostavia do rozhodcovského stanu na ľavo od streleckej čiary. Lukostrelci z Českej republiky a Čínskej ľudovej republiky nech sa pripravujú.

Popri tom si nájdite čas na natréňovanie obsluhy všetkých zariadení, ktoré budete používať (výsledkové tabule, časomiera, záložné systémy). Presvedčte sa, či dokážete prepínať medzi primárnymi a záložnými systémami. Čas strávený oboznamovaním sa so zariadeniami vám dodá sebavedomie pri ich ovládaní počas súťaže a predíde výskytu problémov. Uistite sa, že aj vaši asistenti si to môžu natréňovať a dokážu prístroje ovládať.

Napr. časomiera na veľkých svetových podujatiach sa ovláda stláčaním kláves a niektoré funkcie vyžadujú viacnásobné stlačenie klávesy. Do systému je zabudovaná funkcia časového oneskorenia, takže môžete byť tak rýchly, že nedôjde k úplnej zmene funkcie. Prejaví sa to zastavením časomierky alebo chybnou signalizáciou a podobne. Musíte byť pripravení na všetky takéto výstrelky systému, ktorý používate.

Skontrolujte všetky strelecké pozície a presvedčte sa či je signalizácia viditeľná/počuteľná zo všetkých miest na streleckej čiare (pre pravákov aj pre ľavákov). Presvedčte sa, či je oznamovací systém ozvučený vo všetkých súťažných oblastiach.

A8.4 V priebehu súťaže

- a) *Využite čas počas oficiálneho tréningu na opätovné oboznámenie sa s obsluhou a ovládaním časomierky a začnite si pripravovať schému budúcich oznamov. Zariad'te, aby bola rovnaká na všetkých turnajových udalostiach počas celej súťaže.*
- b) *V spolupráci s predsedom rozhodcovskej komisie a pracovníkmi strelnice zistíte všetky slabé miesta v usporiadaní strelnice a urobte patričnú nápravu.*
- c) *Na strelnicu príd'te aspoň pol hodinu pred začiatkom súťaže, aby ste stihli vizuálne skontrolovať miesto a systém časomierky.*
- d) *Bud'te perfektne upravený a oblečený, ale nie rovnako ako rozhodcovia. Druhé tričko odlišnej farby poskytnuté WA je dobrou alternatívou. Povinnosti riadiaceho strel'by a jeho zástupcu sú odlišné od povinností rozhodcov, preto by v očiach súťažiacich a divákov nemali vyzerat' rovnako. Na niektorých súťažiach poskytujú organizátori uniformu pre riadiaceho strel'by a jeho zástupcu.*
- e) *Riadiaci strel'by by si mal vždy nájsť chvíľku času na usporiadanie myšlienok predtým, ako použije mikrofón. Výnimku tvoria iba krízové situácie s hroziacim nebezpečenstvom. Je rozumné ak si riadiaci strel'by dopredu pripraví hlásenia pre všetky bežné situácie (odpočítavanie času, odrazy šípov, zlyhanie výstroja a pod.). Mnoho oznamov sa musí denne opakovať, napr. organizácia dopravy, obedové prestávky, úpravy rozvrhu, atď. Pri použití mikrofónu by ste nemali hovoriť príliš rýchlo, pretože by to mohlo viesť k nezrozumiteľnosti dôležitých oznamov. Rozprávajte pevným ale prívetivým hlasom a pamätajte, že mnoho súťažiacich a trénerov môže mať iba limitované znalosti cudzieho jazyka. Cvične si vypočujte svoje oznámenia, aby ste posúdili rýchlosť a zrozumiteľnosť reči a prispôsobili sa akustike daného miesta, ozvenám atď.*

Príklad hlásenia:

Manažéri tímov, prosím o Vašu pozornosť. Predseda rozhodcovskej komisie Vás prosí, aby ste sa urýchlene zhromaždili pred stanovišťom riadiaceho streľby, kde sa prediskutuje možná zmena poobedňajšieho programu.

- f) Pred začiatkom každej časti je dôležité spustiť odpočítavanie času, aby všetci zainteresovaní diváci aj súťažiaci vedeli, kedy bude začiatok. Odpočítavanie môže byť oznamované 15 minút, 10 minút, 5 minút a 1 minútu pred začiatkom danej časti.*

Príklad hlásenia:

Dobrý deň dámy a páni. Vitajte na (názov podujatia).

Súťaž začne o 15 minút.

Súťaž začne o 10 minút.

Súťaž začne o 5 minút.

Súťaž začne o 1 minútu.

Prosím rozhodcov, aby zaujali svoje miesta na strelnici.

- g) Krátko pred skončením doobedňajšej časti sa oznamy sústreďia na dĺžku obednej prestávky, čas začiatku poobedňajšej časti a na oznámenie presného času. Môžu byť oznámené aj ďalšie potrebné veci a fotografov z médií môžete pozvať k terčom (rovnako aj po skončení poobedňajšej časti). Na záver dňa oznámte začiatok zajtrajšieho programu a uzavrite strelnicu.*

Príklady hlásení:

Pred odoslaním strelcov k terčom.

Moment prosím. Týmto pre dnešné doobedie uzatvoríme súťaž. Teraz bude obedná prestávka a súťaž začne o 13.00. Akreditovaní fotografi môžu ísť fotiť k terčom. Teraz je presne 11.43.

Moment prosím. Týmto pre dnešný deň uzatvoríme súťaž. Strelnica je až do zajtra uzatvorená. Zajtra začne súťaž o 9.00. Akreditovaní fotografi, ktorí majú záujem, môžu ísť fotiť k terčom.

- h) Každá súťaž plynie vlastným tempom, ktoré udáva riadiaci streľby. Dôležité je, aby riadiaci streľby zbytočne neprerušoval toto tempo. Tiež je dôležité, aby boli všetky zvukové signály dávané rovnakým spôsobom. Tak sa môžu súťažiaci oboznámiť so súťažným rytmom a prispôbiť svoj prístup k súťaži. Vždy sa vyskytnú prerušenia, ktoré riadiaci streľby nemôže ovplyvniť, ale v situáciách, v ktorých môže riadiaci streľby ovplyvniť rytmus súťaže, by mal udržiavať stály rytmus. Súťažiaci to ocenia. Väčšina strelcov preferuje rýchlejší pravidelný rytmus. Snažte sa za každú cenu*

eliminovať zbytočné prerušenia súťaže. Vždy oznámte ako bude nadväzovať ďalšia fáza súťaže.

Príklad hlásenia:

Tým sme uzavreli šestnásťfinálové eliminačné kolo. Hneď ako rozhodcovia určia, či budú potrebné rozstrely, bude strelnica upravená pre osemfinálové eliminačné kolo. Prosím buďte pripravení na pokračovanie po dvojminútovom upozornení.

Dámy a páni, všetko je pripravené pre náš prvý zápas o bronzovú medailu v súťaži jednotlivcov. Bude to v divízii kladkových lukov a súťažiť budú lukostrelci z Talianska a Ruska. Prosím strelcov a rozhodcov aby sa dostavili na streleckú čiaru, kde ich predstavíme.

- i) *Vyskytnú sa situácie, keď bude potrebné prerušiť súťaž kvôli odrazeným šípm, poruche streleckého výstroja, problémom na strelnici a pod. Keď všetci strelci odídu zo streleckej čiar, musí zaznieť oznam o príčine problému a plánovanom spôsobe jeho odstránenia. Výnimkou sú situácie, pri ktorých dôjde k ohrozeniu bezpečnosti, napr. odfúknutie terčovnice alebo porušenie bezpečnostných predpisov, ktoré by mohlo ohroziť divákov alebo súťažiacich. V takýchto prípadoch sa musí streľba okamžite prerušiť piatimi (alebo viacerými) signálmi, po ktorých môže určený personál napraviť problém. Vždy keď dôjde k prerušeniu streľby, musí predseda rozhodcovskej komisie alebo rozhodca, ktorý je prítomný na mieste, oznámiť riadiacemu streľby podstatu problému a odhadovaný čas potrebný na jeho odstránenie.*

Buďte pozorní, pretože strelci navyknutí na rytmus súťaže sa môžu po zaznení prvého signálu pohnúť k terčom.

Príklady hlásení:

Prosím pozor. Súťaž bude na chvíľu prerušená kvôli poruche výstroja na terči č. 23. Strelec má vystreliť ešte 2 šípy.

Prosím pozor. Súťaž bude na chvíľu prerušená kvôli odrazu šípu na terči č. 6. Rozhodca so súťažiacim sa presunú k terču.

Prosím pozor. Súťaž bude na chvíľu prerušená, pretože na terčovnici č. 52 sa uvoľnil terč. Rozhodca a strelci, ktorí strieľali na tento terč sa presunú k terčovnici.

Dámy a páni, museli sme prerušiť streľbu, pretože v západnej časti strelnice sa pohyboval divák. Prosím vráťte sa za čakaciu čiaru. Hneď ako rozhodcovia zabezpečia strelnicu budeme v streľbe pokračovať. Zostáva ešte 71 sekúnd na dokončenie vašich výstrelův.

Poznámka:

Vyššie uvedené hlásenia sú príkladmi toho, ako môže riadiaci streľby stručne a jasne komunikovať. Každý si môže tieto texty prispôbiť tak, aby vyhovovali jeho osobnosti a spôsobu vyjadrovania. Tieto príklady nepokrývajú všetky možné situácie, ktoré sa môžu vyskytnúť počas súťaže. Ich zmyslom je na príklade bežných situácií ilustrovať spôsob komunikácie, ktorý je pokojný no zároveň autoritatívny.

- j) *Správanie súťažiacich kontrolujú rozhodcovia. Úlohou riadiaceho streľby nie je dohliadať na strelcov alebo rozhodcov. Výnimkou je iba situácia, ak je riadiaci streľby zároveň predsedom rozhodcovskej komisie. Toto sa ale nemôže stať na medzinárodných súťažiach, ale pomerne často sa to stáva na malých lokálnych pretekoch. Umiestnenie riadiaceho stanovišťa dáva riadiacemu streľby najlepší výhľad na dejisko súťaže, a tak môže zachytiť situácie, ktoré unikli pozornosti rozhodcov. Sú aj situácie, kedy sa manažér tímu alebo súťažiaci môžu sťažovať riadiacemu streľby na správanie iného súťažiaceho alebo rozhodcu. Ani v takom prípade nesmie riadiaci streľby priamo riešiť vzniknutý problém. Riadiaci streľby musí sťažnosť posunúť predsedovi rozhodcovskej komisie, v ktorého kompetencii je urobiť všetko potrebné na vyriešenie takejto situácie.*
- k) *Ak na časomiere zostáva ešte 10 sekúnd a strelecká čiara je už úplne prázdna, tak sa odporúča nechať čas, nech sa automaticky odpočíta. Tým sa zachová hladký priebeh súťaže a nijako to neohrozí celkovú dĺžku súťaže.*

Na súťažiach zdravotne znevýhodnených športovcov sa stalo bežnou praxou, že sa čas nechá dobehnúť po každej sade. Tým sa zabezpečí, že lukostrelci, ktorí stále ešte strieľajú nebudú vyrušení, aj keď môžu byť schovaní za strelcami na vozíčkoch alebo stojacimi strelcami, ktorí majú povolené zostať na streleckej čiare.

Veľmi dôležité je, aby riadiaci streľby a jeho zástupca nepovolili fotografom fotiť z riadiaceho stanovišťa a nemali by ani používať ďalekohľady na pozorovanie šípov.

Tiež je veľmi dôležité aby riadiaci streľby a jeho zástupca predtým, ako dajú signál na postavenie sa na streleckú čiaru, skontrolovali terčovú čiaru a presvedčili sa, že v terčoch nezostali žiadne šípy a pri terčovniciach sa nepohybujú žiadni strelci.

A8.5 Hlavné podujatia (Svetové šampionáty, Svetový pohár, Olympijské/Paraolympijské hry, ostatné Hry)

Na týchto súťažiach sa čoraz viac využíva športovo-prezentačný tím (Sports Presentation Crew), ktorý sa zapája do diania už od kvalifikačných kôl.

V takomto prípade sa menia povinnosti riadiaceho streľby; je podriadený riaditeľovi súťaže (alebo športovo-prezentačnému manažérovi), ktorý je spojnicou medzi strelnicou a médiami. Časový plán sa musí prispôbovať televíznemu rozvrhu a nie zverejnenému programu.

Ďalší zainteresovaný personál môže byť:

- *Komentátor: môže ich byť aj viac ak sa komentuje vo viacerých jazykoch.*
- *Audio operátor a DJ.*

- *Manažér TV vysielania (Floor Manager): je spojnicou TV producenta a riaditeľa súťaže.*
- *Maršali na strelnici (Field of Play Marshals): koordinujú príchody športovcov a rozhodcov na strelnicu.*

Dôležité je, aby všetci títo ľudia pracovali ako jeden tím spoločne s riadiacim streľby.

Riadiaci streľby musí po celý čas udržiavať neustály kontakt s riaditeľom súťaže. Riadenie streľby zostáva riadiacemu streľby, ale začiatky jednotlivých častí určuje riaditeľ súťaže.

Ak je prítomný aj komentátor, tak všetky oznamy bude hlásiť on (vrátane oznamovania času). Avšak, ak komentátor nie je osvedčený alebo nemá dobrú angličtinu, tak bude nevyhnutné, aby oznamy hlásil riadiaci streľby. Tak sa zabezpečí, že všetci účastníci budú správne informovaní o dianí na súťaži.

Počas finále sa všetko odvíja od času, na ktorý televízia ohlásila začiatok prenosu.

Riadiaci streľby musí zariadiť veci tak, aby bol kedykoľvek schopný prerušiť komentátora a urobiť bezpečnostné hlásenie.

Stanovište riadiaceho streľby sa teraz premiestni do finálovej strelnice a je nevyhnutné, aby bolo blízko riaditeľa súťaže a manažéra TV vysielania.

Nie vždy bude mať riadiaci streľby kompletný a nezaclonený výhľad na celú strelnicu, preto musia na bezpečnosť dohliadať aj čiarový rozhodcovia, ktorí môžu mať lepší výhľad.

Pravdepodobne sa na finálovej strelnici budú naraz strieľať dva eliminačné zápasy. V takom prípade budú časomieru kontrolovať oficiálni časomerači pod dohľadom riadiaceho streľby.

Riadiaci streľby bude ukazovať začiatok a koniec každej sady. Časomerači budú kontrolovať čas v každom zápase. Riadiaci streľby musí mať spojenie s časomeračmi, pretože potrebuje vedieť kedy sa v oboch zápasoch vystrieľala plný počet šípov. Na zabezpečenie tohto spojenia sa môžu využiť aj asistenti.

Finálový zápas bude riadiť riadiaci streľby. Asistent sa môže zapojiť do počítania šípov ako dvojité kontrola. To platí pre individuálne aj zápasy družstiev.

A8.6 Zhrnutie

Po začatí súťaže je riadiaci streľby jedným z najvyšších funkcionárov na strelnici. Môžeme povedať, že je choreografom súťaže. To platí v prípade, ak neexistuje funkcia riaditeľa súťaže. Po začatí strieľania už nikto iný nemá väčší vplyv na úspech alebo neúspech súťaže. Z tohto dôvodu musí riadiaci streľby poznať pravidlá rovnako dobre ako rozhodcovia a manažovanie strelnice ovládať rovnako dobre ako personál strelnice.

Riadiaci streľby by nemal rozlišovať či sa jedná o lokálnu súťaž alebo o svetový šampionát. Všetky súťaže by mal riadiť rovnako, aby súťažiaci mohli očakávať rovnaký štandard bez ohľadu na to, akej súťaže sa zúčastnia a kto vykonáva funkciu riadiaceho streľby.

Riadiaci streľby musí ku každému vymenovaniu pristupovať s rovnakou pripravenosťou a skúsenosťami. Riadiaci streľby sa zodpovedá organizátorom turnaja a súťažiacim, takže musí dobre poznať pravidlá streľby, slušného správania a riadenia.

Riadiaci streľby musí byť pripravený správať sa kompetentne, profesionálne a dôstojne, a tým vytvoriť klímu, v ktorej sa súťažiaci budú starať iba o jedinú vec, a síce o to, aby svoje šipy vystrelili najlepšie ako dokážu.

Najdôležitejšia vec, na ktorú musí riadiaci streľby stále pamätať je, že je služobníkom súťažiach a súťaže. Súťažiaci sú na javisku a oni sú hviezdami. Riadiaci streľby je iba javiskovým manažérom, ale musí byť najlepším aký môže byť a musí ochraňovať súťažiach. Iba tak môže byť celá produkcia úspešná. Je dôležité povedať, že je životne dôležité, aby bol vymenovaný riadiaci streľby dobre pripravený vo všetkých aspektoch manažmentu turnaja a tiež manažmentu strelnice.

A.9 Agenda na mítingu tímových manažérov

Míting tímových manažérov sa koná jeden deň pred oficiálnym tréningom, najlepšie večer, kedy už pravdepodobne pricestovali všetky tímy. V súčasnosti sa často tento míting koná aj v deň oficiálneho tréningu. Na tomto mítingu môžu WA a organizačný výbor podrobne vysvetliť všetky dôležité informácie týkajúce sa súťaže. Míting vedie technický delegát za asistencie vymenovaného predsedu rozhodcovskej komisie a predstaviteľa organizačného výboru.

Po doprave je prvou udalosťou, ktorá vytvára dojem o organizátoroch a funkcionároch WA práve tento míting. Aby sa vytvoril čo najlepší dojem, musia sa organizátori, predseda rozhodcovskej komisie a technický delegát sústrediť na dôsledné naplánovanie a prípravu tohto stretnutia. Mnoho mítingov, ktoré neprebiehali najlepšie, doplatilo na slabú prípravu kľúčových ľudí. Aby bol míting tímových manažérov úspešný, mali by sa rešpektovať nasledujúce body:

- *Nevyhnutné je prípravné stretnutie vyššie uvedených osôb.*
- *Písaný dokument alebo diagram je oveľa lepší ako hovorené slovo. Pamätajte, že nie každý dobre hovorí a rozumie angličtine.*
- *Minimálne 12 hodín pred začiatkom mítingu by mal byť distribuovaný dokument obsahujúci všetky kľúčové informácie.*
- *Zmyslom mítingu je vysvetliť všetky otvorené otázky, informácie by mali byť dostupné už pred mítingom, nie až počas neho. Míting slúži na vysvetlenie informácií, nie na ich šírenie.*
- *Prítomné by mali byť všetky zainteresované strany, ale iba osoby určené v tomto dokumente by mali vystúpiť na mítingu.*
- *Ak sa nejaká vec nedá vyriešiť, stanovte termín a o riešení informujte manažérov tímov pred vypršaním termínu.*
- *Nevymýšľajte si odpovede, lepšie je dať správnu odpoveď neskôr, ako si vymýšľať a pomýliť sa.*
- *Urobte to správne hneď na prvý krát.*
- *Nie je problém zorganizovať druhý míting (hoci aj neformálny), ak treba prediskutovať ďalšie veci.*
- *Míting by mal byť krátky – tímový manažér sú tam aby pomohli svojmu tímu, nie aby zabíjali čas.*

Príklad agendy na mítingu tímových manažérov

Otvorenie

Prednesie technický delegát a oficiálne predstaví a privíta prezidenta WA alebo jeho zástupcu.

1. Kontrola prítomnosti jednotlivých tímov.

Ak nejaký tím chýba, technický delegát by mal požiadať iný tím/dobrovoľníka, aby informoval chýbajúci tím.

2. Predstavenie funkcionárov (Technický delegát)

- Prezident WA alebo jeho zástupca
- Koordinačný výbor
- NF prezident
- Predseda organizačného výboru
- Zdravotný zástupca WA
- Turnajová rozhodcovská komisia (predstaví ju predseda rozhodcovskej komisie)
- Riadiaci streľby (predstaví ho predseda rozhodcovskej komisie)
- Odvolacia komisia

3. Technické otázky súťaže (Technický delegát + predseda rozhodcovskej komisie)

- Program súťaže
- Tréning: kde/kedy?
- Počet účastníkov v jednotlivých triedach
- Kontrola výstroja: kedy/kde?
- Kvalifikačné kolo a informácie o skórovaní
- Eliminačné kolo
- Finálové kolo
- Eliminačné kolo – súťaž družstiev
- Finálové kolo – súťaž družstiev
- Pravidlá oblečenia

4. Otázky logistiky (organizačný výbor)

- Doprava na miesto súťaže, letisko atď.
- Stravovanie, cena, kto platí atď.
- Banket a ďalšie spoločenské podujatia

5. Protokol a ceremónie (organizačný výbor)

6. Zdravotná starostlivosť (zástupca zdravotnej služby)

7. Technické zabezpečenie (Technický delegát + predseda rozhodcovskej komisie)

- Časomiera
- Výsledková tabuľa
- Postup pri rozstrele
- Vysvetlenie pravidiel, ktoré boli problematické na minulých pretekoch

8. Najnovšie zmeny pravidiel a oficiálne WA interpretácie (Predseda rozhodcovskej komisie)

9. Iné dôležité otázky. Otázky od manažérov tímov. (Technický delegát)

10. Ukončenie (Technický delegát)

A.10 Odvolací formulár

APPEAL FORM / FORMULAIRE D'APPEL

This is an intention of Appeal / Ceci est une intention de faire appel ☐

This is an appeal from / Ceci est un appel ☐

(please tick appropriate box /cochez la case appropriée)

☐ the Team Captain of the following country :
/ du capitaine d'équipe du pays suivant: -----

Name of the Team Captain: / Nom du capitaine d'équipe: -----

☐ a Team (please name country): / d'une équipe (précisez le pays): -----

☐ an individual person (name) :
/ d'une personne individuelle (nom): -----

☐ other (please specify) / autre (précisez): -----

This appeal is against / cet appel est dirigé contre: -----

Description of Appeal or Protest / Description de l'appel ou de la plainte:

A.11 Hodnotenie rozhodcu

Meno rozhodcu:

Priezvisko rozhodcu:

Funkcia rozhodcu:

Dátum:

Súťaž:

Boli by sme radi keby predseda rozhodcovskej komisie zosumarizoval výkon každého rozhodcu podľa nasledujúcich kritérií:

- a) Je na túto udalosť vhodne oblečený a upravený
- b) Uspokojivým spôsobom predviedol svoju autoritu
- c) Dôkladne pozná pravidlá
- d) Počas súťaže predvádzal správne rozhodovanie
- e) Postupoval podľa príkazov a ustanovených postupov
- f) Má vhodné kvality (napr. férovosť, zdvorilosť, atď.)
- g) Po požiadaní dokáže urobiť rýchle rozhodnutia, ale aj dokáže zdržať rozhodnutie kým si nie je istý správnosťou
- h) Je všímavý a ak je to potrebné zasiahne (napr. pri tímových súťažiach)
- i) Rozhodnutia oznamuje jasne, neústupne ale príjemným spôsobom
- j) Pred začiatkom prichádza dostatočne včas, aby sa stihol stretnúť s ostatnými rozhodcami, skórovačmi a pod.
- k) Predvádza dobrú spoluprácu s ostatnými rozhodcami, súťažiacimi a divákmi
- l) Konštruktívne prispieva na stretnutiach rozhodcov počas súťaže

Všeobecné poznámky

Podpísaný:

Titul:

A.12 Denné turnajové hlásenie

Denné turnajové hlásenie.

Názov turnaja: _____

Miesto: _____

Dátum: _____

Typ kola: _____

Typ terčovnice: _____

Typ terčov (licencia): _____

Deň 1 ☐ Deň 2 ☐ Deň 3 ☐ Deň 4 ☐

Počasie (doobeda):

Počasie (poobede):

Všeobecné pozorovania:

Počet prestrelení terčovnice: _____

Počet odrazených šípov: _____

Počet zlyhaní výstroja: _____

Ďalšie komentáre:

A.13 Kontrolný zoznam pre predsedu

Po vymenovaní by si mal predseda vyžiadať od WA nasledovné informácie:

- Mená a adresy (poštovné a emaily) všetkých vymenovaných rozhodcov a náhradníkov.
- Meno a adresu kontaktnej osoby organizačného výboru.
- Meno a adresu technického delegáta, od neho si vyžiadať všetky dôležité informácie o dejisku pretekov.
- Meno a adresu riadiaceho streľby.
- Mená členov komisie.
- Podrobný rozvrh turnaja a dátum príchodu/odchodu predsedu a ostatných rozhodcov.
- Informácie o ubytovaní, doprave, dejisku súťaže atď.
- Požiadat', aby mali rozhodcovia samostatné izby (ak je to možné).

Následne by mal predseda poskytnúť nižšie uvedené informácie rozhodcom, náhradníkom a pozorovateľovi (ak bude):

- Úvodný list, v ktorom sa predstaví a uvedie informácie o zmenách pravidiel a o rozhodovacích postupoch, ktoré považuje za dôležité zlepšiť.
- Miesto turnaja, miesto a dátum príchodu.
- Rozvrh turnaja.
- Informácie o ubytovaní a stravovaní.
- Oblečenie (dress code) na turnaji.
- Zoznam oblečenia a výstroja, ktoré by si mali rozhodcovia priniesť.
- Dátum a čas prvého mítingu rozhodcov po príchode (aby si všetci, okrem náhradníkov, mohli podľa toho zorganizovať svoj príchod).
- Aktualizáciu pravidiel a smerníc WA, ak nejaká bola.

Po príchode a počas turnaja bude predseda zodpovedný za nasledujúce veci (niektoré môže delegovať na zástupcu alebo niektorého člena komisie):

- Príprava informácií na prvý míting pre rozhodcov, vrátane detailného programu, odchodov autobusu, delegovania povinností atď.
- Príprava a vedenie tých častí mítingu tímových manažérov, ktoré sa týkajú streľby a skórovania. Je veľkou výhodou pripraviť si dôležité informácie v predstihu a rozoslať ich manažérom pred mítingom.
- Na konci každého dňa usporiadať denné stretnutia rozhodcov, kde sa prediskutujú udalosti daného dňa a pripraví sa nasledujúci deň.

- Koordinovať veci týkajúce sa súťaže s organizačným výborom a technickým delegátom.
- Stretnutie s personálom strelnice a skórovačmi, na ktorom sa prediskutujú ich povinnosti a objasnia prípadné problémy.
- V správnom čase poskytnúť rozhodcom kompletný zoznam lukostrelcov, výsledkov, schému párovania, kontrolný zoznam atď.
- Zaznamenávať najdôležitejšie informácie prediskutované na mítingoch rozhodcovskej komisie.
- Vytvárať medzi rozhodcami atmosféru tímovej práce – pomocou jasných informácií, povzbudzovaním a udržiavaním tímového ducha počas celého pobytu. Kontrola práce rozhodcov a presvedčenie sa, že všetky povinnosti, postupy a odporúčania svedomito plnia.
- Spolupracovať s rozhodcami a sústrediť sa na každé odvolanie, ktoré sa týka ich rozhodovania.

Na konci turnaja je predseda zodpovedný za:

- Prípravu záverečnej správy pre WA o dôležitých momentoch turnaja z pohľadu rozhodcov.
- Načrtnutie hodnotenia rozhodcov a jeho zaslanie do WA.

A.14 Postupy rádiovej komunikácie

Na väčšine turnajov sa na komunikáciu používajú vysielачky. Aby bola zaistená dobrá komunikácia medzi všetkými stranami, musí sa používať stály komunikačný protokol.

Popis

Vysielачky môžu vysielat' a prijímat' vysielanie. Existujú v stacionárnej a prenosnej verzii. Prenosné majú tlačidlo, ktoré aktivuje vysielач a umožňuje vyslat' správu. Zvyčajne sa na nich dá zvolit' vysielací kanál. V závislosti na veľkosti turnaja sa môže používať jeden kanál pre každého, alebo sa môžu používať rôzne kanály pre určité skupiny.

Vysielacie kanály by mal stanoviť organizačný výbor pred začiatkom turnaja a oznámiť ich všetkým stranám. Organizačný výbor by mal poskytnúť každému, kto bude používať vysielачku, štítok s označením kanálov, ktoré budú jednotlivé skupiny používať. Tento štítok môže obsahovať aj volacie znaky jednotlivých strán.

Každý rozhodca a riadiaci streľby by mal byť označený volacím znakom Rozhodca 1, Rozhodca 2, atď. a riadiaci streľby volacím znakom DOS.

Medzinárodný jazyk

Pre používanie vysielачiek existuje rozsiahly komunikačný jazyk, no pre naše účely postačia nasledujúce kľúčové slová.

OUT (KONIEC)

Používa sa na ukončenie vysielania, keď nie je potrebná žiadna odpoveď.

OVER (KONIEC)

Používa sa na ukončenie vysielania, keď je potrebná odpoveď. Treba povedať, že navzdory všeobecnému názoru „OVER“ a „OUT“ sa nikdy nepoužíva naraz, pretože ich význam sa vylučuje. (Pozn. prekladateľa: V slovenčine sa tieto dva pojmy nerozlišujú.)

CONFIRM alebo CONFIRMED (POTVRDZUJEM)

Potvrdenie alebo „Áno“

NEGATIVE (NEGATÍVNE)

„Nie“

SAY AGAIN (OPAKUJ)

„Nerozumel som, zopakuj to.“

Vo vysielateľskej komunikácii sa v tomto význame nikdy nepoužíva slovo REPEAT, najmä nie v blízkosti námornej alebo delostreleckej strelnice, pretože REPEAT je delostrelecké slovo s úplne odlišným významom. Slovo REPEAT sa môže použiť uprostred vety na zdôraznenie informácie. Príklad použitia SAY AGAIN:

- Terčový rozhodca vysielá skóre spracovateľovi výsledkov:

Results this is Target 1 score [transmission unintelligible]...OUT.

☐ *Target 1 this is Results "Say Again"OVER.*

☐ V tomto momente by mal terčový rozhodca odpovedať *Target 1 score 52, 5..2...OUT.*

☐ Spracovateľ výsledkov by mal odpovedať *.....Target 1 score 52, ..5...2 CONFIRM...OUT.*

Všeobecný protokol

Všeobecný protokol, ktorý by mali používať rozhodcovia počas turnaja je nasledovný:

Pre volanie

- Stlačiť tlačítko vysielania a zreteľne povedať do mikrofónu meno alebo funkciu osoby s ktorou chcú hovoriť a potom svoje meno alebo funkciu a kľúčové slovo OUT (KONIEC).
- Keď dokončíte správu a nepotrebuje odpoveď povedzte OUT, alebo povedzte OVER a vyčkajte na odpoveď.
- Po obdržaní odpovede povedzte CONFIRMED OUT (POTVRDZUJEM, KONIEC).

Keď vysielate správu, vždy najskôr povedzte meno alebo funkciu osoby, ktorú chcete kontaktovať, potom svoje meno alebo funkciu a až potom samotný odkaz.

Keď odpovedáte povedzte najskôr svoje meno alebo funkciu a potom meno alebo funkciu toho, komu odpovedáte.

NEZABUDNITE

Pre vysielanie musíte najskôr stlačiť gombík a držať ho stlačený kým hovoríte. Keď skončíte hovoriť, tak gombík pustite.

Keď oznamujete skóre, vždy oznámte celé skóre a potom jednotlivé cifry; napr. 56,...5,...6

Komunikačný zoznam

Pre zabezpečenie efektívnej komunikácie by mala byť každá osoba vybavená vysielaczkou označená volacím znakom. Tento volací znak by mal byť uvedený na štítku a kópiu by mal mať každý, kto používa vysielacčku.

Komunikačný zoznam by mal obsahovať mená všetkých osôb a ich volacie znaky.

Príklad

Ján Kováč	Predseda rozhodcov
Mária Veselá	Rozhodca 1
Ferdinand Záhradka	Rozhodca 2

Každý deň po pridelení rozhodcov k terčom, by mal každý účastník dostať zoznam rozhodcov pridelených k terčom.

Príklad

Terče 1-5	Terče 6-10	Terče 11-15	Terče 16-20	Terče 21-25	Terče 26-30	Terče 31-35
Rozhodca 1	Rozhodca 2	Rozhodca 3	Rozhodca 4	Rozhodca 5	Rozhodca 6	Rozhodca 7

Tým sa zabezpečí, že všetci, ktorí používajú vysielачky dokážu rýchlo a ľahko identifikovať volajúceho bez použitia mena, ktorému môžu cez vysielacčku zle rozumieť.